

MAGYAR PAPI EGYSÉG

IMÁDSÁG ÉS ÉLET

IMÁDSÁG ÉS ÉLET

MAGYAR PAPI EGYSÉG

IMÁDSÁG ÉS ÉLET

P A P I L E L K I S É G F U Z E T E K

5.

MAGYAR PAPI EGYSÉG (Einheit Ungarischer Priester), Klerusblatt der ungarischen Priester im Ausland, erscheint viermal im Jahr. Sondernummer 1965. — Mit Druckerlaubnis des Erzbischöflichen Ordinariates, Wien. — Eigentümer, Herausgeber und Verleger: Ladislaus Marosi, Spittal/Drau, Kapellengasse 15. — Im Selbstverlag gedruckt bei Druck und Verlag Dr. Johann Herp, München 13, Amalienstraße. 67. — Für den Inhalt verantwortlich: Ladislaus Marosi.

ELŐSZÓ

Egy nemrég elhunyt aszketikus író, mélylelkű szerzetes szokta hangoztatni: szentbeszédeink nem azért olyan elvontak és unalmasok, mert papjaink nem ismerik az életet, hanem azért, mert nem ismerik az Istent. Istenismeretünk élményszerű és kegyelmi elmélyítésének egyik leghatékonyabb eszköze a napi elmélkedés. Ennek élettő anyaga elsősorban Isten igéje lesz: a napi szentírásolvasás és a liturgia. De egy-egy jó elmélkedési könyv is segíthet, hogy benső imánk lendületes és a fáradtságban is termékeny legyen. Elmélkedési könyvekben ma nincs hiány. Papjaink mégsem szívesen veszik igénybe. Talán azért, mert gyakran elvont teológiai fejtegetések, mások viszont lapos moralizáló írások. Igazán jó elmélkedési könyvet ritkán találni. Az itt közölt két munka azonban közéjük tartozik.

Egy mélyen szántó teológus és egy tapasztalt lelkipásztor fog benne kezét. Egymást kiegészítik. „Imádság és élet” cím alatt egyesítettük írásaikat. Rahner munkája egy istenbehorgonyzott bölcselkedő elmének személyes, vívódó, néha szinte szenvedélyes párbeszéde Ielkének Urával. Rosche könyve a mindennapi élet kérdéseire ad rövid, de mindig találó útmutatást.

Karl Rahnert nem kell bemutatnunk. A zsinat óta mindenki ismeri. Ma a német nyelvterület egyik legmélyebb teológusa és legtermékenyebb írója. Az 1963. év végén összeállított könyvészete 887 címet tartalmaz. A II. Vatikáni Zsinatnak talán legbefolyásosabb szakteológusa (peritusa). Több zsinati atya csak azért tanult meg németül, hogy Rahnert eredetiben olvashassa.

A „Worte ins Schweigen” c. munkája még „ifjúkori” kiadványai közé tartozik. A háború küszöbén jelent meg, de tulajdonképpen csak 1947-ben fedezték fel. Azóta a német eredetiből szinte két-három évenként új kiadás készül. 1960 óta pedig öt világnyelven termékenyíti meg a Istent éhező lelkeket.

Rahner egyik műve sem könnyű olvasmány. Ez az elmélkedési könyv sem. Mély, de egyben komplikált bölcséleti-teológiai nyelvét

még megtetézi a „Worte ins Schweigen” költői lendülete. Magyarra való átültetése kemény feladat elé állította a fordítókat. Hosszú elvont mondatait — a magyar nyelvnek megfelelően — felbontottuk, de stílusának sajátos árnyalatait nem akartuk kiküszöbölni. Elvégre nem irodalmi művel, hanem teológiai eszmélődéssel állunk szemben. Olvasása komoly és imádságos elmélyülést kíván. De megéri a fáradságot, mert gondolatmenete nyomán elménk mind mélyebbre merül Istenbe és ha végigelmélkedjük, lelkünk mérhetetlenül gazdagszik.

Johannes Rosche könyve vele szemben könnyebb, de szintén gyűjtő olvasmány. A sokoldalú lelkipásztor Bécs, Felsőausztria és Karinthia férfiapostola szól a lelkekhez. A „Leben in Gottes Hand” — saját bevallása szerint — a szószéken és a gyónatószékekben készült. Benne az Istent kereső lelkeknek ad útbaigazítást és a tépelődő szíveknek megnyugtató tanácsokat. Receptjei nem egy beteg léleknek nyújtanak biztos orvosságot. Szentenciózus stílusa miatt az egyik ismertető ezt a könyvet a 20. század Kempisének nevezte el.

Nemcsak a nagyon elfoglalt lelkipásztorok lesznek hálásak minden gondolatáért, de a világi hívek is haszonnal forgathatják ezt a sziporkázó kis művet. Német eredetije már húszezer példányban forog közkézen, pedig csak pár éve került a könyvpiacra.

Mindkét szerzőnek szívből köszönjük, hogy könyvük magyarra való fordítását megengedték. Az olvasók lelki gazdagodása lesz a legszebb hála számukra. Rahner könyve kiadását a Felizian Rauch Verlag, Roscheét a Tyrolia Verlag (mindkettő innsbrucki könyvkiadó) engedélyezte — nagylelkűen a magyarság iránti szimpátiából. Nemcsak nekik, de mindazoknak szól hálás köszönetünk, akik a könyv megjelenését lehetővé tették. Az olvasóknak pedig, akik átrágták magukat Rahner nehézveretű stílusán, kívánunk megkönynyebbülést Rosche gondolatainak a megszívlelésénél és sok lelki vigaszt, miután letették kezükből ezt az ikerkönyvet.

K A R L R A H N E R

SZÓLOK
A HALLGATAG ISTENHEZ

A mű eredeti német címe:

WORTE INS SCHWEIGEN

A fordítás készült a Felizian Rauch Verlag-nál megjelent
9. kiadás (Innsbruck, 1965, 71 oldal) alapján.

ÉLETEM ISTENE

Veled akarok beszélni, és mi másról szólhatnék, mint Rólad. Mert létezhet-e valami, aminek nem nálad, a te szellemedben és a te szívedben lenne már öröktől fogva otthona és végső alapja? Bármit is mondok, nem mindig rólad beszélek-e? Pedig, ha halkán és félénken veled és rólad beszélek, ismét csak magam kerülök szóba, én magam, jöllehet rólad akarok szólni. Mert rólad mi mást mondhatnék, mint azt, hogy Istenem vagy, minden kezdésem és végzésem Ura-Istene, örömömnek és bánatomnak, egész életemnek az Istene? Igen, még akkor is, amikor azt vallom, hogy néked nincs rám szükségéd, mert fenségesen és messze ama völgyek felett állsz, amelyeknek ölén vesződséges életem útjai elhúzódnak, — akkor is csak életem Istenének neveztelek. Mert *Istene* lennél-e életemnek, ha nem lennél több, mint csupán az *én* életem Istene? Dicsérlek téged, Atya, Fiú, Szentlélek! Vallom életednek háromszorosan szent titkát, amely végtelenséged titkos mélyén elrejtve van. Teremtényeidből ezt a magunk erejéből meg nem fejthetnénk. Még ha kinyilatkoztattad is életednek ezt a titkát, meg tudnálak-e vallani és szeretni tudnálak-e téged, Atyám, és téged, az atyai szív örök Igéje, és téged, az Atyának és Fiúnak Lelke, ha életed a kegyelemben nem vált volna életemmé, ha te nem lennél kegyelmedből, mint Háromságos is, életem Istene?

Életem Istene! Mit is mondok, ha téged életem Istenének nevezlek? Hogy életem értelme vagy? Útjaim célja? Tetteim megszentelője? Bűneim bírója? Keserű óráim keserősége és legtitkosabb boldogságom? Erő, amely előtt erőm tehetetlenül összeomlik? Teremtő, Fenntartó, Kegyelemosztó, aki közel és távol vagy? Megfoghatatlan? Testvéreim Istene? Atyáim Istene? Van-e még név, amelyet nem kelene neked adnom? De mit mondtam, ha mindent felsoroltam is? Ha végtelenség peremén állva belekiáltanám léted úttalan messzeségébe mindazokat a szavakat, amelyeket összekapargattam végességem szűk korlátai közt, akkor sem tudnálak kimondani soha.

De miért is kezdek el egyáltalán rólad beszélni? M'ért kényszerítesz arra, hogy utaidat járjam, amikor ezek éjszakáid zord kietlenségé-

gébe vezetnek, amely csak számodra fény. Számunkra csak a véges és a megfogható valóságos és érthető. De te lehetsz-e nekem valóságos és közeli, ha végtelennek vallak? A keresztségben miért égetted bele pecsétedet lelkembe, miért gyújtottad meg szívemben a hit fényét, ezt a sötét fényt, amely minket kunyhóink meghitt világosságából a te éjszakádba csalogat? Miért tettél papoddá, akinek hivatala az, hogy az emberek közvetítője legyen nálad, akinél végeségünk még lélegzethez sem jut?

Nézd, Uram, az embereket! Alig gondolnak reád! Bocsásd meg, hogy megítélem őket. Te vagy-e az első és az utolsó, aki szívüket és lelküket nyugtalanítja? Nemde nélkülöd is berendezkednek ebben a világban, ahol otthonosan járnak és tudják, mivel kell számolniuk? Több vagy-e nekik földi életükben, mint az, akinek csak arról kell gondoskodnia, hogy a világ ki ne forduljon sarkaiból, de akire egyébként nincs szükségük? Mondd hát, Istene vagy-e életüknek? Nem tudom, Uram, igaz-e, amit most az emberekről mondtam. Mert ki más ismeri az emberek szívét, mint egyedül te. Én nem, hiszen a tulajdon szívemet sem ismerem. A többiekre azért gondoltam, — te tudod ezt, mert szívem mélyére látsz, te Elrejtőzött, aki előtt semmi sincs elrejtve, — mivel sokszor az a vágyam támad, hogy én is olyan legyek, amelyeneknek őket látom.

Uram, mennyire tanácstalanná lesz a lelkem, ha rólad akarok beszélni veled. Mi másnak nevezhetnélek téged, mint „Életem Istenének”? De mit mondtam ezzel, mikor téged semmiféle név meg nem nevezhet. Mindig kísértésem támad, hogy olyan dolgokhoz meneküljek, amelyek nekem érthetőbbek, mint te és szívemnek meghittebbek, mint a te kietlenséged.

De hová is mehetnék? Otthonom lehetne-e ez a szűk kunyhó a föld meghitt dolgaival, a földi élet nagy örömeivel és szenvedéseivel, ha mindezt nem ölelné át távoli végtelenséged. Otthonom-e nekem a föld, ha nem áll fölötte távoli memmországod? Igen, még ha be is érném azzal, amit egyesek ma életünk értelmének mondanak és ha dacos elszántsággal el is fogadnám és vallanám mulandóságomat, még ebben az esetben is csak úgy tudnám világos öntudattal ezt a végességet elismerni és csak azért tudnám mint egyetlen lehetséges sorsomat vállalni, mert már előzőleg is folytonosan kitekintettem a határtalan messzeségbe, amelynek elmosódó láthatarán életed végtelensége kezdődik. Hiszen egész mulandóságom elsüllyedne nyomasztó, önmagát rejtő szűk korlátai között és nem válhatna vágyakozó gyötrelmévé, sem elszánt beletörődéssé, ha a tudó szellem nem lendült volna mindig túl saját végességén, ki a szótlan messzeségbe, amelyet te, hallgatag Végtelenség kitöltesz. Hova me-

neküljek hát előled, hiszen a sóvárgás a határtalan után és végeségem elszánt vállalása téged vall meg?

Mi mást mondjak rólad, mint ezt: te vagy az, aki nélkül nem létezhetek, te a végtelenség vagy, az egyetlen, akiben én a véges ember élni tudok? És ha ezt mondom rólad, akkor adtam az igazi nevet önmagamnak is, ahogy ezt Dávid zsoltárában imádkozom: *tuus sum ego*, — nem a magamé, hanem a tied vagyok. Többet sem magamról, sem rólad nem tudok. Te életem Istene, végeségem végtelensége.

Mit tettél velem? Hogyan teremtettél? Csak azt tudom rólad és magamról, hogy életem örök titka vagy! Uram, milyen ijesztő talány is az ember: a tied, te pedig felfoghatatlan vagy! Felfoghatatlan lényeged szerint és még érthetlenebb útjaidon és ítéleteidben. Mert ha mindaz, amit velem teszel, szabadságod műve és egyben mérhetetlen kegyelmed, amely nem ismer „miértet”, ha teremtésem és egész életem szabad elhatározásodtól függ, ha minden utam lényegében a te kifürkészhetetlen utad, Uram, akkor szellemem, „miért” kérdései soha sem fognak felőled teljesen kimerítő választ kapni. Te akkor is még mindig felfoghatatlan maradsz, ha majd szemtől szembe látlak. De ha nem volnál felfoghatatlan, akkor hatalmam alatt lennél, mert megértenélek és felfognálak. Akkor te lennél az enyém és nem én a tiéd. Ez azonban maga a pokol, az elkárhóztak sorsa volna; véges, megértett létemmel önmagamé volnék és végeségem börtönudvarában körbe-körbe járnék.

De lehetsz-e nekem egyúttal otthonom is, te, aki engem mulandóságom börtönéből kiszabadítasz: vagy pedig csak életemnek újabb kinját lelem benned, ha a végtelenségedre nyíló ajtót előttem kitérod? Több vagy-e te, mint az én nagyfokú elégtelenségem, ha minden ismeretem mégis csak a te felfoghatatlanságodba torkollik? Csak örök zaklatója volnál nyughatatlan lelkünknek? Válasz nélkül kell előttem minden kérdésnek elnémulnia? Te csupán a szótlan „ez-így-van” lennél, amely előtt minden érteni akarás tehetetlenül öszszecsuklik?

Bocsásd meg, hogy úgy faggatlak, mint egy esztelen. Fiad által mondtad nekem, hogy szeretetem Istene vagy. Megparancsoltad, hogy szeresselek. Parancsa'd gyakran nehezek, mert sokszor éppen az ellenkezőjét kívánod tőlem, mint amihez kedvem volna. De mivel azt parancsolod, hogy szeresselek, olyat követelsz, amihez parancsod nélkül nem volna bátorságom: hogy téged egész bensőséggel szeresselek. Hogy saját életedet szeressem. Hogy magamat benned elveszítsem, hiszen tudom, hogy befogadsz szívedbe és hogy téged, éltem felfoghatatlan titkát tegezhetlek, mert maga a szeretet vagy.

Csak a szeretetben találak meg téged igazán, Istenem. Itt táru-
nak fel lelke-
m kapui és itt engedhetem szabadjára és felelhetem el ön-
magamat. Itt árad túl egész léte-
m végességem és szorongó önigen-
lésem merev falain, amelyek tulajdon szegénységembe és üressé-
gembe zártak. Lelkem erői feléd áramlanak és nem kívánnak többé
visszatérni, elvesznek benned, mert a szeretetben szívem középpont-
ja vagy, közelebb hozzám, mint én önmagamhoz.

Ha szeretlek, többé már nem keringek nyugtalanul csak önmagam
körül gyötrő kérde-
zgetéssel. Nem csupán mintegy távolból
és kintről tekintek szinte vaksi szemmel megközelíthetetlen fényed-
be. Ellenkezőleg, ekkora szeretet révén te magad lettél, Felfog-
hatatlan, életem legbelsőbb középpontja és így benned felejttem
magamat és magammal együtt minden kérdésemet, titokzatos Isten.
Az ilyen szeretet téged akar: úgy, ahogy vagy. Hogyan is akarhatna
más módon ez a szeretet, amely csakis téged akar és nem a saját
lelkében lévő képedet. Téged kizárólag, akivel úgy egyesül, hogy
abban a pillanatban, amikor a szerető személy megszűnt sajátmagáé
lenni, te leszel az övé, nempedig csak képed. A szeretet úgy kíván
téged, ahogy vagy. És ahogy önmagáról tudja, hogy jó és igaza van
és nem szorul további megokolásra, úgy te vagy neki jó és megfelelő
és átölel téged, nem szorulva semmi magyarázatra, miért vagy ép-
pen ilyen. „Ahogy vagy” a legnagyobb boldogság számára. E boldog-
ságban a megismerésem nem akar többé lekényszeríteni téged önma-
gához, hogy örök titkodat elragadja. A szeretet a magasba lendít: hoz-
zád és beléd. Ha föladom magam a szeretetben, akkor te vagy az
életem és felfoghatatlanságod elmerül a szeretet egységében. Meg-
érteni, hogy felfoghatatlan vagy, boldogság annak, aki téged sze-
rethet. Lényed végtelensége minél távolabbra jut semmiségemtől,
annál inkább kihívja szeretetem vakmerőségét. Minél maradéktala-
nabbul függ kétes léte-
m kifürkészhetetlen határozataidtól, annál in-
kább kell boldogan rádhagyatkoznom, szeretett Istenem. Minél in-
kább megsemmisít az a tudat, hogy utaid és ítéleteid felfoghatla-
nok, annál nagyobb-
nak kell lennie szeretetemnek. Szeretetem annál
erősebb és boldogabb, minél kevésbé fog fel téged nyomorúságos
értelmem.

Életem Istene, Felfoghatatlan! Légy az én életem! H'item Istene,
amely engem homályodba vezet, szeretetem Istene, amely homá-
lyosságodat életem édes világosságává varázsolja. Légy reménysé-
gem Istene, hogy Istene lehess életemnek, amely az örök Szeretet!

URAM JÉZUS KRISZTUS ISTENE

Te végtelen és határtalan vagy, Istenem. Benned minden, ami van és ami lehet, örök jelenű valóság. Amit megismerek, az már öröktől fogva benned lakozik; amire vágyom, azt örökké birtokolod; amit szeretek, az lényegében mindig szereteted tárgya volt, sőt te magad vagy.

Te vagy a bölcsesség, a hatalom, a jóság, az élet és az erő, és még sok minden, amit kívánok, vagy kigondolok. — De hogyan lehetsz te mindez egyszerre?

Meghasonlott és szétdarabolt minden, amit csak tudok, megkívánok és szeretek, a hely is, ahol lakom és élek. A gondolatok sápadtak és élettelenek, a jóság tehetetlen. A hatalomban nincs szeretet, a gondtalan életerő szellemtelen és erőszakos. Végességünk korlátai közé soha sem tudunk mindent bekényszeríteni, ami számunkra jónak látszik. Jónak, mert létezik; mert élet és bölcsesség, jóság és hatalom, erő és gyöngédség, meg életünknek egyéb számítótényezők, amelyekből egyet sem akarunk és nem is szabad egészen nélkülözni. Egyet tehetünk és azt meg is kell tennünk, hogy ezek körül rendet teremtsünk, életünk ezen hatóerőinek a neki kijáró helyet és a megengedett mértéket kiszabjuk, nehogy valamelyikük egész életünket önmagának foglalja le és a többit kiszorítsa. Nekünk mindig „rendet” és mértéket kell tartanunk. Óvakodnunk kell, nehogy a szellem a lélek ellensége legyen, nehogy a jóság gyöngeséggé, az erő állati erőszakká váljon. Ezek a hatalmas erők körülólalkodják véges életünket, mindegyik meg akarja kapni a maga részét, hogy bennünk és általunk létezzenek és éljenek. Véges öröket szinte apró kis mérdődénnel kell takarékosan szétosztanunk. Semmibe sem vethetjük be teljesen életünket, nem pazarolhatjuk el önmagunkat egészen egyetlen dologra sem, mert különben az is és mi magunk is tönkremennénk a kizárólagosság és szertelenség folytán. Akik mindent tudni akarnak, azok ritkán szerető szívű emberek, a „mindenhatók” legtöbbször kemények, a legszebbekről pedig azt mondják, hogy rendszerint ostobák. Ennek így kell lennie, mert hogyan is tudnánk mi véges lények egyszerre minden lenni.

És mégis: hol az a mindentudás, amely egyben örök szeretet? Hol a mindenhatóság, amely a teljes jóság is? Hol a vérbő élet, amely éppúgy eleven szellem, a szépség, amely lelki és bölcs? Ami közülük nagy, hol nőhet egész a határtalanságig, hol terjeszkedhet könnyörtelen szertelenséggel, hol érvényesülhet kíméletlenül úgy, hogy mindegyik mégis másik is legyen és hogy az összes többit meg ne semmisítse?

Ez te vagy, Istenem. Te mindenben minden vagy és mindenben, ami vagy, minden. A valóság birodalmából semmi sem szorít ki semmit azért, mert benned végtelen korlátlanossággal létezik, sőt minden létező határ nélkül teret enged minden másnak a saját létgazdagsága mértéke szerint. Benned a tudás annyira a mindentudásba ér fel, hogy ez a mindentudás mindenhatósággá, mindenhatóságod borzalmas könnyörtelensége pedig önmagától jóságod ellenállhatatlan erejévé lesz. És így mindaz, ami végességem szűk korlátai közt szorong, tülekedik és küzd, benned olyan végtelenné lesz, amely egyszerre egység és végtelenség. Minden egyes tulajdonságod már eleve egész mérhetetlen léted és minden valóságot a méhében hordoz.

Így legalább létezik egy valaki, akiben az ember határtalanul és feltétlenül szeretheti azt, amit éppen szeretni akar, — anélkül, hogy rendet és mértéket kellene tartania. És ez te vagy. Szent mérhetlenséged szeretetében mértékhez és rendhez kényszerült életünk elviselhetővé válik. Szívünk vágyai benned elkalandozhatnak a végtelenbe anélkül, hogy eltévednének. Szívünk csaponghat benned és mégis megtalál mindent, mert benned bármelyik is egész. Ha a szeretet útján hozzád találunk, akkor végességünk szűk korlátai legalább a szeretet óráira szinte ledőlnek. S akkor a hétköznapi élet határai között is, meg leszünk végességünkkel elégedve.

Így lesz végtelenséged végességünk megváltása. És mégis, Istenem, be kell vallanom: minél tovább gondolok rá, annál inkább aggaszt éppen ez a természeted. A biztonságban ingat meg, elvesztem benne minden tájékozódásomat. Félve és rettegve úgy tűnik fel nekem, mintha végtelenséged, amelyben minden ugyanazzá lesz, mégis csak kizárólag számodra léteznék. Persze, hogy mindig minden vagy, minden egyes tulajdonságodban és minden egyes tetteidben. Mindegyikben minden vagy akkor is, ha fölém kerekedel és életembe betörsz. Neked nem kell külön gondoskodnod arról, hogy mindenhatóságod villáma, amely életembe belevág, egyúttal bölcsességed szent fénye is legyen. Hatalmadba egész létedet belezúdíthatod, s vizeid mégsem folynak el, és nem hagyják a legkisebb lehetőséget sem szabadon, amelyet valóságod ki nem töltene. Te tudsz könnyörtelen bírólenni és fülednek az örök átok is olyan ujjongás, amely mérhetetlen

jóságodat zengi. Az én korlátoltságomnak azonban mindez félelmetes és ijesztő és végességem eresztékeit szétfeszíti. Akárhogy is bánsz velem, mindig teljesen önmagad maradsz. Minden valóság végtelen egysége vagy, akár szeretsz, akár figyelemre sem méltatsz. Mindegy, hogy hatalmad vagy jóságod, igazságosságod vagy irgalmad nyilatkozik meg rajtam. De mivel minden lét egyetlen végtelensége vagy és maradsz, bárhogy mutatkozol is meg, ha végtelenségedre gondolkodom, nem tudom, hogy milyen vagy hozzám. Éppen, amikor be akarlak írni életem számtani feladatába, „végtelened” rejtélyes számát kell leírnom, amelyben minden egyes valóság benne van és így életem számtani feladata maga is megoldhatatlan talánnyá lesz. Hogyan számolhatnék jóságoddal, ha tudom, hogy az benned szent szigort is jelent, és mérhetetlen irgalmaddal, ha az ugyanakkor könyörtelen igazságosságod is? Ha hozzám szólsz, mindig mindent kimondasz: végtelenségedet. Ez a szó azonban végességem minden számítását felborítja. Te így örökös fenyegetés vagy életemben és minden biztonságomból felriasztasz.

Uram, szólnod kell egy szót hozzám, amely nem jelenthet egyszerűen mindent, minthogy mindent kifürkészhetetlen egységbe foglal össze. Szólnod kell egy szót, amely csak egy valamit jelenthet, egy valamit, ami nem minden. Végesre kell változtatnod végtelen szavad, hogy megszabaduljak a végtelenséged okozta ijedelemtől. Engedd be e szavadat kis vackomba, hogy ott megférhessen, anélkül, hogy végességem szűk otthonát megsemmisítse, mert én csak ilyenben lakhatom. Akkor megérthetem azt anélkül, hogy szavad végtelensége szellememet megzavarná és szívemet nyugtalanítaná. Így fellélegeznék „leegyszerűsített” szavadra, amely ugyan nem közöl mindent, de legalább valamit, amit megérthetek. Emberi szót kell felhasználnod, azon kell hozzám szólnod. Az ilyen beszédet megértem. Ne mondd el mindazt, ami végtelenségedben vagy, mondj csak annyit, hogy szeretsz, hogy jó vagy hozzám. De ne mondd mindezt isteni nyelveden, amelyen szereteted egyúttal könyörtelen igazságosságodat és megsemmisítő hatalmadat is jelenti, hanem fejezd ki az én nyelvemen. Akkor nem kell félnem, hogy a szeretet szava mást is magába foglal, mint jóságodat és szelid irgalmadat.

Ó végtelen Isten, te így akartál hozzám szólni! Megparancsoltad végtelenséged tengerének, hogy ne áradjon túl a szegényes kis falon, amely mögött életem kis szántóföldje — bezárva ugyan, de végtelenséged mellett védetten fekszik. Csak szelídséged harmatja szálljon át tengeredből szegényes földcskémre. Emberi Ige alakjában jöttél hozzám. Mert te Végtelen, Urunk Jézus Krisztus Istene vagy. Ő emberi nyelven szólott hozzánk. S a szeretet szava többé már nem jelenthet semmi olyasmit, amitől félnem kellene. Mert ha azt mondja,

hogy ő szeret és Te őbenne szeretsz minket, akkor ez a szó emberi szívből fakad és emberi szívben ennek a szónak csak egy értelme, csak boldogító értelme van. Ha Fiad emberi szíve szeret minket, az a szív, amely — légy érte áldott! — szintén véges, mint az én szegény szívem, akkor a szívem megnyugszik. Ha szeret engem, akkor tudom, hogy egy ilyen emberi szív szeretete valóban csak szeretet lehet és semmi más. És Jézus valóban mondta nekem, hogy szeret, s szava emberi szívből fakadt. És ez a szív a te Szíved, Urunk Jézus Krisztus Istene. S ha Fiad emberi szíve kimondhatatlanul gazdagabb és mérhetetlenebb, mint az én szívem, akkor valóban kimondhatatlanul gazdagabb a szeretetben és kimondhatatlanul szélesebb skálán jó. Olyan, amely csakis jóság és szeretet lehet, s ezért nem rejti magában saját végtelensége iszonyatosságát, amely mindig egyszerre minden.

Add meg, végtelen Isten, hogy szüntelenül Jézus Krisztushoz, Uramhoz igazodjak. Szíve nyilatkoztassa ki nekem, hogy milyen vagy hozzám. Szívére fogok tekinteni, ha tudni vágyom, ki vagy. Lelki szemem megvakul, ha végtelenségedet veszi figyelembe, amelyben te mindenben minden vagy, és határtalanságod sötétje ölel körül, amely nyomasztóbb, mint bármely földi éjszakám. Ezért fogok, Urunk Jézus Krisztus Istene, az ő szívére nézni, mert csak így tudom, hogy szeretsz engem.

És volna még egy kérésem: tedd szívemet Fiad Szívéhez hasonlóvá, a szeretetben oly tágassá és gazdaggá, hogy testvéreim — vagy legalább egy közülük — egyszer az életemben beléphessen ezen a kapun és megértse, hogy szereted őt, Urunk Jézus Krisztus Istene, engedd, hogy megtaláljalak téged az Ő Szívében.

IMÁDSÁGAIM ISTENE

Imádságaimról akarok szólni hozzád, Uram. Általában úgy tűnik nekem, hogy nem sokat figyelsz arra, amit imáimmal mondani akarok, de most ez egyszer hallgass szavaimra. Ó Uram, nem csodálkozom azon, hogy imáim mindig olyan messzire zuhannak tőled, a földre esnek. Hiszen sokszor én magam sem figyelek arra, mit imádkozom. Imám igen gyakran csak „feladat”, „pensum”, amelyet elvégzek, és boldognak érzem magam, ha túl vagyok rajta. Ezért imámban csak „feladatom”-nál időzöm ahelyett, hogy imádkozva, *nálad* lennék.

Igen, ilyen az én imádságom. Bevallom. De, Istenem, alig sikerül bánkódnom imám fölött, amely nem is ima. De hogyan is tudjon az ember veled beszélni? Te olyan távoli és felfoghatatlan vagy. Ha imádkozom, úgy tűnik, mintha minden szavam sötét mélységbe zuhanna. Semmi visszhang nem érkezik, amely jelezné, hogy imám szíved talajára talált. Uram, nem túl sok az nekem, ha egy egész életen át imádkozom és beszélek, és egyetlen választ sem kapok? Megérted azt, hogy újra és újra elfutok tőled, emberekkel beszélek és dolgokkal foglalkozom, ahonnan választ kapok? Vagy hihetem, hogy a megihatottság, amely az imánál elfog, vagy a gondolat, amely az elmélkedés gyümölcse, a te szavad és a te megvilágosításod? Ó Istenem a jámboroknak ez oly kézzelfogható! De nekem bizony nehezemre esik ezt elhinni. Újra és újra magamat és saját kiáltásom visszhangját találom meg ezekben az élményekben. Én azonban a te szavadat akarom, téged magadat akarlak. Jómagam és meglátásaim legfeljebb másoknak hasznosak, még ha rád vonatkoznak is, és ha az emberek mélyeknek is tartják azokat. Irtózom ettől a „mélységtől”, amely csak egy ember, méghozzá egy közönséges ember sekélyessége. És a „bensőség”, amelyben a ember csak saját magát találja meg, még üresebbé teszi a szívet, mint bármely szórakozottság vagy elmerülés a világ forgatagában. Csak akkor tudom magamat elviselni, ha megfeledekzem magamról és feléd irányítom életemet. De hogyan lehetek erre képes, ha nem mutatod meg magadat, ha olyan távol maradsz tőlem? Miért hallgatsz tehát? Miért kívánod

tőlem, hogy szóljak hozzád, ha az a benyomásom, hogy nem hallgatsz rám? Hallgatásod nem annak a jele-e, hogy nem figyelsz rám?

Vagy mégis? Figyelmesen hallgatod a szavamat, hallgatod, amíg csak élek, amíg fel nem tártam magam teljesen, amíg egész életemet el nem mondtam előtted? Vajon éppen azért hallgatsz, mert csendben hallgatódzva figyelsz, amíg csak valóban kész nem vagyok, hogy aztán *a te* Igédet közöld velem: örökkévalóságod szavát. És végre-valahára egy szegény embernek az evilág nyomasztó sötétjében egy életen át elmondott monológját az örök élet fénylő Igéjével berekesszed, amelyben magadat akarod szívemmel közölni? Életem alapján véve csak rövid fohász — s minden imádságom csak ennek emberi szavakba foglalása — és ugye örök birtoklásod örök válaszod reá? Ha imádkozom, Uram, hallgatásod beszéd-e, telve végtelen ígéretekkel; szó-e, elképzelhetetlenül tartalmasabb minden hangos szónál, amelyet most szűk szívem végességével közölhetnél úgy, hogy az őmaga is olyan kevesetmondó és szegényes legyen, mint az én szívem?

Uram, így lesz ez valahogy. De ha panaszsomra ez volna a válaszdod, — ha ugyan beszélni akarnál, — akkor ismét egy új ellenvetéssel állok eléd, amelyik még gondterheltebb szívből tör elő, mint hallgatásod feletti panaszsom, távoli Istenem.

Ha életem egyetlen imádság kell hogy legyen, s imádságom egy darab abból az életből amely imádkozva járul színed elé, akkor módot kell találnom arra, hogy magamat eléd vigyem. De nézd, éppen ez haladja meg erőmet. Ha imádkozom, akkor ajkam szól, s ha „jól” imádkozom, akkor gondolataim és elhatározásaim jó szándékkal előadják a parancsolt és betanult darabot. Vajon így önmagamot imádkozom-e? Elvégre nem szavakat, gondolatokat vagy jó-feltételeket kellene imádkoznom, hanem saját magamat! Még a jó akaratom is túlságosan csak a lelkem felszínéhez tartozik és túl gyenge ahhoz, hogy lényem mélyebb rétegeibe behatoljon, ahol én, — én magam vagyok, — ahol életem rejtett vizei saját törvényük szerint felfakadnak és alázuhannak. De még saját magam felett is milyen kevés a hatalmam! Szeretlek-e akkor, ha szeretni *akarlak*? A szeretet ugyanis önmagunk beléd árasztása, saját lényünk teljes mélységével való hozzád tapadása. De hogyan is imádkozzam szeretettel, ha a szeretet imája abban áll, hogy szívemet legtitkosabb rejtékéig kiszolgáltassam, lelkem legbensőbb kamráját is kitárjam. Én éppen lelkemnek ezt a legbensőbb kamráját nem vagyok képes a magam erejéből kinyitni? Tehetetlenül és aléltan állok legvégső titkom előtt. Súlyos és komor mozdíthatatlanságban olyan mélységben van eltemetve, ahová hétköznapi szabadságom le nem hatol. Tudom, Uram, hogy az imának nem feltétlenül lelkesedésnek és elragadta-

tásnak kell lennie. Enélkül is alávethetem magam maradéktalanul hatalmadnak és fenntartás nélkül rendelkezhetsz velem. Az ima, hogy joggal viselje ezt a nevet, nem lesz vidám ujjongás, sem pedig a gondtalan önátadás sugárzó fénye. Az imádság lehet belső vérzés, amelyben a lelki ember szíve-vére a bánattól és a fájdalomtól csöndesen a saját mélységébe szivárog. Örülnék, ha vagy az egyik, vagy a másik módon imádkozhatnék. Bárcsak tudnám imádkozva neked adni nemcsak gondolataimat, érzelmeimet és elhatározásaimat, hanem önmagamat. Te ezt akarod. De éppen erre nem vagyok képes. Életem hétköznapi felületességében, ahová szükségképpen ki vagyok taszítva, idegen vagyok önmagam előtt, nem találok meg magam. Hogyan kereshetlek téged távoli Isten, hogyan adhatom át önmagam neked, amikor még magamra sem találtam?

Könyörülj rajtam, Uram! Ha menekülök az imától, nem tőled akarok menekülni, hanem saját felületességemtől. Nem végtelenséged és szentséged elől akarok megszökni, hanem lelkem üres piacterének sivárságától. Ide-oda kell kóborolnom. A világ elől menekülve mégsem léphetek be belsőm igazi szentélyébe, ahol egyedül téged találhatnálak és imádkozhatnálak. Nem érti-e meg irántam érzett részvéted, hogy ki vagyok zárva lakóhelyedről, kiverve a templomod előtti piactérre, amelyet sajnos az evilági élet sürgés-forgása tölt be. Megérti-e irgalmasságod, hogy ennek a sürgés-forgásnak üres lármája nekem édesebb, mint az a borzalmas hallgatás amely az egyetlen eredmény, ha az imában a világnak csendet parancsolok? Hiszen hiába várom, hogy legalább beszédes hallgatásod által magadhoz vonjál.

Mit tegyek? Megparancsoltad, hogy imádkozzam. Hogyan is lehetném, hogy te olyasmit parancsolsz, ami kegyelmed segítségével lehetetlen lenne számomra? Hiszem, hogy kötelességemmé tetted az imát és hogy kegyelmeddel képes is vagyok rá! Márpedig akkor a tőlem kívánt imádság végső fokon nem más, mint várakozás rád: hallgatag készenlét mindaddig, míg te lételem középpontja belülről kinyitod nekem a kaput, hogy beléphessek önmagamba, életem titkos szentélyébe, hogy ott legalább egyszer kiönthessem előtted szívem vérenek kelyhét. Az lesz majd az én szeretetem órája. Akkor jön el, amikor köznapi értelemben vett „imát” végzek, vagy lelkem üdve feletti döntésnek egy másik órájában, esetleg halálom küszöbén? Hogy úgy élelem-e majd át, mint életemnek az óráját, vagy sem, hogy hosszú lesz-e vagy rövid: mindezt te tudod egvedül. De készen kell lennem és várakoznom kell, nehogy elmulassam a magamba szállást és a hozzád térést, elmerülve az evilági dolgokban, amikor talán halkán és észrevétlenül kinyitod az életsorsomat eldöntő kaput. Akkor ott tarom remegő kezemben önmagamat: azt a

névtelent, amelyben erőim és tulajdonságaim mint a forrásban még egyek és a szeretet áldozatában visszaadom neked ezt az ismeretlent. Nem tudom, kezdődött-e már ez az óra életemben; csupán azt tudom, hogy véglegesen csak halálomban ér véget. Szeretetemnek még ebben a boldog és rettenetes órájában is hallgatni fogsz és ki-mondatod velem önmagamat. Erről a döntésről író teológusok a szellem éjszakájának nevezik ezt a hallgatásodat és azokat, akik megtapasztalják, általában „misztikusoknak” hívják. (Ezen a szón az emberek igen sok ostobaságot értenek!) E misztikusok a szeretet örök életre szóló döntésének az óráját nemcsak úgy élték át, mint mindenki más, hanem közben önmagukat is szemlélték. S az én szeretetem órája után, amely hallgatásodba burkolózik, eljön majd a te szereteted napja: a *visio beatifica*, amikor téged színről-színre látlak. Mivel nem tudom, mikor jön el az órám és vajon fölvirradt-e már, várnom kell szentélyem és szentélyed előcsarnokában. Mentésítenem kell azt a világ lármájától és az így keletkezett keserű csendet és sívárságot, — az érzékek éjszakáját — ki kell bírnom a te kegyelmedben és a puszta hitben. Ez a végső értelme mindennapi imáimnak. Nem önmagában véve az tetszik neked imámban, amire közben gondolok, sem az, amit elhatározok és érzek, sem felszínés gondolkodásom és akarásom tevékenysége. Mindez parancsod és kegyelmed, hogy a lélek felkészüljön arra az órára: te lehetőséget adsz neki, hogy magát szívedbe imádkozza. Imáim Istene, add meg a kegyelmet, hogy imádkozva várjak rád!

ISMERETEIM ISTENE

Mi minden fordult már meg az agyamban, mi mindent gondoltam és tanultam, Istenem! Nem mintha most tudnám mindazt, amit megtanultam. Sok mindent tanultam, részben kényszerből, részben önszántamból. A végeredmény azonban mindkét esetben ugyanaz: ismét elfelejtettem. Elfejtettem, mert a szegény, szűk elme nem foghatja fel és nem tarthatja meg az egyiket anélkül, hogy a másikat ne engedné a tudat alá süllyedni. Elfejtettem, már a tanulásnál valamilyen titkos közömbösség megakadályozott abban, hogy az új tudás több legyen, mint amit megint csak megunok és elfelejtek. Minden esetben a legtöbb dolgot azért tanultam meg, hogy ismét elfelejtsem és hogy a tudásban is megtapasztaljam nyomorúságomat, szűk és korlátozott mivoltomat. Igen, ez az „azért hogy” nem beszédhiba, amelyet a nyelvész vagy a bölcselő pirossal aláhuzhatna. Mert nézd, Uram, ha a felejtés és a tudat-alá-merülés csupán szomorú balszerencse, nem pedig minden tudásom és minden tudományom természetes vége volna, akkor azt kellene kívánnom, hogy mindent tudjak, amit egyszer megtanultam. De irtózom ettől a gondolattól: mert akkor még tudnám mindazt, amit az iskola és az egyetem sok tantárgyából hallottam és megtanultam. Tudnám, amit időlopó fecsegésekben hallottam, idegen országokban láttam és múzeumokban szemléltem. Mi hasznom volna abból, ha mindezt tudnám? Gazdagabb, tartalmasabb volnék? Hogyan is lehetne egyáltalán mindez az enyém? Mintegy emlékezetembe ágyazva készenlétben kellene tartanom, hogy szükség esetén egyenként előhozhassem? De minek is volna minderre szükségem? Hiszen akkor még egyszer előről kellene kezdenem az életet. Vagy pedig — ideális esetben minden ismeretemenk egyszerre kellene tudatomban jelen lennie? De mit segítené rajtam a tudás és az egyszer elsajátított ismereteknek áttekinthetetlen és zűrzavaros tömege? Istenem, jó felejteni, s a már egyszer megismertnek legjobb tulajdonsága, hogy hagyhatom ismét feledésbe merülni. Jó átlátnom, milyen szegényesek maguk a dolgok is, meg a róluk nyert ismeretek.

Istenem, azt mondják, — s vitathatom-e? — hogy a megismerés az ember legkiválóbb értéke és életének legsajátosabb cselekedete.

Téged is így hívnak: Deus scientiarum Dominus, minden tudás Ura, Istene. Mit szóljak ehhez? Nem mond ennek ellene agg bölcsed tapasztalata: szívemet arra adtam hogy kivizsgálja az okosságot és a tanítást, a tévedést és a balgaságot, s rájöttem hogy ebben is kín és szellemi gyötrelem rejlik. Mert a sok tudásnál sok a kedvetlenség, és aki az ismeretet gyarapítja, gyarapítja a szenvedést is (Eccl. 1, 17. köv.). Azt mondják, hogy az ismerettel a legbensőbb módon lehet valamit birtokolni és átfogni. Nekem azonban úgy tűnik, hogy az ismeret éppen csak a dolgok felületét érinti, nem hatol szívembe, lényemnek azokba a mélységeibe, ahol valóban én vagyok az én, hanem szívem unalmának és sivárságának mindig csak új elkábítója. Pedig ez a szív az igazi életre s a dolgok valódi hirtoklására áhi-tozik; arra az életre, amelyben maga az egész valóság árad harsogó dallamként szívembe, nem pedig csak fogalmi és szavai.

Valóban, Istenem! A tudás egyedül semmi és semmi mást nem eredményez, mint azt a fájó tapasztalatot, hogy a valóságot így sohasem tehetem saját életemmé.. Csak a tudással párosult szeretet-élmény engedi szívemet a dolgok szívéhez érni. Engem csak a tapasztalat alakít át. Csak akkor változtat meg engem teljesen a valósággal való érintkezés, ha szívvel-lélelkel végzem munkámat. Szívvel-lélelkel pedig csak a tudással párosult szeretet által, nem pedig a pusztá ismeret révén tevékenykedem. Csak ekkor van olyan „tudásom“, amely már tulajdon lényem és amely nemcsak röpke árnyékként vonul át tudatom színpadán, hanem meg is marad, mert magam is megmaradok, ahogy vagyok. Csak az lehet tudás, amit megtapasztaltunk, átéltünk, és elszenvedtünk, nem megy át a végén csalódottan unalomba és feledésbe, hanem a szívet eltölti a megtapasztalt szeretet értő bölcsességével. Ne az töltse el elmémet és szívemet, amit kigondoltam, hanem amit átéltem és átszenvedtem. A tanulás által elsajátított tudás nem több, mint kis segítség ahhoz, hogy készséges és éber szellemmel tergyünk szert az élet megtapasztalására, mert egyedül csak ez tesz bölccsé.

Hála irgalmasságnak, végtelen Isten, hogy nemcsak fogalmakkal és szavakkal tudok valamit rólad, hanem megtapasztaltalak és megéltetek és megszenvedtelek. Mert életem első és legutolsó tapasztalata te vagy. Igazán te magad, nem pedig a rólad alkotott fogalom és nem a neked adott név. Mert a keresztség vizében és Lelkében reám szálltál. Akkor nem gondoltam és nem okoskodtam ki rólad semmit. Akkor még hallgatott értelmem kotnyeleskedő éleselméjűsége.

Ekkor anélkül hogy megkérdeztél volna, szívem sorsa lettél. Te ragadtál meg engem, nem pedig én „fogtalak fel“ téged. Te alakítottad át életemet, legvégső gyökerétől és eredetétől kezdve. Te

tettél léted és életed részesévé, adtad magadat, önmagadat, nem pedig csak egy távoli, homályos hírt magadról, emberi szavakon keresztül. Téged nem felejthetek el, mert lényem legbensőbb közép-pontja lettél. Ha bennem élsz, akkor elmémben a teljes valóságról nemcsak üres, sápadt szavak kóvályognak, amelyek sokféleségükben és össze-visszaságukban megzavarják a szívemet és fáradttá teszik szellememet. A keresztségben, Atyám, a te belém mondott Igéddel töltötted el lényemet, az Igével, aki minden dolog előtt volt, valóságosabb náluk, akiben minden valóság és minden élet a létét nyeri el. Kegyelmes Isten, működésed révén lett tapasztalatom az Ige, aki egyedül rejti magában az életet. Szellemem soha sem únja meg Őt, mert egy és mégis végtelen, sohasem időzik oly sokáig lelkemben, hogy unalmassá lehetne, mert örök. Így az állandó változásból és ingatagságból átvonja szellememet abba a csendes és örömben úszó nyugalomba, ahol mindig régi és mindig új módon birtokolunk mindent az egyetlenségben. Nem azért van benned Igéd és Bölcsességed, mert eszemmel felfoglak, hanem azért, mert elismertél engem fiadnak és barátodnak. Veled egylényegű, szívedből született Igéd, kit szívembe súgtál, még rászorul, hogy emberi szóval megmagyarázzák, amelyet hallomás útján hittel elfogadok. Élő igéd még így is homályos számomra. Szívem legmélyéről, ahová belemondtad, csak halkan, mint távoli visszhang szűrődik tudatos életem előterébe, ahol az *én* tudásom terpeszkedik. Az a tudás, amely kedvetlenséget, lelki kint és semmi mást nem okoz, mint csak azt a keserű tapasztalatot, hogy biztosan a feledés martaléka lesz. Ezt meg is érdemli, mert a maga erejéből soha sem válik egységgé és létté. De mindezen fáradtság és szellemi gyötrelmem mögött most már egy másik „tudás” lett bennem kegyelmi valósággá: a te Igéd és a te örök fényed.

Örök fény, lélek édes Világossága! Növekedj bennem, ragyogj fel bennem egyre inkább, világosíts meg engem. Szólalj meg bennem egyre érthetőbben, Atya Igéje, Szeretet Igéje, Jézus. Te mondtad, hogy mindazt kinyilatkoztattad, amit az Atyától hallottál, te magad vagy, az Atya Igéje, aki ismeri önmagát és az Atyát. És az enyém vagy, te minden emberi szó felett álló Ige, Világosság, aki előtt minden földi fény éjszakává válik. Egyedül te világíts nekem és csak te szólj hozzám. Mindaz, amit egyébként még tudok, és tanultam, ne legyen más, mint útmutató hozzád és tegyen éretté a szenvedésben, hogy egyre jobban megértselek. Ha ezt elérte, akkor ismét elmerülhet a feledés homályában.

Akkor te leszel az utolsó szó, az egyedüli, amely megmarad s amelyet sohasem felejtünk el. A halálban egyszer minden elhallgat, én pedig tanulásum és szenvedésem végére értem. Akkor kezdődik

majd a nagy hallgatás, amelybe egyedül te szólsz bele, öröktől örökké való Ige. Akkor majd elnémul minden emberi szó. Lét és tudás, megismerés és tapasztalat eggyé válnak: „akkor majd úgy fogok megismerni, ahogy én ismert vagyok”, megértelek, ahogy azt mindig is mondtad nekem. Sem emberi szó, sem kép, vagy fogalom nem áll többé köztem és közted. Te magad leszel a szeretet és az élet egyetlen ujjongása, amely lelkelem egész terét betölti.

Légy tehát már most vigasztalásom, hiszen semmi tudás sem csilapítja szívem vágyakozását, még a te emberi szavakban hozzám intézett kinyilatkoztatásod sem. Lelkem belefárad a sok szóba, amelyet rólad alkotunk és e szavakban Te mégsem vagy egészen mienk. Csöndes óráimban támadnak ugyan világos gondolataim, de ezek ismét eltűnnek a napok zajában. Szerzett ismereteim pedig feledésbe mennek. — Ami él bennem, az a te Igéd és róla írva van: Az Úr Igéje örökké megmarad. Te magad vagy az én ismeretem, világosságom és életem. Te magad vagy megismerésem és tapasztalatom, te az egyetlen ismeret Istene, amely örök és végnélküli boldogság.

A TORVÉNYEK ISTENE

A Szentírás azt mondja rólad, Istenem, hogy Lélek vagy. Szentlelkedről pedig, hogy ő a szabadság lelke. „Az Úr ugyanis Lélek: ahol az Úr Lelke, ott a szabadság” (2 Kor. 3, 17). S ez nem azért igaz, mert tulajdon életed korlát nélküli távlatait szabadon járod át, hanem mert Lelkünk és életünk vagy. Istenünk, Szabadság Istenel! Nézd, nekem úgy tűnik néha, ezt a kijelentést azért hisszük el rólad, mert tudjuk, hogy törvényeid köteleznek minket és azért valunk a Szabadság Istenének, mert erre kötelesek vagyunk. Nempedig azért, mivel életed önként túláradó bősége eltölti szívünket és mivel viharzó Lelked, amely ott fú, ahol akar, szabaddá tett minket.

Szabadság Lelke vagy-e életemben, vagy a törvények Istene? Avagy mindkettő? Vagy pedig a törvényen keresztül vagy a szabadság Istene? A te törvényeid, amelyeket alkottál, nem bilincsek. Parancsaid valóban a szabadság parancsai. Rideg józanságuk és kérelhetetlenségük révén megszabadítanak attól, hogy elmerüljek saját kicsinységemben és megrekedjek hitvány és gyáva élvezetekben. Felébresztik az irántad való szeretet szabadságát. Igazak, mert azt parancsolják, hogy följöve helyezzük azt, aminek fölül a helye, és hogy az alacsonyrendűt ne emeljük életünk oltárára. És mivel igazak, azért tesznek szabaddá minket a parancsok, amelyeket az Újszövetségben te magad adtál nekünk, illetőleg tulajdonképpen csak meghagytál, minthogy a régi törvényt feloldottad, amikor Krisztus „ a szabadságra vezetett minket” (Gal. 5, 1). Így nekünk nem marad meg más, mint a szabadság „törvénye” (Jak. 2, 12). Parancsaid, bár nehezek, szabaddá tesznek.

De, Uram, milyenek azok a parancsok, amelyeket az emberek adtak és a te nevedben adtak? Engedd meg, szabadság és őszinteség Istene, hogy egyszer szabadon kimondjam mindazt, ami zsörtölődő és tépelődő órákban megfordul szívemben! Hiszen te az ilyen gondolatokat is jóságosan meghallgatod. Uram, eltörölted a régi törvényt, amelyet sem atyáink, sem mi nem tudtunk elviselni” (Ap. Csel. 15, 10). Viszont világi és mindenekelőtt lelki hatóságokat rendeltél a világba, és ezek úgy látszik túlságosan is serényen újra betöltték azt a rést, amelyet Lelked, a szabadság Lelke, a pünkösdi viharban a szabályok és az előírások kerítésén ütött. Itt van az egyházi törvénykönyv 2414 paragrafusa! De tulajdonképpen ez is kevésnek bizonyul: hány responsum (válasz) jött még hozzá a jogá-

szok nagy örömére. És a pár ezer liturgiai előírást is meg kell tartani. Ahhoz, hogy a breviáriumot végezve „zsoltárt, himnuszt és szent dalokat” énekeljek, daloljak és szívből zengedezzek (Ezek. 5, 19) „menetrendre”, directoriumra van szükségem, amelyet minden évben újra kell nyomtatni. Ilyen bonyolult ez az Isten-dicséret. És „Hivatalos Közlöny” is létezik. Szent Lelked birodalmában meg sok-sok kongregáció és bizottság megszámlálhatatlan aktakötege, kérdése, felelete, jelentése, határozata, ülése, idézete és magyarázata. S milyen fogós kérdéseket tudnak a moralisták feltenni, amíg mindegyik hatóság valamennyi rendelete nincs rendszerbe foglalva és magyarázattal ellátva! És milyen nehéz felsőbbrendű számítást igényel a búcsú engedélyezése! Nemrégiben tudós teológusok még azon vitáztak, hogy egy szegény beteg tizenégyezer, hatszor, vagy ennél kevesebbszer csókolja-e meg Fiad keresztjét, hogy búcsút nyerjen. Nagy buzgósággal mit ki nem gondoltak és határoztak szolgálád és intézőid a hosszú idő alatt, amíg te az örökkévalóság hallgató tag messzeségébe „utaztál” és házadat szolgáládra kegyeskedtél bizonni! Ahol pedig az Úr Lelke, ott a szabadság, mondja Igéd.

Nem akarom őket, okos és hű szolgálodat vádolni, akiket házad népe fölé rendeltél. Dicséretükre elismerem, hogy általában nem éri őket a vád, amelyet Fiad egykor az írástudók és farizeusok ellen emelt, akik Mózes székén ülnek (Mt. 23, 4). A nehéz terhet, amelyet összekötegeltek, a saját vállukra is rátették, nemcsak a másokéra. Házad népének, Uram, a világi hiveknek, inkább csak édes igádat és könnyű terhedet kell hordaniok: szavaidban hinni, megtartani a parancsolatokat, amely szabaddá tesz a szeretetre, valamint hordozni a szentségeiből áradó kegyelmed terhét. Ha ez az iga nyom minket, akkor csak azért nyom, mert gyöngék vagyunk és szívünk gonosz. Emiatt nem igádat, hanem magunkat kellene vádolnunk. A teher, amely miatt most csendes szívvel panaszkodtam, elsősorban és leginkább a mi terhünk, papjaidé, akik ezt végeredményben magunk kötöttük és vettük vállainkra.

Mégiscsak nem teher ez? Vagy csak szabadságod és kegyelmed nyomasztó súlyát érzi kényyszernek és tehernek a mi szűk látókörünk és nyárspolgári kényelem után sóvárgós szívünk? Van-e erre a kérdésre Fiadénál ihletettebb és felvilágosultabb válasz, mint Mt. 23, 3: kis szolgálád tegyenek és tartsanak meg mindent, amit nagy szolgálád rájuk róttak. Azoknak, akiknek meghagyta, hogy kössenek és oldozzanak, egyszer majd számot kell adniok előtted arról, hogy köztöhatalmuk gyakorlása végeredményben testvéreik megváltása volt-e — szabadságodba?

Tudom, és újra meg újra szeretném szívembe véetni az élő tudatot, hogy szabadságodra soha sem juthatok el a fölöttesek elleni tilta-

kozással, akik hatalmukat tőled kapták. Csak akkor tudjuk hatalmuk súlyát a te könnyű szabadsággal felcserélni, ha a törvény szerint járunk el, ha őket jóra segítő eszközeidnek tekintjük (Vö. Róm. 13, 3-4). Ha nem csapom be saját magam, akkor majdnem mindig újra rá kell jönnöm: amikor terhük nehezzé válik számomra, nem szent Lelked, a szabadság Lelke, hanem kényelmességem, önfejlésésem és önzéseim rossz szelleme lázadozik. Cselekedeteimben nem akarok figyelmességet gyakorolni és nem akarom testvérem megbotránkoztatását elkerülni, akiért pedig Fiad vére folyt. Azért mindent, ami tiszta, magam számára azonnal megengedettnek is tartok, a tudásom tehát felfuvalkodott, szeretetem pedig nem épületes (Róm.14, 13-15; 1 Kor. 8, 1-2). S nem jelentettem-e ki már néhányszor, hogy egyes kerítések és sorompók szabadságodnak akadályai? Pedig azok védőbástyák az irántad való szeretet szabadságának megőrzésére, továbbá védelem a tagjaimban lévő törvény ellen. Lásd, én újra meg újra megtapasztaltam, hogy Egyházad emberi törvényei számomra az akaratfegyelmezés és türelem, az önuralom és higgadtság, a tapintat és felebaráti szeretet iskolája. Nem a kedvérevalóban, hanem a kötelességben érik meg az ember. Való igaz, hogy a kötelesség nem mindjárt kényszer is, s nem minden kedvünk szerinti cselekvés egyben magasfokú erkölcsiség és vallási szabadság. Tudatos akarást lehet találni már kiskorú gyermekben is. De a tudatosan vállalt kötelesség a nagykorú, érett ember ismertetőjele. Add, hogy ne tartozzam örökké az éretlen gyerekek közé, akik folyton csak játszanak és mindig másképp akarják, mint ahogyan azt tőlük kívánják, vagy megkövetelik.

Tudom azt is, ha van bennem szeretet, hogy mindazok a kis előírások és parancsok, szertartások és szokások, módszerek és mesterfogások, amelyeket nekem előírnak, vagy legalábbis ajánlanak, szeretetem megtestesülései lehetnek. Legtöbbször holt tengerré válnak, mert túl gyenge és élettelen vagyok arra, hogy lelket öntsek beléjük. Egyházadnak, Istenem, láthatónak kell lennie. Csakis így lehet a „Szentlélek edénye” ahogy már szent Irenaeus nevezte. Ha pedig látható és benne Lelked egyre láthatóbbá és kézzelfoghatóbbá válik, akkor parancsolatokban és utasításokban, igenben és nemben, itt és most-ban, így- és nem másképpen-ben is meg kell nyilvánulnia. És aki mindezt hívő szívvel és erős szeretettel fogja fel, az a parancsolatok szűk kapuján át Lelked távlataiba jut be.

Istenem, sok mindenről beszéltem most veled, hogy bebizonyítsam jó és készséges akaratomat az általad rendelt lelki előjáró sok parancsa és még több tilalma iránt. Mindent meg akarok tenni, amit megparancsoltak, és ez bizonyosan áldás lesz számomra. De magad mi vagy? A törvények Istene vagy? Igaz, akarod, hogy megtartsam

törvényeidet. Ez világos. — Akaratod megértéséhez természetesen hozzátartozik még néhány dolog. Az, amit a moralisták könyveik elején az értelmezésről, menségről és kánoni méltányosságról említenek és amit sokszor a könyv további fejezeteiben ismét elfelejtnek. — De a törvények Istene vagy-e? Saját magamnak is nehéz megmagyarázni, mit is értek ezen a kérdésem. Nézd, parancsolataidban, amelyeket *személyesen* adtál, tulajdonképpen majdnem magad vagy jelen. Te tetted tartalmukat parancsoddá, hisz tartalmuk már eleve szent jószágod kifejezése volt. Az ember pedig eltér tőled, ha nem ugyanazt szereti, amit neki parancsolsz. De nem így van ez az emberi felettesektől származó törvényekkel. A klerikusruha szabásának magában véve semmi köze sincs szent lényegedhez: az ember szolgálhat mint pap, függetlenül attól, hogy a reverenda hosszú-e vagy rövid.. Az ilyen előírásban nem vagy jelen, vagy csak annyira, mint annak ellenkezőjében.. Miért kell tehát éppen az egyik módon keresnem téged, holott a másokban is megtalálhatnálak? Mert az általad rendelt előjárók így parancsolták. Kétségtelenül. De miért kell éppen így parancsolniok? Mert a lehetőségek tágas körét csakis önkényesen korlátozó kiválasztással lehet élővé tenni? Különböztetés és összevisszaság keletkeznék, ha mindenki a saját feje szerint választana? Bizonyára ez lehet gyakran az oka. De mindig és minden esetben? Lehetséges lenne, hogy országodban minden törvényt és előírást csak az állam közlekedési szabályaiként fogjunk fel, amelyek a rendről és egységes eljárásról gondoskodnak? Vagy azokban saját törvényed konkrét megvalósulását lássuk csupán? Ha minden törvény ilyen természetű lenne, nem jelentene terhet a belső személyes szabadságra, mintahogy nem érezhetjük magunkat komolyan korlátozva a törvény vagy az utcai közlekedés szabályaitól. Mi van azonban a többi előírással, amely nemcsak saját törvényed konkrét kifejezése, s nem csupán az emberek közti külső viszonyt szabályozza, hanem engem bensőmben, személyes létemben és a benne gyökerező szabadságomban érint?

Nem azt kérdezem tőled, hogy meg kell-e tartanom őket, mert ez világos. Azt kérdezem, hogyan tarthatom meg őket úgy, hogy veled találkozzam és téged a szabadságban megtaláljalak? Bensőmet követelik, mert felőle rendelkeznek, azonban mégsem olyanok, mint saját törvényeid. Nincsenek veled úgy eltelve, hogy a magam alávetése minden további nélkül előtted való meghódolás volna. Mindig érzem: aki erre nem ügyel, az a szabálynak külsőleges, közömbös megtartója lesz, „legalista“. A szent betű aggályos szolgálója, aki miután az emberi előírásoknak eleget tett, azt hiszi, hogy máris tökéletes a te színed előtt. Pedig a betűt összetéveszti veled. Nem akarok sem legalista, sem az emberek, sem a betű szolgálója len-

ni. Mégis teljesítenem kell az emberi előjárók parancsát. Szívből meg akarom tartani törvényüket, de mégsem tudom szívemet az ilyen törvényeknek odaajándékozni. A belső ember engedelmeskedjék, de ne legyen emberek szolgája.

Tehát ha ilyen törvénynek engedelmeskedem, egyenesen rád kell nézнем. Közvetlenül és kizárólag neked jár ilyenkor a hódolat. nempedig annak a dolognak, amelyet én szeretnék. Még abban az értelemben sem, amennyiben az Lényed szükségszerű visszfénye. Éppen ezért az ilyen engedelmisség lehet annak a kifejezője, hogy téged és csak téged keresselek. Magában véve semmi sincs benne, aminek szívemet odaajándékozhatnám. Így vagy egyáltalán nem találak meg az ilyen emberi törvényben, vagy egyedül téged találak meg, aszerint, hogy azokat irántad való tiszta szeretetből tartom-e meg, vagy sem. Saját parancsolataidban megtalálhatunk még akkor is, ha csupán csak megtartjuk őket anélkül, hogy szeretni akarnánk téged, mert tartalmuk szent lényeged szükségszerű kifejezője. Ha emberi előjáró parancsát tartom meg, és benne nem téged szeretlek, akkor nem találok mást, mint emberi akaratot, amely szolgálva tesz. Ha azonban azért tartom meg őket, mert ki akarom mutatni, hogy meghódolok szeretett szabad akaratod előtt, amely fölöttem tetszésed szerint rendelkezik, akkor téged-magadat találak meg. S egész lényem eléd borul, beléd árad, szabad távlataidba, nempedig az emberi parancsok szűk korlátai közé. Mint emberi törvények Istene csak akkor lehetsz az én Istenem, ha szeretetem Istene vagy.

Adj, Uram, készséges szívet, hogy az általad rendelt felettesek parancsainak terhét úgy hordozzam, hogy ez a teherviselés az önzetlenség, türelem és hűség gyakorlása legyen. Add nekem szeretetedet, amely az egyedüli, igazi szabadság, a szeretet, amely nélkül minden embernek szóló engedelmisség külsőséggé vagy szolgálattá válik. Adj nekem olyan szívet, amely tisztelettel viseltetik minden törvényes parancs és gyermekeid szabadsága iránt, amelybe engem megváltásod bevezetett. Erősödjék egyre jobban szabadságod országa! Szereteted birodalma az. Egyedül benne vagyok szabad önmagamtól, szabad más emberek mindennemű akaratától, mert nem nekik és nem a kedvükért szolgálok, hanem neked és a te kedvedért. Semmilyen parancsban sem vagyok az embereké, hanem a tied. Aki a tied, az szabad. Mert te tulajdonképpen nem a törvények Istene vagy, hogy azoknak szolgáljunk, hanem az egyetlen törvényé, amely így szól: egyedül téged illet a szolgálat és egyedül téged kell szeretni. Könyörgöm hozzád, mint ahogy akarsz is, hogy könyörögjek minden felsőbbségért, amelyet fölém helyeztél, hogy parancsod sohase legyen más, mint az irántad való szeretet törvényének földi megjelenítése és gyakorlata.

HÉTKÖZNAPOM ISTENE

Hétköznapjaimmal jövök most hozzád, Uram. A hosszú órákkal és napokkal, amelyek ki vannak töltve mindennel, csak éppen te hiányzol belőlük. Nézd hétköznapjaimat, kegyes Istenem. Te irgalmas vagy az emberhez, aki alig más, mint hétköznap. Tekints lelkemre: ez alig egyéb, mint egy utca, amelyen a világ siserehada számtalan apróságával, fecsegésével és nagyképüsködésével, kíváncsiskodásával és üres fontoskodásával végnélkül tovahömpölyög. Nem olyan-nak látod-e lelkemet, te, csalhatatlan igazság, mint egy vásárt, ahol a szélrózsa minden irányából jött zsidórusok találkát adnak egymásnak és ennek a világnak szegényes gazdagságát árusítják. Itt jómagam is, az emberek, meg a világ is, semmiségeinket fásultan és mégis nyugtalanul teregetjük ki. A lélek szinte minden. Így tanultam egykor az iskolában sok évvel ezelőtt, mint „filozófus”. Istenem, milyen másképpen kellett ezt a fogalmat megélnem, mint ahogy azt akkor elképzelttem és megálmodtam.. Szegény lelkem olyan, mint egy óriási csűr. Napról-napra válogatás nélkül minden összegyűlemlik benne, amíg meg nem telik a hétköznapok lomjával.

Mi lesz belőlem, Istenem, ha életem így folyik tovább? Mi lesz velem abban az órában, amikor a hétköznapok minden lomját egyszerre kisöprik ebből a csűrből? Mi lesz velem halálom óráján? Akkor már nem lesz többé hétköznap, elhagy minden, ami most napjaimat és életemet kitölti. Mi leszek én magam abban az órában, amikor csupaszon állok előtted? Mi marad belőlem, ha egy egész életem keresztül sivár pusztaság voltam, tele hajszával, fecsegéssel, nagyképűséggel? Ha a halál nyomasztó súlya kisajtolja életemből napjaim és éveim igazi tartalmát, mi lesz akkor az eredmény? Ha irgalmas leszel hozzám, Uram, akkor abban a nagy csalódásban, amely hétköznapjaim nagy ámtítását követi, talán csak néhány pillanatot ítélsz valódi értéknek elhibázott életemből. Azt a néhány pillanatot, amely alatt szeretetednek kegyelmi sugara életem egyik lim-lommal teli zúgába belopódzott.

De hogyan javítsam meg hétköznapiságomat? Hogyan forduljak „az egyedül szükséges” felé? Hogyan meneküljek a hétköznapoktól?

Nem te taszítottál bele ebbe a hétköznapi életbe? Nem voltam-e már akkor elmerülve a világban és beletemetkezve hétköznapijaimba, amikor első ízben sejteni kezdtem, hogy igaz életem nem fulladhat bele a hétköznapiságba, ha feléd akarom irányítani? Nem te alkotnál embernek? Dehát mi az ember, nem olyan lény-e, aki önmagának nem elég? Végtelenséged után kívánczik és ezért távoli csillagaid után fut. És ha befutotta e világ minden útját, útjai végén még mindig ugyanolyan messzeségben látja csillagaidat nyugodtan világitani. De mondd, Istenem, ha menekülnék is hétköznapijaimtól, ha kartauzi szerzetesnek mennék, hogy mást ne kelljen tennem, mint hallgatag imáadásban szent színed előtt időznöm, — akkor sikerülne a hétköznapijaim fölé kerekedni? Ha azokra az órákra gondolok, amikor oltárod előtt állok vagy Egyházad zsolozsmáját imádkozom, akkor tudom, nem az evilági elfoglaltságok teszik napjaimat hétköznapivá, hanem én még a szent cselekményeket is szürke hétköznapiokká változtatom. *Én magam* teszem napjaimat hétköznapiokká, nempedig azok engem köznapivá.

Ezért tudom, ha van hozzád vezető út, az csak hétköznapijaimon keresztül vezethet. Hétköznapiok nélkül csak úgy tudnék hozzád menekülni, ha e szent menekülés közben feledhetném magamat. De vezet-e hozzád út a szürke egyformaságon keresztül? Nem jutok-e egyre messzebb tőled, egyre beljebb a hangos sürgölődés ürességébe, ahol nem te laksz, hallgatag Isten? Jól tudom, az ember idővel megszokálja az életét és szívét állandóan lefoqlaló ügyes-hatos dolgokat. Egyre inkább osztályrészem lesz a *taedium vitae* (életunalom), amelyről a filozófusok beszélnek és az étletsömör, amelyet a Szentírás pátriárkáid élettapasztalatának nevez. Igen, a szürke egyformaság lassan az élet nagy melankóliájába megy át. De vajon a pogányok nem ugyanezt tapasztalják-e? Eljut-e az ember hozzád, ha felismeri a hétköznapi igazi arcát? Ha maga is bevallja, hogy minden hiúság és lélekgyötrelem, ha átéli azt, amit Prédikátorod megtapasztalt? Ilyen egyszerű úton vezetne a hétköznapi hozzád? Vagy nem éppen akkor aratta végső győzelmét, amikor a kiégett szívnek már e hétköznapi dolgok is közömbösekké lettek? Azok, amelyek egyébként olyan könnyen túlszögítik az unalmon és a szív sivárságán? Közelebb áll talán hozzád a fáradt és csalódott szív, mint az eleven és életvidám? Hol vagy található, ha a hétköznapi öröme elfeledtet és csalódása sem visz hozzád, hiszen a keserű és beteg szív még képtelenebb arra, hogy megtaláljon?

Istenem, hát mindenképpen elveszithetünk téged? Ha sem az imáadás, sem a szent ünnep, sem a kolostor csendje, sem pedig a csalódás nem zárja ki ezt a veszélyt, akkor még ezek a szent, nem mindennapi dolgok is hozzátartoznak az élet szürke egyformaságához.

Akkor ez nemcsak életem egy „darabját” képezi, nemcsak leghoszszabb szakaszát, hanem akkor mindig „hétköznapi” van, mert minden elronthatja és elrabolhatja tőlem az egyedül szükségeset, téged.

De ha nincs olyan hely, ahová menekülhetnék, hogy megtaláljalak, ha mindenben elveszíthetlek, Egyetlen, akkor kell, hogy mindenben meg is találhassalak. Mert különben soha meg nem találhat az ember, aki nélküled nem létezhet. Akkor mindenben kereslek és minden hétköznapi, minden nap egyúttal a te napod és kegyelmed órája.

Minden hétköznapi és ugyanakkor a te napod. Istenem, így újra megértem azt, amit már régóta tudok. Szívemben életre kel, amit értelmem már gyakran kifejezett. Mert mit is ér az ész igaza, ha ez egyúttal nem a szív élete is? Mindig újra előveszem azt a papírdarabot, amelyet évekkal ezelőtt jegyeztem ki magamnak Ruysbroeck-ból és ismételten elolvasom, hogy szívem is megértse. Mindig megvigasztal, ha olvasom, hogyan látta ez a lelki ember az életet. Életem annyi hétköznapija után még mindig szeretem e szavakat, mintha azt ígérnék, hogy egyszer az én szürke egyhangúságomat is megszenteled. — „Isten szüntelenül jön hozzánk, közvetve vagy közvetlenül. Úgy követel tőlünk szemlélődést és tevékenységet, hogy egyik ne akadályozza a másikat, hanem egymást erősíték. Ezért a lelki ember élete kétféle módon mutatkozik meg: a nyugalomban és a tevékenységben. És mindkettőben egész és oszthatatlan. Egészen Istenben van, amikor szemléletében megnyugszik és egészen önmaga, amikor tevékenyen szeret. Isten állandóan felszólít és int minket, hogy mindkettőt, a tevékenységet és a lelki nyugalmat folytonosan gyakoroljuk. Az ember tehát akkor tetszik Istennek és akkor halad feléje, ha őt bensőségesen szereti és érte örökké tevékeny. Istenben lakik, mert benne élvezzi az örök nyugalmat, mégis mindent átfogó szeretetben, erények birtokában és megigazultan lép a teremtmények közé. Ez a lelki élet legmagasabb foka. Mindazok, akik a nyugalmat és a tevékenységet nem egyesítették, még nem érték el ezt az Istennek tetsző állapotot. Az igaz embert semmi sem akadályozza meg abban, hogy mind a megnyugvásában, mind pedig a tevékenységben összeszedett maradjon. Olyan kettős tükörhöz hasonlít, amely mindkét oldalán tükröz. Magasba szárnyaló lelki képességei révén adományaival együtt magát az Istent, alacsonyabb képességeivel pedig az érzékeken keresztül az anyagi világ képeit tükrözi.”

Egyetlen szerves egységbe kell a te napodat és hétköznapijaimat összefognom. Ha a világba térek, hozzád kell térnem, mindenben téged kell megtalálnom. De hogyan lesz hétköznapiom a te napoddá? Csakis általa, Istenem! Csak általa tudok a napi munka sokrétű-

ségében is benső emberré lenni. Csak általa tudok úgy önmagam-ban maradni, hogy egyúttal nálad is legyek, amikor mindenféle dologgal foglalkozom. Nem a félelem, a semmi, a halál szabadítanak meg attól, hogy elmerüljek a világ dolgaiban, amint azt a mai filozófusok állítják, hanem egyedül a te szereteted. Az a szeretet, amellyel téged szeretlek, téged, minden dolog célját, vonzását és ki-elégülését, aki elég vagy önmagadnak. A te szereteted, végtelen Istenem, irántad való szeretetem, amely minden dolgon, a dolgok szívéen keresztül lendül mérhetetlen távlataidba és végtelenséged dicshimnuszaként magával ragadja az elveszettnek hitt mindenséget. Színed előtt minden sokféleség eggyé lesz, benned minden szét-szórtság összeszedettség, szeretetedben bensőségessé lesz minden külsőség. Ha téged szeretünk, még ha ki is lépünk a hétköznapiakba, az is betérés lesz a te egységedbe, amely az örök élet.

Ezt a szeretetet, amely a hétköznapot meghagyja hétköznapnak és azt mégis a hozzád térés napjává teszi, csak te adhatod meg nekem. Mi mondanivalóm van ebben az órában, amikor én a hétköznapi ember, színed elé járulok? Csak egy kérést dadoghatok: add meg nekem legmegszokottabb, de egyúttal legértékesebb adományodat, szeretetedet! Érintsd meg kegyelmeddel szívemet. Engedd, hogy ha — örömben vagy bánatban — az evilági dolgok felé fordulok, rajtuk keresztül felismerjem és megszeressem legvégső okukat: Téged. Téged, aki a Szeretet vagy. Add, hogy szeresselek, hogy napjaim egyszer beletorkoljanak örök életed egyetlen napjába!

AZ ÉLŐK ISTENE

Halottaimról akarok megemlékezni előtted, Uram; mindazokról, akik valaha enyéim voltak és eltávoztak tőlem. Hosszú sorukat hirtelen át sem tekinthetem. Újra végig kell járnom képzeletben életutamat, ha gyászom valamennyit köszönteni akarja. Ha így emlékezem, mintha egy hosszú sor menetelne életem útján, ahonnan minden pillanatban búcsúzás nélkül, hallgatagon kiválik valaki, elkanyarodik az úttól és elvész a sötét éjszakában. Egyre rövidül a sor, mert csak látszólag szegődnek hozzám új emberek, hogy életem vándorútján társaim legyenek. Bár sokan járnak ugyanezen az úton, *velem együtt* mégis kevesen vannak. Mert csak azok zárandokolnak igazán *velem*, akik veled indultak el. Akik szívemhez egészen közel voltak már akkor, amikor a hozzád vezető úton megindultam és most is közel vannak. A többiek csak útitársak azon az úton. Ezek sokan vannak. Éppen, hogy csak köszöntjük egymást és néha segítünk egymásnak. Mindig újak csatlakoznak, mások távoznak. Életem tulajdonképpeni menete azonban, amely azokból áll, akik szerették egymást, egyre ritkul, egyre csöndesebb lesz, mígnem egyszer én is némán elkanyarodom és búcsú nélkül távozem, hogy többé vissza ne térjek.

Ezért van szívem azoknál, akik már így eltávoztak tőlem. Nincs, aki pótolhatná őket, aki az egymást szerető emberek sorait ismét betölthetné, ha valaki közülük hirtelen és váratlanul nincs többé. Hiszen az igazi szeretetben senki nem pótolhatja a másikat. Mert az igazi szeretet felebarátját olyan lelki mélységben szereti, amelyben az illető egészen egyedülálló. Éppen ezért minden halottam szívem egy darabját vitte magával, sőt sokszor egész szívemet, amikor a halál elvonult mellettem. Aki igazán szeretett és szeret, az már halála előtt együttél a holtakkal. El tudná-e felejteni megboldogultjait az, aki igazán szeret? S ha valaki igazán szeretett, még ha már „felejt” is és „kisírta magát”, ez nem az újra való megvigasztalódásnak a jele, hanem azt mutatja, hogy gyásza végérvényes, és hogy szívének egy darabja a szeretett lényvel együtt valóban meghalt. Mivel most már élő-halott, *azért* nem panaszkodhat többé.

Így élek én az elhunytakkal. Azokkal, akik már előttem behatoltak a halál sötét éjszakájába, „ahol senki sem tevékenykedhet”.

De hogyan élhetek a halottakkal úgy, hogy az én szeretetem és az övék osztatlan valóság legyen? Válaszolj nekem, Istenem, aki az élők és a holtak Istene vagy. Hogyan éljek velük? Mi hasznom abból, ha azt állítom — és a filozófusok ezt nekem be is bizonyítják, — hogy még léteznek és tovább élnek? Vajon nálam vannak ők? Mivel szerettem a halottakat és még ma is szeretem őket, náluk kell lennem? De nálam vannak-e ők is? Hiszen mégiscsak eltávoztak és most hallgatnak. Egyetlen szavuk sem hatol fülembe, szeretetük gyengéd jósága sem tölti el többé szívemet. Mennyire némák és mennyire élettelenek a holtak! Azt akarják talán, hogy elfelejtsem őket, mint ahogy elfelejti az ember azt, akivel utazás közben véletlenül találkozott és akivel néhány közömbös szót váltott? Ha pedig azoknak az élete, akik szeretettedben távoztak e földről, nem veszett el, hanem örök, határtalan, csordultig teljes létté változott, akkor miért olyanok, mintha nem léteznének? Oly gyenge az a fény, a te fényed, Uram, amelybe távoztak, hogy hozzám már el sem ér? Csak akkor lehetnek nálad, ha nemcsak testük, hanem szeretetük is elhagy engem? Kérdésem hozzád száll tőlük, Istenem, aki azt akarod, hogy az élők és ne a holtak Istenének nevezzünk.

De hogyan kérdezzelek téged? Te éppen úgy hallgatsz, mint a halottak! Úgy szeretlek téged is, mint távoli, néma halottaimat, akik egybeolvadtak az éjszakával. Vajon te adsz-e érhető választ szeretetemre, ha az hozzád kiált és jelet kér, hogy irántam való szereteted él-e még és enyém-e igazán? Vádolhatom-e halottaimat, ha az ő hallgatásuk csak a te hallgatásod visszhangja? Avagy hallgatásod volna a válasz hallgatásuk miatti panaszomra?

Bizonyára így van ez, hiszen te vagy szívem minden kérdésére a végső, bár felfoghatatlan válasz. Tudom, hogy te miért hallgatsz. Hallgatásod az a határtalan térség, amelyben a te szeretettedben való hitem cselekedeteit létrehozhatom szeretetem által. Ha szereteted már földi életemben olyan nyilvánvaló volna, hogy megérteném: szereteted tárgya vagyok, be tudnám-e akkor bizonyítani, hogy merész, bátor és hűséges az én szeretetem? Hogyan is volna mindez lehetséges? Hogyan tudnék másképp a hit és szeretet önkívületében hitemmel és szeretetemmel túlnőni ezen a világon, bele a te világodba, egészen a szívedig? Szereteted azért burkolódzott hallgatásod csendjébe, hogy szeretetem hitem révén láthatóbbá váljék. Azért hagytál el engem, hogy megtaláljalak. Mert ha nálam lennél, csak önmagamra bukkannék, amikor téged kereslek. Ki kell lépnem önmagamból, hogy megtalálhassalak téged, ott ahol egyáltalán lehetsz. Mivel szereteted végtelen, így csak végtelenségemben lakozhatsz, és mivel te végtelen szereteted akarod nekem megmutatni,

azért rejtetted el azt az én végességemben és azért hívogatsz ki onnan. Benned való hitem nem más, mint az a sötét-út az éjszakában, amely életem elhagyatott kis, gyéren megvilágított szobácskájú házától örök életed fényéhez vezet. Hallgatásod az időben, itt a földön nem más, mint szereteted örök szavának földi megnyilvánulása.

Halottaim így téged utánoznak hallgatásukkal: azért rejtőznek el előlem, mert életed részesei lettek. Azért nem hallom szeretetük szavát, mert az már egybeolvadt végtelen szereteted ujjongó magasztalásával. Veled együtt élük meg szereteted és életed határtalanságát, azért nem fér már bele életük és szeretetük abba a szűk keretbe, amelyet az én életemnek és szeretetemnek nevezek. *Én* halódó életet élek — Egyházad az ilyen életet prolixitas mortis-nak (a halál meghosszabbításának) nevezi. — Azért nem tapasztalok meg semmit az ő örök életükből, amely a halált nem ismeri.

De éppen ezért élnek ők — érettem is. Hallgatásuk, mivel a te hallgatásod visszhangja, a leghangosabb kiáltásuk, a te Igédvel való egybecsengés, amely hozzánk szól és amely minket és szavainkat is saját némaságába burkol. Ellentétben hangos zajongásunkkal, sürgölődésünkkel, félnék, mohó bizonygatásunkkal, amellyel mi emberek egymás iránti szeretetünket ki akarjuk mutatni. Így hívogat minket Igéd a te életedbe. Így parancsolod meg nekünk, hogy hagyjuk el önmagunkat és tevékeny szeretetünk révén, amely merész hitünkből fakad, életedben örök talajra találjunk. És éppen így hív és parancsol halottaim hallgatása, akik a te életedben élnek és ezért veled együtt szólnak hozzám, élet Istene, azé az életé, amely oly távol van az én haldoklásomtól. Azért hallgatnak ők, mert élnek. A mi hangos beszédünk viszont csak feledtetni akarja velünk, hogy haldoklók vagyunk. Hallgatásuk irántam való szeretetük jele és hozzám szóló szeretetük szava.

Hallgatatag Isten, a néma halottak Istene, az élők eleven Istene, te, aki hallgatva is kiáltasz, Istene azoknak, akik némaságukkal akarnak engem életedbe csalogatni, ne engedd, hogy halottaimról (élőimről) megfeledkezsem! Legyen hozzájuk való szeretetem és hűségem beléd vetett hitemnek a tanúsága. Örök élet Istene! Ne engedd, hogy eleresszem fülem mellett némaságukat, amely szeretetüknek legbensőségesebb szava hozzám. Legyen ez a legbensőségesebb szavuk a kísérom, ha azért távoznak tőlem, hogy benned elmerült szeretetük közelebb legyen hozzám. Lélek, meg ne feledkezz a holtakról! Ők élnek! Örök világosságban fátyol nélkül élük sajátos életedet; amely előtted most még el van rejtve. Élők Istene, a nálad élők ne feledkezzenek meg rólam, a halottról! Add nekik, Isten, aki már mindent megadtál nekik, önmagadat is ráadásul, és azt, hogy hall-

gatásuk legyen szeretetük legbeszédesebb szava hozzám. Olyan szó, amely irántuk való szeretetemet is elkíséri majd az ő életükbe és világosságukba. Ha életem egyre inkább a halottakkal való együttélés lesz, azokkal, akik már előttem jutottak a halál éjszakájába, ahol senki sem szerezhethet érdemeket, akkor legyen az élet kegyelmed révén egyre inkább a te fényedbe vetett hit élete életem éjszakájában. Akkor az élőkkel élek együtt, akik a hit jelében engem megelőzve az élet fényes napjába jutottak, ahol senkinek sem kell már fáradoznia, mert te magad vagy ez a nap, te minden valóság teljessége, élők Istene. Ha ezt mondom: „Adj, Uram, örök nyugalmat nekik és az örök világosság fényeskedjék nekik“, akkor imádságom nem más, mint az ő *szeretetük* szavának visszhangja, amelyet örökévalóságuk csendjében érdekemben szólnak: Uram, add meg neki, akit most szeretetedben úgy szeretünk, mint soha azelőtt, add meg neki, ha megharcolta élete harcát, az örök nyugodalmat, és örök világosságod fényeskedjék neki is, mint nekünk. Lélek, meg ne feledkezz halottaidról! Minden élők Istene, ne feledkezz meg rólam, halottról, hogy egykor majd az én életem is lehess! Ámen.

TESTVÉREIM ISTENE

Az emberekhez küldtél! Meghatalmazásod és kegyelmi erőid súlyos terhét raktad a vállamra és szigorúan, majdnem nyersen rámparancsoltál, hogy hagyjalak el téged és menjek el teremtményeidhez, az emberekhez, akiket meg akarsz menteni. Igaz, eddig is közöttük éltem, még mielőtt ünnepélyes küldetésed rám talált volna. Szerettem szeretni és örültem, ha engem is szerettek. Szerettem jó barát lenni és szerettem, ha nekem is voltak jóbarátaim. Így könnyű és kellemes dolog az emberekkel lenni. Az ember csak azokhoz megy, akiket kiválasztott magának és csak addig marad, ameddig jólesik. Most azonban minden megváltozott: nem én választom ki az embereket, akikhez küldesz, hanem te. Szolgájuk kell, hogy legyek, nem barátjuk. És ha meguntam őket, ez még nem ok az ottahagyásra, mint régen, hanem parancsszavad, hogy maradjak. Ó Istenem, ezek azok az emberek, akikért elkergettél magadtól! Legtöbbször be sem fogadnak, mint követedet és nem kellene nekik ajándékaid, kegyelmed és igazságod, amelyekkel hozzájuk küldtél. És mégis, mint valami tolakodó házalónak, mindig újra kopogtatnom kell ajtajukon. Ha legalább tudnám, hogy valóban *téged* utasítanak vissza, amikor *engem* nem fogadnak be, ez megvigasztalna! De talán én magam is nyugodtan és magától értetődően zárva tartanám életem házának kapuját, ha olyan valaki kopogtatna rajta, mint amilyen én vagyok és azt állítaná, hogy te küldted. És még azok is milyenek, akik beengednek! Minden mást akarnak tőlem, csak azt nem, amit tőled hozok. El akarják mesélni a maguk kis gondjait, ki akarják önteni szívüket. Istenem, mi minden kerül így napvilágra: nevetéses és megható dolgok, kis igazságok és nagy hazugságok, fontosnak tartott kis fájdalmak és kimentegetett nagy bűnök szörnyű keveréke. És mit akarnak tőlem az emberek? Ha éppen nem pénzt, földi segítséget, vagy egy résztvevő emberi szív csekély vigaszát, akkor legtöbbször úgy tekintenek rám, mint valami biztosító társaság ügynökére, akivel égi életbiztosítást akarnak kötni. Biztosítani akarják magukat, hogy mindenható szentségeddel és igazságosságoddal be ne törj az életükbe, és fel ne riaszd őket hétköznapi gondjaikból,

meg apró ünnepi örömeikből, hanem, hogy nyugodtak lehessenek mostani és eljövendő életük felől. Milyen ritka, aki azt mondja: Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem? Milyen ritkán akarják teljesen, alkudozás nélkül elfogadni a meglepő üzenetet, hogy téged szenvedélyesen kell szeretniök téged, nemcsak magukat, önmagáért és nem önmagukért. Nem pedig csak tisztelni és ítéletedtől tartani. Milyen ritka az olyan ember, aki úgy akarja kegyelmedet elfogadni, ahogy adod: komolyan és világosan, szemérmesen és tisztán, hallgatón és merészen a te dicsőségedre és nem tisztán az ő vizsgatásukra.

Ilyen emberekhez küldöttél engem! Nem menekülhetek akkor sem, ha olyanoknak találok őket, ahogy elmondtam. Ez még nem jeladás az emberi gyarlóságok hazájából való menekülésre. Csak annak a jele, hogy megtaláltam azt a szántóföldet, — kövesen, tele tüskés bozóttal, keményre taposott utakkal, — amelyre te felfoghatatlan és tékozlóan bőkezű Isten kegyelmed és igazságod vetőmagját akarod elszóratni velem. Aztán látnom kell, amint ez a mag az utakra, sziklákra vagy tüskés bozódba hull és az égi madarak felcsípegetik, mielőtt még gyümölcsöt hozott volna. De ott is, ahol látszólag termékeny talajra esett, amikor kikel, úgy tűnik, mintha titokzatos módon azzá változna, amibe elvetették: apró emberi gyarlósággá. Az igazi gyümölcsöt, a harminc-, hatvan-, vagy százszoros termést egyedül te látod. Ha látni vélem is, akkor sem vagyok benne biztos. Nem te mondtad, hogy senki közülünk nem tudhatja, ki méltó igazán a te országodra?

Ha így panaszkodom előtted, akkor azokra panaszkodom, akikhez küldtél. De ezzel nem szeretném azt mondani, hogy én különb vagyok testvéreimnél. Ismerem szívemet, te mégjobban ismered. Az én szívem sem más, mint a többieké, akikhez küldetésem szól. És amikor neked elpanaszolom, milyen nehéz a küldetésem, jól tudom, hogy én is ugyanolyan vagyok, mint ők, akik miatt panaszkodom. Kicsinyes ember, aki szeretné, ha megvigasztalnák, aki mindig a saját bajára gondol, aki még ha látja is önzetlen szolgálatod nagyszerűségét, egy órára sem tudja panasz nélkül elfelejteni saját gondjait és kényelmét. Éppen ezért nem elég csak önmagam terhet hordani? Nem gyenge és szegényes a szívem ahhoz, hogy még mások is átöntsék szívük nyomorúságát az enyéembe?

Vagy talán meggyógyul a szívem saját gyarlóságaitól, ha panasz nélkül, türelemmel és némán vállalkozik erre? Ha bátran kitart testvéreid szolgálatában és így kinyilatkoztatja a világnak, hogy a te szíved nagyobb a miénknél, hogy te elnéző és türelmes vagy: irgalmad nem vet meg minket, s gyarlóságunk el nem nyomhatja szeretetedet? Akkor gondoskodom a legjobban magamról, ha önmagamról

megfeledekzem, miközben önzetlenül a többiek gondját viselem? Könnyű lesz a szívem, ha napról-napra türelmesen és szótlanul mások terhét hordja? Hogyan kételkedhetnék ebben, hiszen a te szeretettedben és megbízásodban járok. Akkor ennek így kell lennie. Akaratod szerint azáltal fogom bírni türelemben lelkemet, hogy türelemmel hordozom testvéreim lelkét.

De lásd, Istenem, ha igazságoddal és kegyelmeddel elindulok az emberekhez, — mintha beteget látnék el a szentségekkel — ha bekopogtatok a bensejükbe vezető ajtón és bebocsátanak, akkor rendszeren csak abba a szobába vezetnek, ahol hétköznapi életük zajlik. Mesélnek magukról és világi ügyeikről, megmutatják berendezésüket. Sokat fecsegnek, hogy az egyetlen fontosról ne kelljen beszélniök, hogy elfeledtessék magukkal és velem, miért jöttem. Téged, Istenem, a legszentebbet kell, hogy bevigyelek szívük legbensőbb zugába, ahol halálosan beteg bennük a halhatatlan és örök, ahol oltárnak kellene állnia, hogy rajta a Hit, a Remény és a Szeretet tüzei lobogjanak. Ehelyett hétköznapi lakószobáikban fogadnak. Ennek a bejáratát könnyen megtalálom. De hiába keresem a kaput az emberi lélek legbensőbb szentélyébe, oda, ahol örök sorsa felöli döntés történik. Néha majdnem úgy tűnik, vannak emberek, akik oly „külsőségesen” élnek, hogy még maguk sem találtak rá erre az ajtóra és arra az útra, amely odavezet, ahol minden ember mint a beteg vár a halálra, — vagy az életre. Hogyan találjam meg akkor én az odavezető utat? Vagy nincs is ilyen út számomra? Olyan követed volnék csak, aki éppen hogy leadja üzenetedet és ajándékokat a hátsó bejáratnál anélkül, hogy valaha is egy idegen lélek belső „várába” léphetne és arról gondoskodhatna, hogy üzeneted és ádományod önkéntes szereteted által tényleg örök életévé váljon ennek az embernek? Vagy pedig az embernek ennél az egyetlen igazán döntő tetténél egyedül akarsz lenni és cselekedni a szíve mélyén? Lelkipásztori munkámnak azzal már vége is lenne, ha „kötelességemet” teljesítettem és megbízásomat elintéztem? Nem is kell, vagy nem is tudnának téged más lélek legbenső világába bevezetni. Azért nem, mert te állandóan ott vagy, te aki mindent betöltesz, akiben mindenki él és létezik, aki ott mindig jelen vagy, minden ember üdvösségére vagy ítéletére?

De ha azt parancsoltad nekem, hogy viseljem gondját a lelkeknek és ne csak „kötelességemet” teljesítsem, akkor be kell hatolnom gondoskodással az emberek legelrejtettebb belső világába, egészen a lélek „központjába”. És ha igazában egyedül csak te találhatod meg az odavezető utat kegyelmed által, te, akinek szelid mindenhatósága elől egy szív sem zárkozhatik el, ha meg akarsz könyörülni rajta, — akkor tudom, hogy egyedül te vagy az út és a kapu,

amelyen keresztül testvérem lelkébe bejuthatok. *Hozzád* és egyre mélyebben *beléd* kell találnom, ha nemcsak egy többé-kevésbé eltűrt vendég akarok maradni az emberek hétköznapijában, hanem oda akarok behatolni, ahol az emberben örök világosságod vagy örök sötétséged lakozik. Mert te minden ember legezhetőbb énjének is a legeslegbensejében vagy, ahol már nincs semmi kapcsolat a külvilággal. Kifürkészhetetlen mindenhatóságod és szereteted hordozza őket, amelyeknek még az emberi szabadság királyi méltósága is alá van vetve. Ezért csak az viselheti a lelkek gondját, aki egészen a tied, minden szív Királya.

Így mégsem távolítottál el magadtól, amikor az emberekhez küldtél, hanem újra csak egyetlen parancsodat hagytad meg nekem, hogy szeretetben haza találjak *hozzád*. Minden lelkipásztori munka igazában csak benned lehetséges, a te szeretettedben, amely veled egybekapcsol és magával visz oda, ahova egyedül csak te találhatsz utat, az emberek szívébe. Téged megtalállak a szeretetben és az imádságban. Ez élteti irántad való szeretetemet. Ha többet imádkoztam volna, a lelkekhez is közelebb állnék. Mert az az imádság, amely nemcsak adományaidért koldul, hanem amelynek segítségével beléd szeretek, az a lelkipásztorkodásnak nemcsak segédeszköze, hanem alapja és betetőzése. Uram, taníts meg imádkozni és téged szeretni! Akkor rajtad keresztül megfeledekzem a magam nyomorúságáról. Akkor képes leszek arra, ami azt elfeledteti; hogy türelemmel vigyem testvéreim szegénységét a te gazdagságod elé. Akkor majd benned, testvéreim Istene, az emberek testvérévé lehetek, és segíthetek nekik abban, ami egyedül szükséges: hogy rád találjanak.

KULDETÉSEM ISTENE

Atyám, te a kegyelmi ajándék Istene vagy. Akkor és azon könyörülsz meg, amikor és akin neked tetszik. Ha önkéntes kegyelmed műve az, hogy az embert saját életed részesévé teszed, akkor megértem, hogy ez a meghívás nem olyan adomány, amelyet minden ember úgyszólván együtt kap a léttel. Akkor az ember csak ott találhat meg téged, ahol te akarod, hogy megtaláljon. Bizonyítékaul annak, hogy az üdvösség kegyelmi ajándékod műve, kell, hogy minden ember üdvösségének útja, amely mindenütt jelenvaló végtelenségedbe vezet, megtegye a „kitérőt” azon az emberen keresztül, aki Augustus császár idejében született Palesztinában és meghalt Pontius Pilátus helytartó alatt: Emberré lett Fiadon keresztül. Az ő „itt és most-ja” által, nempedig az ide-oda csapongó szellem mindig — és mindenüttje által részesültünk kegyelmedben. Szent Lelked ott árad ki, ahol akar. — Ahol ő akar és nem, ahol én akarom. Nem ott, ahol az emberek akarják. *Nekünk* kell odamennünk, ahol kegyelmét adni akarja. Azért van az üdvösség látható Egyházhhoz kötve, azért kapjuk a kegyelmet látható jelek által. Mindezt jól tudom, Uram. És örülök, hogy kegyelmednek ez a sajátossága. Vigasztaló tudnom, hogy nemcsak „lélekben” közeledhetek hozzád, hanem a látható jelekben, a keresztség vizében, a pap feloldozó szavában és az oltár szent kenyerében mindig bizonyos lehetek erőd és életemben való jelenléd felől. Mert a tiszta szellem, — amelyről a filozófusok beszélnek, ha új vallást akarnak alapítani, — nekem mindig úgy tűnt fel, mint egy kísértet. Én nem vágyakozom a tiszta szellem vallása és a tiszta bensőség után. Hiszen ez még mindig csupán csak a tiszta emberség vallása volna. Ebben csak saját szellemünk és szegényes bensőnk közléseiből szerezhetnénk tudomást rólad. Igéd többet mond, mint amit ujjad a teremtés szűk lapjaira írhatott.

De, Istenem, tiszteletednek e sajátos formájából valami az én életembe is átkerült, s ez néha a lelkemre nehezedik. Papoddá tettél és ezáltal kegyelmed földi jelévé választottál ki mások számára. Kezembe adtad kegyelmedet és ajkamra igazságodat. Azon nem csodálkozom, hogy az emberek megismernek, ha egyszülött Fiadban, a

kereszttség tiszta vizében, a kenyér színe alatt, az Írás szavában teljes egyszerűségben és isteni mélységben találkoznak veled. De te általam akarsz birtokodba, az emberi szívbe költözni! — Istenem, hogyan ismerhetnének fel az emberek énbennem? Mindazt, amivel te örök vándor, teremtményeiden keresztül szeretetednek üdvözlétével köszönteni akarod az útjaikon járó embereket, nekem adtad: Igédet, Igazságosságodat és Szentségedet, úgy, hogy minden egyéb is csak akkor talál utat a szabadakarátú lelkek legbensőbb titkos világába, ha velük együtt engem is befogadnak, engem is elvisselnek.

Rád ismernek-e az emberek bennem, vagy legalább megértik-e, hogy mint igazságod hírnöke, irgalmad közvetítője jövök? Ha felmerül bennem ez a kérdés, akkor mázsás teherként nehezedik rám az örömhír, amelyet testvéreimnek kell hirdetnem.

Jól tudom, hogy te küldtél: a te talán szánalomra méltó hírnököd vagyok. Eltörölhetetlen pecséted van a lelkemen. Hamis azért nem lesz igazságod, ha én hirdetem, — én, bűnös ember. Bár rólam is áll: *omnis homo mendax*. Kegyelmed akkor is tiszta marad, ha az én kezem osztja. Evangéliumod akkor is örömhír marad, ha hírnöködnön nem látszik meg, hogy lelke ujjong üdvözítő Istenében. Fényed beragyogja, kegyelmed nappallá varázsolja földi éjszakánkat és a halál árnyait akkor is, ha előbb kis lámpásom homályos ablakán kell magának utat törnie. Tudom, Uram, nekem, igaz Egyházad papjának, küldetés-tudatomat és bátorságomat, hogy örömhíredet kérve és kéretlenül is hirdessem, nem szabad személyes értékeim tudatától függővé tennem. Papod nem „ébresztő”, nem „Isten barátja”, bölcs sztarec, pneumatikus, vagy ilyen valaki, aki csak azt közli az emberekkel, amijük úgyis van. Engem Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus küldött, hogy hírnököd legyek. Ez egyben kevesebb, de ugyanakkor ezerszer több is, mint minden más.

De, küldetésem Istene, ha csupán üzenetedet kellene jól rosszul átadnom és így megbízásodat teljesítenem, azután pedig már a magam életét élhetném, akkor terhem nem volna nehezebb, mint más szolgálatát ellátó követé vagy hivatalnoké. Csakhogy küldetésed és megbízásod életemmé vált és könyörtelenül lefoglalja minden energiámat. Életemből él. Csak úgy élhetem a magam személyes életét, ha jóhíredet tovább adom. Hírnököd vagyok, semmi más. A te fényed, — megbocsáss! — az én életem olajától ég. A te szolgálatodban nincsen „szolgálati idő” amelynek letelte után az ember megint a maga ura, „magánember” lehetne. Kegyelem és dicsőség az, hogy minden erőmmel neked szolgálhatok. Hálás vagyok azért, hogy életemet szolgálatoddá tetted, hogy nincs más „foglalkozásom”, minthogy üdvösséged hírért szerte hordjam. Így életemben hi-

vatás és szeretet maradéktalanul egybeesnek. Ám ez a kegyelem egyúttal életem nehéz terhe is. Bár lehetne a te szolgálatodban is a hivatalt és az életet ketté választani! Mennyivel könnyebb lenne a dolgom! Nem mintha csak néhány órát akarnék naponta neked áldozni, nem mintha vallásos élményeimet, megindultságomat, ötleteimet kellene vagy akarnám az emberekkel közölni. Ellenkezőleg: apostolod akarok lenni! Igazságodat és kegyelmedet közvetítem, semmi egyebet. De éppen azért, mivel csak ezt akarom és ezt kell tennem, szeretném néha, ha jobban szétválaszthatnám hivatásomat és életemet. De továbbadhatom-e igazságodat anélkül, hogy magamévá ne tegyem, anélkül, hogy te is hatalmadba ne keríts engem? Hirdethetem-e jó híredet anélkül, hogy az engem is szíven ne találjon? Továbbadhatom-e életedet, ha magam nem élek belőle? Szent jeleid saját erejükből közvetítik a kegyelmet. De engedik-e az emberek, hogy e szent jeleket reájuk alkalmazzam, ha nem látják arcomon küldetésed jegyét? Nem lehet a tőled kapott megbízatást életemtől elválasztani!

Ez életem terhe. Mert lásd: amikor szintiszta igazságodat prédikálom, egyúttal a magam korlátoltságát és középszerűségét is hirdetem: önmagamat, az átlagembert. Miképpen vegyem rá az embereket arra, hogy abban a szörnyű keverékben, amit az én szentbeszédemnek neveznek, megkülönböztessék azt, ami tőled, és azt, ami tőlem származik. Hogy a te szavadat szívükbe fogadják, engem pedig, a szónokot elfelejtsenek? Tovább akarom hordani fényedet. Táplálni akarom azt életem olajával. És ha az emberek látni akarják, eléje állok, hogy úgy lássék, mintha csak arra volna jó, hogy a világ hosszú árnyait még hosszabbakká és sötétebbekké tegye. Belátom, hogy papi életem végén csak haszontalan szolgád leszek: követed, akit előre küldtél, hogy jövedelednek útját állja. Ami kegyelem rajtam keresztül árad, az a te kegyelmed. Ami *tőlem* származik, az semmi, csak akadály, vagy legjobb esetben eszköz, amellyel az embereket próbára teszed, hogy irántad való szeretetük akkor is rád ismer-e, ha magadat majdnem a felismerhetetlenségig eltakarod velem.

Küldetésem Istene, ha mindezt meggondolom, be kell vallanom, hogy nem tartozom diadalmas, öntudatos prófétáid közé. Mindig félve és reszketve indulok el utamra. Nem akarom azokat a vidám, magabiztos szolgálókat, paptestvéreimet megfeddeni, akiken meglátszik, hogy a Seregek Ura nevében jönnek, s akik aztán csodálkoznak, hogy nem mindenki ismeri fel bennük azonnal a Mindenható követét. Nekem inkább add meg, hogy azon alázatos követeid közé tartozzam, akik hálásak kegyeidért, amely a gyengeségben is hatalmas, és akik azon csodálkoznak, ha az emberek befogadják őket.

Add inkább azt, hogy újra és újra megreszkessen a szívem a csodától, hogy újra és újra találkozzam olyan emberekkel, akik engem, szegény bűnöst bebocsátanak szívük rejtekébe, és még bennem is rád ismernek. Ezért mindig szívesen megyek újra az emberekhez. Te küldöttél, így hát a nevedben megyek, nem a sajátomban. Engedd, hogy gyengeségem fölött győzedelmeskedjék erőd, amikor csak tesszik neked!

Ha életem útján üzenetteddel végigmegyek, akkor majd úgy járok, mint hajdani prófétád. Jahvé bolonddá tette, az emberek kinevették, az egész világgal összeveszett. Szólnom kell! — mert jaj nekem, ha nem prédikálok! Beszélnem kell rólad, akit hallgatással kellene megtisztelnem. Beszélnem kell azzal a kínzó érzéssel, hogy csak zengő érc és pengő cimbalom vagyok. Ki tudja biztosan, van-e bennem szeretet, amely nélkül minden csak merő szemfényvesztés. Akkor majd körmenetet tartok a lelkek jerikója körül, amíg te le nem rombolod a falakat; hogy egy ember se dicsekedhessék előtted. De éppen így fog majd küldetésem teljesedni. Így lesz Fiadéhoz, keresztre feszített Mesterem küldetéséhez hasonló. Örök dicséret ezért neked, küldetésem Istene!

Csak kegyelmedet add nekem, hogy én, a szegény köntös, amelyben te, elrejtőzött Isten, az emberekhez közeledni akarsz, az önzéstől és minden más bűntől napról-napra jobban megszabaduljak. Akkor is az maradok, aminek lennem kell: lepled és haszontalan szolgád. De legalább egyre hasonlóbb leszek Fiadhoz, aki Istensége örök fényét szolgálai köntös alá rejtette és külsejét tekintve úgy jelen meg, mint ember. Ha terhedet viselem, a küldetésed terhét, ha lenyom a megbízatás, méltóságod pedig megaláz, viszont gyöngeségem Fiadéba olvad, akkor bízhatom abban, hogy az az akadály, amelyet jövelednek jelentek, mégis csak áldás lesz testvéreim számára. Akkor szolgálai alakom általad — csakis általad — előttem és mások előtt is láthatatlanul szentségi alakká változik, amelynek szegényes színe alatt az élet Kenyere vagy testvéreim számára. Életem, mint az ostya felemésződik, hogy ők benned éljenek, te pedig öbennük mindörökké. Amen.

AZ ELJÖVENDŐ ISTEN

Istenem, lám az egyházi évben megint eljött az advent. Ismét a vágyakozás imáit mondjuk, ismét a remény és az ígélet dalait zengjük. Újra meg újra összesűrűsödik minden inség, vágyakozás és hívő várakozás ebbe az egyetlen szóba: jöjj! Mily különös imádság ez! Hiszen te már eljöttél, sátort vertél közöttünk. Megosztottad velünk életünket, örömeivel, lassú hétköznapjaival és keserű végével együtt. Hívhatunk még téged „jöjj” szavunkkal valami többhöz, mint ehhez? Közelebb jöhettél-e volna hozzánk már első jöveteledkor? Hiszen annyira magadévá tetted közönséges életmódunkat, hogy már alig tudtunk téged, Isten, a többi embertől megkülönböztetni. Téged, aki Emberfiának nevezted magad. Mégis ezt imádkozzuk: jöjj! Mégis szívünkől fakad ez a szó, mint hajdan ősatyáinknak, a királyoknak és a látnokoknak az ajkáról, akik csak messziről látták és áldották napodat. Unnepeljük csak az adventet, vagy még mindig advent van? Valóban eljöttél már? Eljöttél-e úgy, ahogy gondoltuk, amikor magunk közé kívántuk az Eljövendőt, az erős Istent, a jövendő Atyját, a béke Fejedelmét, a Fényt, az Igazságot és az örök Boldogságot? Már a Szentírás első oldalán áll jöveteled ígérete, és az utolsó oldalán is, amely többé egyetlen lappal sem lesz megtoldva, megtaláljuk ezt az imát: „Jöjj, Uram Jézus!”

Örök advent vagy talán, akinek mindig jönnie kell, de soha nem jön úgy, hogy általa minden várakozás beteljesülne? Csak az elérhetetlen messzeség vagy, aki elé minden idők minden nemzetsége, a szív minden vágyakozása véget nem érő utakon zarándokol? Vagy távoli láthatár vagy, tevékenységünk és szenvedésünk földjén, amely mindig ugyanolyan távol van, bármennyit vándorlunk is feléje? Vagy örök „ma” vagy, amely minden pillanathoz egyformán áll közel és távol, amely minden időt és minden változást közömbösen magába foglal? Nem is akarsz talán eljönni, mert úgyis a tied multunk és jelenünk, mert öröktől fogva túlhaladtad legtávolabbi jövendőnket is? Nem húzódsz-e előlünk mindig vissza mérhetetlen messzeségbe, amelyet léteddel betöltesz, annak az útnak a kétszeresére, amelyet véresre sebzett lábbal örökkévalóságod felé meg-

tettünk? Közelebb jutott hozzád az emberiség azóta, hogy ezer meg ezer évvel ezelőtt megkezdte legédesebb és legfélelmetesebb vállalkozását, hogy téged keressen? Jutottam már én életemben valaha hozzád közelebb, avagy minden kiharcolt közelség végülis csak a legnagyobb keserűséggé változott, amellyel távoli lényed előtti lelkemet? Talán mindig távol kell tőled maradnunk, mert te Mérhetetlen mindig közel vagy? Azért nem kívánsz közeledni hozzánk, mert nincs is hely, ahova még el kellene találnod? Azt mondod, már tényleg eljöttél: Jézus a neved, Mária fia vagy, és nekem tudnom kellene, hol és mikor találhatnálak meg. De, Uram, bocsáss meg, ezt az eljöveteledet inkább távozásnak nevezhetnénk. Szolgai alakot öltötél magadra, hasonló lettél hozzánk, elrejtezett Istenség. Halkan és feltűnés nélkül léptél sorainkba, hogy velünk menetelj. Velünk, akik mindig csak távozzunk, de soha meg nem érkezünk, mert minden elérhető csak arra szolgál, hogy elérjük a legutolsót: a véget. Hiszen így kiáltunk: jöjj, jöjj el te, aki soha el nem távozol, mert napodnak soha nincsen estéje, mert valóságod nem ismer véget. Jöjj el, jöjj hozzánk, mert mi mindig a vég felé közeledünk! Téged hívnunk, mert önmagunkban kételkedünk — a legjobban akkor, amikor nyugodtan és mindenre készen végességünkbe bölcsen beletörődünk. Végtelességed után kiáltoztunk, csak végtelességed eljöveteletől reméltünk magunknak végtelen életet. Mi emberek — legalább is azok, akiket az élet végső bölcsességével megajándékoztál, — megtanultuk, hogy teljesen hiábavaló a kísérletezésünk. Ha tehetetlenségünk és mulandóságunk fojtogató félelme üldöz, saját erőnkől hiába próbálunk lényegünk elől menekülni, hiába próbálkozunk ezerféle módon, a végtelent meg nem hódíthatjuk. Nem segíthetünk magunkon, mivel önmagunkat meg nem válthatjuk. Azért hívtuk le magunkhoz a te valóságodat és a te igazságodat, életed teljességét. Azért hivatkoztunk bölcsességedre, igazságosságodra, jóságodra és irgalmasságodra, hogy jöjj hozzánk, bontsd le végességünk korlátait, változtasd gazdagságra szegénységünket, örökkévalóságra végességünket. Megigérted, hogy eljössz és el is jöttél. De mit tettél, hogyan jöttél el? Emberi életet vállaltál magadra, olyat, mint a miénk. Asszonytól születél, Pontius Pilátus alatt szenvedtél, keresztrefeszítettek, meghaltál és eltemettek. Magadévá tetted azt, ami elől mi menekülünk, megkezdted azt, aminek mi éppen a végét vártuk eljöveteledtől. Élted a mi életünket, amely nem más, mint tehetetlenség, lényegénél fogva végesség és halál. Éppen ezt az emberi természetet vetted magadra, nem azért, hogy átalakítsd vagy megsemmisítsd, sem azért hogy láthatóan vagy megtapasztalhatóan megdicsőítsd, istenivé tedd, sem hogy csordultig elhalmozd olyan javakkal, amelyeket az emberek rövid életük kicsi és kavicsos szán-

tőföldjéből, — amely az ő örökkévalóságuk, — csak szűkösen és fáradságosan tudnak előteremteni. Egyszerűen életünket tetted magadévá úgy, ahogy van. Életed úgy folyt le, mint a miénk. Vigyázva nyúltál hozzá, nehogy egyetlen csöpp is elveszzen gyötrelméből, nyomorúságából, míg mindent át nem szenvedtél. A te életedet is rémesen, könyörtelenül lehengette az elvakult természet és az éles látású emberi gonoszság. Midőn eleven emberi léted felnézett ahhoz, akit a legtisztább igazságban és bensőséges szeretetben Atyának nevezett, akkor ő is, mint mi, a kifürkészhetetlen utak és megfoghatatlan ítéletek Istenéhez pillantott fel, aki a kelyhet nyújtja, vagy elveszi, akarata szerint. És soha egyetlen „miért” sem deríti fel ennek az akaratnak a hátterét, amely másként is dönthetett volna és mégis azt akarta, ami számunkra érthetetlen. Azért kellett jönnöd, hogy minket önmagunktól megválts, és még te is, egyedül Szabad és Határtalan, azzá „lettél, mint mi”. És ha tudom is, hogy megmaradtál annak, aki voltál, — nem irtóztál-e, te Halhatatlan, a mi halandóságunktól, te Nagy a mi kicsinységunktól, te Igaz, a mi látszatfényunktől? Nem önmagadat feszítetted-e fel a teremtett világ keresztjére, amikor egészen benső és sajátos módon a saját életeddét tetted, amit azelőtt csak sötét, semmitmondó háttér gyanánt terítettél ki az örök messzeségekben, megközelíthetetlen világosságod számára? A Golgota keresztje nem csupán annak az örök térség felett magasló keresztnek látható jele, amelyet te készítettél saját magadnak.?

Ez az eljöveteled? Ezért tették az emberek a felmérhetetlen történelmet egyetlen nagy ádventi kóruddá, amelyben még az is téged hív, aki káromol — és amely egyetlen feléd hangzó kiáltás: jöjj? Elhagyott minket a balsors, mert te is sirtál? Azért, mert amikor emberré lettél, — velünk mondtad ki a megadás szavát — többé már nem a kétségbeesés legborzalmasabb formája az, hogy mulandóságunkat megadással viseljük? Azért lesz végnélkülinek látszó utunknak boldog vége, mert te velünk tartasz? De hogyan és miért lehet ez így? Hogyan lehet életünk azért, mert a tiedé lett, életünk megváltása? Hogyan válhatsz meg minket a törvénytől azáltal, hogy magad is alattvalója lettél? (Gal. 4, 5) Ha beletörődöm életembe, kezd megváltani annak nyomasztó korlátaitól — csak azért, mert ez a beletörődés megtestesüléssé mondott Ámenné és a minden várákozással ellentétes módon történő eljöveteledre mondott Igenné lett? De mit használ nekem, ha sorsom most sorsodban osztozik, csupán azért, mert te az enyémet magadra vetted? Vagy pedig csak jövetelednek a kezdetévé tetted az életemet, kezdetévé a te életednek?

Lassan megint megértem, amit eddig is tudtam. Még mindig jössz és szolgálai alakban való megjelenésed, amelyet magadra vállaltál, szolgálásunk megváltásának a kezdete volt. Az utak, amelyeken jársz, végetérnek, a szűk helyek, ahol megfordulsz, kiszélesednek, a kereszt, amelyet hordozol, győzelmi jellé változik. Még nem érkeztél meg, még mindig csak jössz. Csak egy pillanat az idő attól kezdve, hogy emberré lettél, egészen az idők beteljesedéséig. Az évezredek átvonulnak előtted, hogy megáldjad őket és hogy részesei legyenek egyetlen pillanatodnak, amely emberi életed és sorsod által minket és sorsunkat megragad, Isten életének örökkévalóságába hazavezet. Mivel már teremtésedben megkezdted utolsó tettetted, azért az időben már semmi új sem történhetik, hanem a dolgok legmélyén már megállt az idő és „megkezdődött az évezredek vége” (1 Kor. 10, 11). Már csak egyetlen egy időszak van ezen a világon: a te ádvanted. És ha vége lesz ennek az utolsó napnak is, utána már nem következik idő, ott már csak te vagy örökkévalóságodban. Ha a tettek és nem az idő érlelik meg a dolgokat és tartósítják a valóságot, ha csak új valóság vezet be új időt, akkor megtestesüléseddel új és egyúttal a végső idő kezdődött el. Mert mi jöhetne még, amit ez az idő — a te eljöveteled — nem hordoz a méhében? Az, hogy részesülünk belőled? De éppen ez történt, amikor részese méltóztattál lenni emberi természetünknek. Azt mondják, hogy újra eljössz. Igaz, de tulajdonképpen mégsem „újra”, mert emberi természetedben, amelyet örökre felvettél, soha sem hagytál el bennünket. Csak egyre inkább nyilvánvalóvá lesz az, hogy te már eljöttél és a dolgok legbenseje már elváltozott, mert te szívedhez vonzotad azokat. Csak egyre inkább jönnöd kell és egyre jobban kell annak megnyilatkoznia, ami alapjában véve már minden létezőben végbement. Egyre inkább kell a hamis látszatot felemésztenie, mint ha nem szabadult volna fel a mulandóság akkor, amikor azt életeddé tetted. Ime, jössz. Ez sem nem múlt, sem nem jövő, hanem jelen, amely önmagát teljesíti be. Még mindig tart eljöveteled egyetlen órája és amikor vége lesz, akkor majd megtudjuk, hogy valóban eljöttél. Engedd meg, hogy jövetelednek ebben az órájában éljek, hogy benned élhessek, eljövendő Isten! Ámen.

JOHANNES ROSCHE

ÉLJÜNK ISTEN TENYERÉN!

A mű eredeti német címe:

LEBEN IN GOTTES HAND
(Tyrolia Geschenktaschenbücher 1)

A fordítás készült a Tyrolia Verlag-nál megjelent
3. kiadás (15-20 ezer, Innsbruck, 1965, 160 oldal) alapján.

A sokszorosítás minden jogát fenntartja magának a Tyrolia Verlag

ELŐJÁRÓBAN

Nagyon sajnálom keresztény testvéreimet. Mit is mondjak róluk? Zárt kapu előtt állnak, s fogalmuk sincs, hogyan nyissák ki — pedig be kellene lépniök.

Hitük minden lehetőséget megad. Isten jóságos kegyelme bőségesen árad rájuk. Isten segítségével szépen elrendezhetnék az életüket, a nehézségek, bosszúságok és feladatok fölött úrrá lehetnének, közben vígan megadhatnák Istennek is azt, ami Istené.

Benne állnak az életben és az életben él az Isten!

De az én keresztény testvéreim — mert nincsenek tisztában azzal, milyen eszközöket és lehetőségeket nyújt nekik a hitük — tanács-talanok, csüggedtek és csődöt mondanak.

Ez az ő bajuk: nem tanulékony tanítványai Urukna!

Igen, ez az ő nagy bajuk...

+

E könyv gondolatait nagyrészt a lelkek gondozásában gyűjtött tapasztalatokból szűrtem le. Sokféleképp elgondolkozhatunk rajtuk.

Kívánom, hogy segítséget nyújtsanak!

LEGYEN HELYES FOGALMAD ISTENRŐL!

Ilyen az Isten

Istenről szellemi képet akarsz, mert világosan látod: a gyermekkori elképzelés nem fűdi a valóságot.

Szükséged is van erre a képre! Hogyan is legyen személyes kapcsolatod Istennel, ha legalább egy-két vonásában meg nem érted őt?

Az istenfogalom lényeges jegyei:

Isten személy.

„Egészen más” — az összehasonlítás legkisebb lehetősége nélkül. Minden lét végtelen bősége.

Öröktől-örökké van.

Kapcsolata hozzánk? Atya! Elsősorban és a maga teljességében! Minél mélyebb és átfogóbb az istenképed, annál bensőségesebb kapcsolatban állsz vele, annál értelmesebben gondolkozol a világról és az életről.

Érdemes az Ūristent tanulmányozni!

Teher az Isten

Érzed az Isten súlyát. Igazad van: az Isten nem könnyű. Léte és törvénye rádnehezül. Fináncod ő, aki behajtja rajtad az adót; rendőröd, aki lecsukhat; felhő, mely eltakarja napodat.

Mire jó ez az egyoldalúság?

Isten sokkal többet adott, mint amennyit követel. Valld be!

Gondolod, ha megadod neki, amit követel, gazdagabbá teszed? Magad viszont szegényebb leszel, ha nem teljesíted kívánságait.

Azért nehéz az Isten, mert szellemi tunyaságodnak ösztöke kell, mert könnyelmű életednek fenyegetés kell, mert csak a nehéz Isten teszi súlyossá aratásod kéréit.

Szeresd az Istent!

Szeresd Uradat, Istenedet!

Így szól a parancs. Keményen hangzik.

Nem tudod őt úgy szeretni, mint gyermekeidet. A jegyesek szerelme forróbb, vágyódóbb. Anyádat érzelmesebben szereted.

Hogyan tudsz ennek a parancsnak eleget tenni?

Annyi bizonyos: Isten igényt tart a szívedre. Előbb azonban az értelmedet kívánja. Ismersz-e Istennél magasab értéket? Többre becsülsz-e embert, más teremtményt, mint Istent? Ha erre őszintén nemmel tudsz felelni, akkor szereted Istent. Aki elismeri, az szereti őt.

Attól még hallgathat a szíved. Azt nem parancs vezeti.

De ha mindig hódolsz Isten előtt, akkor szellemed lángolni kezd; ettől megdobban a szíved és akkor érzélemmel is Isten felé fordulsz.

A hamu — Isten ellen

Morgolódsz Isten ellen.

Már megint nem szállította le rendelésedet. Elutasította kérvényedet. Dúlsz-fúlsz. Hangos monológgal darabokra téped méltóságát.

„Kevély hamu”! Így nevez téged az Isten (Eccli 10, 9).

Mióta szabad a hamunak okoskodni és ítélőszékbe ülni?

Ne légy meggondolatlan, mint a gyerek! Csak felőrlöd idegeidet — feleslegesen!

Hidd el: Isten mindig nagyobb nálad.

Isten messze lát, nemcsak holnapig, vagy pár rövid esztendőre: örökkévalóságodat tartja szem előtt.

Tervét fenntartja. Boldogságodra vonatkozik.

Istennek mindenkivel megvan a maga terve.

Viseld el szépen és értsd meg, hogy rövidlátó vagy.

Mégis az Isten?

Amikor az utcán jártál, sohasem találkoztál Istennel. Az utcasarkon nem várt, sohasem köszönt rád, sohasem mutatkozott be.

Attól tartok, el van takarva a szemed.

Csak a barátod volt az, aki kisegített a bajból?

Csak a lakáshivatalnak köszönöd, hogy az epedve várt lakást megkaptad?

Csak az orvosod ügyes beavatkozása mentett meg?

Csak arról az autóról van szó, amely az utolsó pillanatban lefékezett?

Csak a kis fenyőfáról, amelybe a szakadék szélén megkapaszkodtál?

Meg tudnád-e számolni, hányszor találkoztál életedben Istennel? Aki napjaidat felvirrasztja rád, végigvonul minden napodon. Aki óráról-órára fenntart a létben, óraütéskor ajtódon kopog.

Közel az Isten

Hall-e engem az Isten?

Csöndes sírásomat? Ha elbeszélem testem fájdalmait, lelkem bánatait, gondjaimat munkakörömben, gyerekevelésben?...

Éjjel és nappal őt szólítja hangom. — Kiáltás ez a semmibe? Figyelemre méltatja-e gondjaimat a Főnséges?

Istenünk nem a messziség Istene. Nekünk közeli Istenünk van. Mindenütt tevékenykedik, itt és most.

Tekintete észrevesz és átfog eget, földet, alvilágot.

A szeme előtt történik minden; előle bújni lehetetlen.

Ahol a szeme, ott a füle is, a keze is.

Atya! — ez az ő nagy meghatározója. Az ember körül semmi sem közömbös neki — hiszen ő visel gondot oly csodálatosan még az állatokra is.

Isten kiszámíthatatlan?

Úgy találd: nagyon igazságtalan az Isten.

Egyeseknek megadja a teljesen érdemtelent, másoktól megtagadja a szükségeset.

Itt hűek törvényeihez, — Isten hagyja sírni, szenvedni őket. Ott kikacagják — és bőségesen kapják Isten javait.

Így van! Némelyeknek megad az Úristen mindent a földön: mert odaát semmit sem tud nekik adni.

Másoknak semmit sem ad meg a földön: ezeknek odaát akar mindent odaadni.

Mit értünk mi meg az igazságosságból?

Az isteni igazságosságot mi akarjuk igazgatni? Isten magának tartja fenn, mikor akar jutalmazni és büntetni!

Azzal törődünk, hogy igazságosak legyünk. — Isten ítélőszékét senki sem kerüli el.

De igazságosan jár el az, aki Isten igazságosságát — másokra akarja lehívni?!

Isteni vezetés

Olyan lehetetlen és zavaros életed folyása.

A világba kitzasztottan, sorsüldözötten vetődsz erre-arra. Valami véletlen mindig közbejön. És még beszélnek Gondviselésről?

„Isten görbe sorokon is egyenesen ír!”

Állj fel életed magassági pontjára, nézd végig a megtett utat. Gyerekkorodtól! Bámolni fogsz! Az a sok cikk-cakk csak látszat. Életed, igazában nyílegyenes vonalon futott — mind a mai napig.

Erre a látásra aligha jutsz el fáradtság és becsületesség nélkül. De a végén letérdelsz, imádod az isteni Gondviselést, és eltelsz rendíthetetlen bizalommal.

A nagyobb mindig — Isten

Nem tudsz hinni.

Szüntelenül kínoznak hitünk nagy titkai: Szentháromság, Megtestesülés, Oltáriszentség. — Igaz lehet mindez?

A megfoghatatlant képtelen vagy magadnak hihetővé tenni.

Belegyömösölhető-e a nagy hegy a kis gödörbe? A végtelen Isten emberi agyba? A felfoghatatlan a véges szellem gyűszűjébe? Szellemed csak korlátok közt gondolkozhat: szükségképpen csodákkal telve látja a végtelent; egy olyan isten, akit meg tudnál érteni, csak tulajdon balga szíved szüleménye volna.

Ezt be kell látnod, meg kell tanulnod. Aki hinni akar, annak tudnia kell belevetni magát a mindent átfogó Titokba: az élő Istenbe.

Emberi akadályok

Igazán, a nagy hittitkok miatt nem világos neked a hit? Vagy az akadály te magad vagy?

Nem szabad bújócskáznod!

Itt Isten a tét — és egyetlen lelked.

A hited körül baj van, de a gyökere nem tebenned van-e? Akadályokat akartál állítani az útra, nehogy hozzád jöhessen Isten. Talán túl gyáva vagy: ha elfogadnád a hitigazságokat, meg kellene változnod...

Saját döntésedtől függ, összezúzod-e magad, vagy kivirulsz-e és boldog pihenést találsz-e Istenben.

Az elengedhetetlen Igen

Azt mondod, tudsz hinni Istenben, de Jézus Krisztusban, mint Isten Fiában, nem. Pedig ez a döntő.

Ha tudnád hinni, hogy Krisztus Isten, máris nehézség nélkül elfogadnád a hit összes titkát.

Hogy jutsz fel erre a pontra?

Sajnos, meg kell mondanom: itt nem segít rajtad más, csak te magad és Istened.

Olvass és imádkozz! Olvasd az Újszövetséget, az evangéliumokat, és az egyházilag jóváhagyott könyveket Krisztusról! Jobban meg kell ismerned Krisztust:

milyen elragadóan emberséges és barátságos volt, — és milyen földöntúlian nagy.

De a végérvényes „Igen” Jézus Krisztusra — kegyelem. Ezt csak kiimádkozni lehet. Egy nem sejtett pillanatban felragyoghat benned!

A legfontosabb a kitartó tanulmányozás és az ima.

Kételyek

Kételyek támadnak rád. Azt akarják, hogy ne tedd össze többé imára a kezed és ne járj misére.

Olyan erősekké válhatnak, hogy a legszívesebben felhagynál az egész vallással.

Ne csodálkozz! A kételyek is hozzátartoznak a keresztény élethez. Szentek gyötrődtek miattuk évekig.

Ne aggódj, amíg nem engedsz szokott vallási gyakorlataidból. Csak akkor van baj, éspedig komoly baj, ha a kételyek rést ütnek azokon.

Lépj fel bátran e gyötrő szellemek ellen! Ne hagyd, hogy becsapjanak! Maradj hű Istenhez!

Utána még erősebb lesz a hited!

Mit ad a hit?

Neked nem ad semmit a hit. Nem olyan érték, amiért meg is halnál.

A hit nem festék, amellyel kereszténnyé mázolják az embert. A hit vér, amely belül tölt el.

A hit nem üres keret, amelybe csak bele kell állítani a keresztényt. A hit nyersanyag, amelyből felépül Krisztus embere.

Ez a döntő: fapalánk-e a keresztény ember, amelyre plakátokat ragasztottak, vagy izig-vérig isteni gránit?!

Túl kevésbé gyakorolod a hitedet.

Alig veszed igénybe. Nem éled.

„Dehát, mit ad nekem a hit?”

„Az örök életet.” — Ez semmi?

Csoda történt veled

Olyan természetesnek tartod a hitedet, mint afféle hétköznapi dolgot, mint a levegőt és a vizet.

A levegőt belélegzed, a vizet megiszod — azután nem törődsz velük.

Kérdezted-e már: miért tudsz hinni?

Manapság! Éppen te, holott körülötted sokan képtelenek hinni és annyian mások egy életet át küzdenek a hitükért.

Tudsz rá választ? Csak ez lehet:

Isten kiválasztott, Isten hívott. Minden emberrel, aki hinni tud, isteni csoda történt.

Hiszen a természet ezt a kincset sehol sem sejti, attól nem kaphatod meg.

... Isten csodát tett veled.

KRISZTUS LEGYEN NEKED ÉLŐ VALÓSÁGI!

Páratlan eszménykép

Ki neked Krisztus? Gondolkoztál-e már erről egyszer az életben? Nem teheted túl magad rajta, mint egy elvont tudományos kérdésen.

Krisztus

1. a történelem középpontja,
2. az Egyház sarkköve,
3. az ember sorsa,
4. az örökkévalóság ura.

Tudsz-e ennél magasabb eszményről? Van-e, aki méltóbb lenne arra, hogy kövesd?

Mikor voltál Krisztussal valaha is boldogtalan?
Voltál-e Krisztus nélkül csak egyszer is boldog?
Dönts! De úgy, hogy soha meg ne bánd!

Krisztus legyen neked élő valóság!

A lélek növekedése

El vagy ragadtatva Krisztustól, a tanításától; felkínálkoznál neki életre-halálra.

Hogyan kezded el?

Minden lelkiélet és minden lelki nagyság alapja az egyesülés Istennel.

Akarod, hogy éljen a lelked? Lélegezzen! „Az ima a lélek lélekzetvétele” (Aranyszájú szent János).

Akarod, hogy gyarapodjék? Elmélkedve imádkozz. Egyre mélyebben merülsz el Isten titkaiba — egyre nagyobb lesz benned a lélek. Az elmélkedés segít megítélni és megismerni Istent, aki mindig a Nagyobb. Ő hullatja az éltető harmatot lelked gyökérzetére, hogy az átfúrja az embertermészet talaját és hirdesse emberfelettien Isten igazát.

Milyen módszert kövess az elmélkedésben? Nem tudod eldönteni. Az elmélkedő imában mindenkinek meg kell találnia a maga módszerét; azt, ami neki legjobban megfelel.

A lényeges benne:

1. hogy Istent keressük, — magunkat Isten jelenlétébe helyezzük, egyéb gondolatainkat félretesszük.
2. hogy Istentől valamit kérdezzünk, — elgondolkozunk Isten, vagy Jézus élete valamelyik titkán.
3. hogy Istennek valamit mondjunk, — vagyis, a felismert igazságot magunkra alkalmazva szóba elegyedünk Istennel. Erre fordítsuk az elmélkedés javarészét!

Könnyű lesz az elmélkedés, ha egy vallásos könyvből meríted az anyagot és egy mondathoz, vagy szakaszhoz fűzöd megfontolásaidat, imáidat.

Keresztény iskolázás

Hasonlóvá kell válnod Krisztushoz! Ez a tulajdonképpeni és egyetlen életcélod. De hogyan?

Nem úgy, hogy átveszed tőle mindenhatóságát, szépségét, végtelenségét. Csak az engedelmisségben teheted magadat hozzá hasonlóvá. Az Úr életében valaki másnak az akarata volt minden:

hogyan eljött az égből a földre,
hogyan vándorként járt a földön,
hogyan a földről visszatért az égbe.

Ez mind engedelmisség volt. „Az én eledelem az, hogy annak akarata tegyem, aki engem küldött” (Ján 4, 34).

Akkor leszünk jó képmásai Krisztusnak, ha akaratunkat teljesen egybehangoljuk az ő akaratával. Átváltozáskor valósul meg — még mindig — Krisztus legnagyobb engedelmisségi teljesítménye, a keresztáldozat. Szentmisénk átváltozása tehát a váltó, amely akaratunkat Isten akaratára állítja át.

Találd meg Isten akaratát

Mi az Isten akarata? Ez a kérdés gyakran foglalkoztat; esetleg gyötrelmes napokat szerezhet.

Isten akaratát egész világosan elének állítja:

Isten parancsa, az Egyház törvénye,

az előjárók utasítása — amennyiben jogos és erkölcsileg kifogástalan,

a helyzet — szituáció, — amelybe jutottál és amelyen nem lehet változtatni,

lelked nagyobb érdeke, amely egy kisebb lelki haszon helyett választható. Itt persze a szívedet, a vonzalmadat is meg kell kérdezned.

Ha két egyforma jó közül választhatsz, akkor a szív döntsön!

A Krisztus-követés kezdete

Szegény vagy, de nagyon szegény talán mégse.

Gondolj csak lakásodra, fehérneműszekrényedre, toalett-asztalodra; van pénzed, rádiód; utazol, szórakozol . . . !

Azt mondja Krisztus Urunk: „A rókának oduja van . . . de az Emberfiának nincs, hová lehajtsa a fejét” (Mt 8, 20). Amikor felsorolja a nyolc boldogságot, első helyre teszi a lélek szerint való szegénységet. Miért?

Minden valódi Krisztus-követés a szegénységnél kezdődik. Ez nem jelenti, hogy semmi sem lehet! Legyen, de úgy, mintha nem volna.

Amid csak van, szívből mondom, legyen a tied. De készen kell lenned a legkedvesebbet is odaadni, ha Isten követeli. Még ha a könnyed is kicsordul

Csak visszaadod Istennek.

Odaadni tudni, ez magasfokú művészet.

Csak erről a pontról szabad Krisztus szűkebb kíséretébe indulnod.

„Jöjj, kövess engem!” (Lk 18, 23.)

„Elhagyva mindenüket, nyomába szegődtek” (Lk 5. 11).

Rokonlélek Krisztussal

Nem szeretsz szenvedni. Menekülsz a fájdalomtól.

Gátol, járhatatlan út számodra, örömet nem találsz benne, nem kívánod, értéket nem látsz benne, kellemetlen, ellenszenves.

Ismered-e a Krisztus-rokonság törvényét? Így szól: minél közelebb állasz Krisztushoz, ő annál mélyebb sebet ejt rajtad.

Szentséges anyja állt hozzá legközelebb. Fájdalmas anya lett... Ezt tudnod kell!

Aki Krisztussal együtt menetel, az érje be az ő ételével, az ő itálával, az ő ruhájával. Még ha verés is az étel, könny is az ital, vér is a ruha.

„A mennyek országa erőszakot szenved és az erőszakosok ragadják el azt” (Mt 11, 12).

A gyávák pedig maradjanak otthon!

Megbocsátani, mint Krisztus

Haragtartó vagy. Hónapokig, évekig cipelsz magaddal régmúlt dolgokat. Könnyen vagy fondorkodó. Élvezed a bosszút forraló gondolatokat. Szívedben ott a káröröm, ha másnak valami nem sikerül.

Krisztus Urunk nem tartott haragot senkivel, Péterrel sem, Magdolnával sem. Sőt! Péter első helytartója lett, Magdolna meg elsőnek vihette meg a hírt a feltámadásról. — Vérében van a megbocsátás és a feledés. Senkit sem bélyegez meg. Ismerte az embert.

Éld bele jobban magadat mások szívébe!

Tudod talán, hányszor bánta meg már a tettét a másik, hányszor kívánta az egésztest meg nem történtté tenni?

És ha Krisztus úgy bána veled, mint te a társaddal? Oka éppen volna rá. De ő megbocsát és ezt megtoldja ajándékaival.

„Amint mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek!”

Aldozatkészen Krisztussal

Kemény bűntöt vállalsz, ha az orvos mondja. Vagy a „vonalaiddért”! És ha az Egyház írja elő...?

A lelked is igényli a maga „vonalait”. Az első nagypénteken Urad meghalt bűneidért — mint véres áldozat, szeretetből.

Hányszor oldoznak fel bűneid alól. A nagypéntek Vére nélkül sohasem nyernéd el a bocsánatot.

Ezért legyen szent napod minden péntek, amikor Udvözítődnek megmutatod: hálás akarsz lenni és viszontszolgálatra kész.

Talán túl nagy fáradság ez a fáradságért, amit Krisztus vállalt érted?

Szegyelled magad,
ha annyi erőt sem tudsz kifejteni, hogy képes légy elhagyni a
húsevést pénteken!

Krisztus fegyvere

Ha rosszindulatú gondolataid az emberekre lőtt golyók lennének,
hány gyilkosság terhelné már a lelked?!

Krisztustól ezt halljuk: „Sajnálom a népet...” (Mk 8, 2).

Annyi bizonyos, embertársaink bőven adnak okot, hogy rosszul
gondolkodjunk róluk. Csakhogy az ilyen gondolatoknál nem volna
szabad időznünk.

Kövessük Krisztust: amikor „fölemelték a földről”, a felmagasodó
keresztén megmondta Égi Atyjának, hogyan vélekedik a gonoszok-
ról: „Atyám bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit tesznek”
(Lk 23, 34). Így emelkedjünk kicsinyes értelmünk fölé — és eljutunk
a szívből fakadó részvétiig.

A r é s z v é t ! Az ellenszenves gondolatok legyőzője!

Szegény emberek! — mondogassuk.

Ugye, te is ilyen „szegény ember” vagy?

Légy Krisztus!

Embertársadban Krisztust kell látnod. Mert „amit e legkisebb test-
véreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek” (Mt 25, 40). Csak-
hogy az nehéz. Sok kortársunkban bizony alig-alig vehető észre a
Krisztus. Ezért sehogyszem sikerül azt tenni velük, amit Krisztussal
tennénk.

Próbáld meg egyszer: közeledj úgy a másikhoz, mintha te magad
volnál Krisztus. „Én akarok Krisztus lenni!” Ez könnyebb.

Abban a pillanatban lejjebb száll haragod és bosszúságod; türe-
lem, önuralom, nyugalom kerekedik fölül. Bizonyos átrétegeződés áll
elő...

Akkor nem marad felebaráti szereteted merő természetes udva-
riasság, hanem természetfelettivé lesz és jelentős szerephez jut.

Légy Krisztusa testvéreidnek!

Menj el Krisztussal!

Félsz, hogy Krisztus nagy rabló:

megfoszt szabadságodtól, vidámságodtól, kényelmedtől, sőt ma-
gával is visz a végső, a teljes önkiszolgáltatás világába.

Igazán következetes és méltó volna, egész mivoltodat áldozatul kínálni fel neki.

Bárhol élsz is, mindenütt megteheted, minden foglalkozásban és állapotban.

Igazán következetes és méltó volna, egész mivoltodat áldozatul kínálni fel neki.

A kulcsa ennek egy nagy felismerés: „Én vagyok az út, az igazság és az élet” (Jn 14, 6).

Egy nagy elhatározás: Krisztushoz igazítom az életemet!

És egy nagy szeretet — válaszul az ő szeretetére.

„A jó pásztor életét adja a juhokért” (Jn 10, 11).

Az egész ember Istené. Az egész élet Isten köteles szolgálata. Krisztus elrabol, igen — mennyei boldogságába.

Az örök élet mérlegén

Komolyan óhajtod helyesen értékelni, helyesen felhasználni a földi javakat.

Bizony nagy lehetőségek rejlenek bennük, — de kísérő levelet is kaptunk, hogy ne csak élvezzük, de használjuk is fel azokat törekvésünkben Isten felé.

Minden esetben annyit érnek, amennyire Isten felé visznek, és annyira rosszak, amennyire Istentől visszatartanak.

De mi itt az előirt mérték?

Hajlamaidra ne hagyatkozz, azok nem tárgyilagosak.

Szent Alajos mindig azt kérdezte: „Mennyire hasznos ez nekem az örök életre?” Így döntötte el, mit tegyen, mit kerüljön. Meg is találta a helyes utat az élet kísértésein keresztül.

Az örök élet fényében mindent pontosan hozzá lehet igazítani Isten értékmérőjéhez.

Adj oda mindent!

Bánt, hogy fukar vagy Krisztussal szemben..

Szereted, de mindig visszarettensz attól, hogy odaadd az utolsót is, amid van: szabadságodat.

A megkötözött, a keresztre ráfeszített Úr! Itt a legnagyobb Krisztus.

Szent Anzelm mondja, hogy a keresztény ember odaadhatja Istennek a fa gyümölcsseit, vagy magát a fát. Melyik a nagyobb áldozat? A fát a gyümölcssel e g y ü t t akkor adod, ha követed az evangé-

liumi tanácsokat és leteszed a fogadalmat a szegénységre, a tisztaságra és az engedelmességre.

Ez a világban is lehetséges, akár szabadállapotú vagy, akár házas. Van-e bátorságod feladni Krisztusért a szabadságodat? Addig ne tedd, míg okos lelkiatyát meg nem kérdeztél! A középszerűség világában hősök kelleneek.
„Vedd el, Uram, egész szabadságomat!”

Hivatást kaptál?

Rád tette Krisztus a kezét, hogy kiemeljen a világból?
Kiválasztott, hogy pap, szerzetes legyél?
Bensődben roppant harcok tombolnak.

Krisztus urunk kijelentette: „Mindaz, aki elhagyja értelmét otthonát, testvéreit, nővéreit, atyját, anyját, feleségét, gyermekeit vagy földjét, százannyit kap és örökségül kapja az örök életet” (Mt 19, 29).

Így szól a hívás Krisztus legszűkebb környezetébe. Vedd nagyon komolyan!

Imádkozz mindennap: hogy megtudd, mi Isten akarata!
Egyesülj gyakran Krisztussal a szentáldozásban!
Ne hallgass érzelmeidre!

Olyan világgosságra kell szert tenned, amelyben elmondhatod: ez való nekem!

Készülj fel a harcra az emberek és a sátán ellen!
Tárgyald meg ügyedet egy pappal!

Tégy meg mindent úgy, mint aki biztos hivatásában. Így nem vádol majd a lelkiismereted, ha Isten netán mégsem erre az életre hívott.

Diadalmasan

Gyakran vagy kislelkű, nagyon kislelkű.

Van okod rá? — Hiszen Krisztusé vagy. A feltámadt és megdicsőült Krisztus tanítványa!

Amilyen Krisztus Urunk husvét reggele óta, olyanok leszünk mi is az égben örökké.

Krisztus legyőzte a bűnt, a poklot, a halált, az ördögöt.

A te pártodra állt. Ővé vagy.

Ezek után kitől féljünk? A keresztény ember a világ legerősebb embere, mert Krisztus a vezér, Krisztus a győztes.

Tehát Krisztussal — diadalmasan menj végig az életen, diadalmasan korunkon át, diadalmasan emberek, problémák, tulajdon éned fölött.

Ez a győzelmi tudat a siker titka!

MARADJ MEG MÉLTÓSÁGODBAN!

Aszkézis

Onmagad fölé kerekedni, — ezt meg kell tanulnod!

A célt sohasem éred el, a tökéletesség nem fog sikerülni. És mégis áll a törvény:

„Ti olyan tökéletesek legyetek, mint mennyei Atyátok!” (Mt 5, 48)

Segítséged az aszkézis. Kétféleképp gyakorlod:

1. Kertész módjára megmetszed és néha kivágod a fákat és bokrokat: ez fájdalmas művelet.
2. Segíted a bimbót, hogy virág legyen belőle: egy eddig elhanyagolt, vagy csak kevéssé gondozott jótulajdonságodat kibontakoztatod: ez sok örömmel jár.

Az aszkézis nemcsak lemondat téged erről-arról. Jelentősebb szerepe: értékeid kifejlesztése és ápolása.

Az alapvető kérdés

Kiismered-e magad saját „lakásodban”? Tudod-e igazán, milyen lakókkal — jellemtulajdonságokkal — van dolgod?

Amíg ebben világosan nem látsz, akármennyit fáradozol, csak kevés sikert látsz.

Mi a főhibád? Min ütköznek meg rajtad leginkább? Miben mondasz csődöt legtöbbször?

Harag, érzékenység, féltékenység, restség, érzékiség, fősvénység, kapzsiság . . .

Minden élet lényegében egy irányt követ. Mindegyik autódnak egy a garázsa. Egy hibából nő ki a többi mind.

Melyik az?

Ó, az a nyelv!

Hányszor bosszankodtál már a nyelved miatt!
Mennyi sérelmet, megalázást szenvedtél már el, mert hibáztál a nyelveddel.

Belátod, ilyen módszerekkel nem teszel szolgálatot magadnak. Ellenkezőleg! Minden hiba a felebaráti szeretet ellen egy bumeráng. Eltalálja a másikat, de visszavágódik és téged sebesít meg. Ezért vagy olyan gyakran kiállhatatlan, ingerült, elviselhetetlen. Ez az oka!

Aki másra céloz, magát találja el...

Ha forr a kátfan

Szelepre van szükséged! Néha tele van gőzzel a kazán. Robbanás fenyeget.

De hogyan jön ahhoz a kollegád, hogy befröcsköld a mérgeddél? Miért rontod el mások napját savanyú képeddel?

Hát nyisd ki a biztonsági szelepeket! Van, aki zongorához ül, úgy vezeti le a feszültséget. Máson a friss levegő segít, vagy a testi munka.

És ha a munkád nem engedi, hogy enyhülést keressél?

Egy rövid ima csodát művel.

„Uram, őrizd meg engem és a környezetemet a közelgő égiháborútól!”

„Uram, minden kereszt arra való, hogy hordjuk, nem arra, hogy lerázzuk... Adj erőt!”

Fecsegő emberek

Oly sokat beszélsz! Mi minden mondanivalód van szüntelen? Lényegielen, együgyű dolgok.

Belefárad, aki negyedórán át kénytelen hallgatni téged.

Tanulj a mennyei Atyától, aki némán vigyázza a földi eseményeket.

Tanulj az Úr Jézustól, aki harminc évig hallgatott.

A fecsegő embereket senki se tiszteli meg bizalmával. A hallgatók mindig vonzanak, — mert bensejükben titkok rejlenek.

Ezért méltók, hogy feltárva lássák az emberszívek rejtett mélyeit, és a magukéval együtt őrizzék a rájuk bízott titkokat.

Önuralom híján

Akármilyen semmiség miatt elönt a harag. Arcod kipirul, fékezetlenségében nem ismeresz határt.

Aki jelentéktelen apróságok miatt haragra gyúl, az nem vív ki magának tiszteletet, hanem annál inkább — mérgezi magát. A szótár szerint ez azt jelenti: veszít a tekintélyéből, eltípor, rombol, ledönt és semmit sem épít fel.

Mielőtt felfortyannál, — szokjad meg! — tégy valakivel, akárkivel, egy kis jót. Igen, mielőtt a rosszat megtennéd, tégy valami jót. A rosszaság erre magától elpárolog.

A kibírhatatlan

Van, aki idegeidre megy. Elég, ha meglátod. Még nem volt úgy, hogy nyugodtan beszélgettetek volna. Valamin mindig hajbakap-
tatok.

A keresztény szeretettel minden további nélkül összeegyeztethető, hogy kitérj az ilyen elől és kerüld a társaságát.

Jobb nem találkozni, mint minden esetben összekapni, veszekedni, — ezzel botrányt okozni, vétkezni.

Imádkozz érte. Kívánd neki mindazt a jót, amit Isten adott és adni akar neki.

Ha már több a soknál

Néha szükséged van arra, hogy valakivel „kibeszéld magad”. Vanak idők az életében, amikor lelkileg túl vagy feszítve és már nem bírod. Ekkor már nem állhatod meg, hogy egyszer jól oda ne mondj.

Valóban szükségessé válhat, hogy kipanaszkodj magad. Alig van ember, aki képes lenne csak önmagában feldolgozni minden élményét anélkül, hogy környezete azt meg ne sínylené.

Hát kipanaszkozhatod magad, akár nem éppen gyöngéd szavakkal is.

De gondolj rá, hogy bizalmasod olyan fal legyen, amin hang nem szűrődik át, aki megérti: csak a szíved könnyebbségét keresed.

Látni és ütni

Kell, hogy mindig odavájj környezeteknek? Éles szemmel figyeld meg mások gyöngéjét, amikor csak lehet, kibeszéled, nyilvánosan szóváteszed, fejúkhöz vágod. Metsző gúnnyal, csúfolódva, szenvedélyesen.

Isten éppen nem húny szemet bűneink fölött. De visszaütött-e mindig, amikor megbántottuk? Ha így volna, csupa kék-zöld foltunk miatt kerülnünk kellene az embereket.

Megható, hogy Isten látszólag sok mindent észre sem vesz rajtunk. Hányszor lázadhattunk is akár — a szó teljes értelmében — szentsége ellen, és nem volt következménye. Miért? . . .

Ha a gabona szára megtörik, nem áll föl újra. De sok ember csüggetegsége és gátlása terheli lelkedet!

Lásd meg a hibát, és nézz el fölöt te — ezt tanuld meg.

Ítéleteid

Gyorsan ítélezzel! Hamar megvan a véleményed embertársadról. Pálcát törsz fölöt te, és a pálcá — törve marad . . .

Csak Isten képes az embert egészen kiismerni. A lélek birodalmát csak Ő tudja teljesen áttekinteni. Tehát csak Ő ítél igazságosan. A mi ítéletünk mindig téves, mert mi csak egy réteget láthatunk az emberből.

A cselekedetet magát, ha rossz, elítélhetjük. De nincs jogunk elítélni az embert, a leggonoszabbat sem.

Így szól az Úr: „Ne ítéljete, nehogy ítélet alá essetek!” (Mt 7, 1)

Teli gyűlölettel

Nem szeretsz minden embert. Különösen azokat nem, akik megbántottak. Átkozod őket. Nagyon „mellre szívtad” aljas tettüket, s ez most megfekszi a gyomrodat.

Isten mindenkit szeret. Azt is, aki megbántotta. Tehát téged is. Ugye, ez lekötelez? . . .

Isten a legbűnösebb embert is szereti, — annak utolsó leheletéig. A halál pillanatáig egy lélektől sem vonja meg kegyelmét. Olyan helyzetbe, hogy lemondjon róla, senki sem juthat, te sem. Isten senkivel sem szakít. Pedig erre neki több oka volna, mint neked . . .

Jó, nem kell éppen megölelned ellenségedet, de azon kell lenned, hogy megbocsáss neki.

Hangulatember

Szesélyességed egyáltalán nem áll jól neked.

Ugye, hozzátartozóid, kollegáid, mielőtt hozzád járulnak, kénytelenek kipuhatolni: milyen lábbal keltél fel?

Egy-két báránnyelű úszik az égen, — és máris lehangelődsz?

Úgy véled, morcosságoddal fölényedet biztosítod, hatalmadat fitogtatod, — közben olyan szárnalmas vagy. A méltósághoz ennek semmi köze.

Isten sohasem jön ki a sodrából.

Maradj meg te is mindig méltóságodban!

Tégy szert helyes szemmértékre. Nézd a kicsit kicsinek, a komolyat komolynak.

Olyan legyél, mint a rendőr, mikor jegyfűzetéhez nyúl: tárgyilagós.

Sértődötten

Érzékeny „bőröd” van.

Nem méltányolták eléggé önérzetedet, — s máris játszod a sértődötten. Egy hűvös szellő, — s máris „náthás” vagy.

Valamit adnod kell a becsületedre, de néha tudnod kell, — le adnod is valamit belőle. A hideg víz megedz...

Az embereket vedd úgy, ahogy vannak! Igenis rosszindulatúak, irigyek, szívtelenek, tapintatlanok.

Csakhogy megbántóid mind Istentől kaptak feladatot, irányodban. Isten kalapácsai ők, tűzben kalapálnak téged. Ahol feljajdulsz, ott a beteg részed.

És meg kell gyógyulnod!

Büszke vagy — de mire?

Beképzelt vagy: előkelő származásodra, szabályos arcodra, alakodra. Hogy lenézed azokat, akik nem vehetik föl veled a versenyt.

Mi van tőled? Mit adtál a meglevőhöz? Szorgalmadat, erőfeszítésedet. Csakhogy mindez megint máshonnét nyert támaszt.

Semmi sincs tőled, vagy vajmi kevés. Ő, a Szépség, az Erő, a Bölcsesség adott neked mindent, kölcsönbe, — hogy mint tőkét kamatoztasd. Az ő tiszteletére, az ő dicsőségére.

Ha külső értékeiddel csak magadnak, méltóságodnak, jólétednek élsz, akkor velük igenis — visszaélsz. Gondold meg: minél többet bíztak rád természetes értékben, abból annál többet kell kihoznod — természetfölötti értékben. A kettőből négy legyen, az öt talentumhoz újabb ötöt kell nyerni.

Amíg ezzel vesződöl, a büszkeséged szépen elpárolog!

Harcban a szekszualitással

Szekszualis nehézségek miatt sokat kell szenvedned, talán már gyermekkorod óta. Ez a bűn vörös fonálként húzódik végig életeden.

Mindenek előtt ne veszítsd el a kedvedet! És harcolj! Sohase add meg magadat harc nélkül! Mindig irgalmat fogsz találni, ha küzdémedet fel tudod mutatni az Úristennek.

Kerüld a buktatókat: bizonyos olvasmányokat, filmeket, társaságokat, a könnyűzenét, a túl sok evést, az alkoholt!

Fontos a rendszeres gyónás, az áldozás.

Ha kísértés ér, nézz összpontosított figyelemmel a megfeszített Jézusra: lehet, hogy már a következő pillanatban összeomlik a támadás.

Ha Isten szent Anyját bevonod a pillanatnyi helyzetbe, ez nagy segítségére lesz.

Kiegyensúlyozatlanul

Mennyire irigyled a kiegyensúlyozott embereket, akik mindig egyformán nyugodtak, egyformán barátságosak, egyformán megfontoltak. A te lázgörbéd pedig mindig meredek, hol felfelé szalad, hol lefelé.

A kiegyensúlyozottság lehet természetes ajándék, értékes, irigylésre méltó. De aki nem ilyen szerencsés, az is sokra viheti a külső és belső nyugodtság dolgában. Eszközök:

1. Légy tudatában: bármi érjen is, az az Isten kezéből jön. Isten csupa gondviselő jóság. Ez a tudat egymaga nagy nyugalmat biztosít.
2. Kiegyensúlyozással leszünk kiegyensúlyozottak. Ha kicsúszott egy hiba, arra törekedj, hogy helyére mielőbb oda tudj tenni egy súlyban azonos jócselekedetet. Nem fontos, hogy ugyanolyan fajtát válassz. Csak tudatos, igazi jótett legyen!

Viharos hullámok

Olyan vagy, mint a háborgó tenger. Lelked indulatai, az érzelmek, a hangulatok hevesen csapkodják a partot.

Már a legrosszabbtól tartasz.

Gondolj az Úr Jézusra, aki a viharos tengeren alszik, mint költik fel a tanítványok a végső veszélyben.

Te is ugyanígy tégy. Költsd fel az Urat! Rázd fel álmából, — szíved hajójában.

Ott hibázol, hogy mindent a magad erejétől vársz. Alázkodj meg. Hívd az Urat, Ő felkel és helyreállítja belső egyensúlyodat.

A tépelődések

Szeretsz tépelődni?

Sok-sok órát elfecsérelsz vele, a végén meg csak bosszankodsz magadon.

Az a rágódás a nyúlós, ragacsos masszán!

Mi jót teszel vele? Kinek használsz? Nyersz vele valamit?

Éppen ellenkezőleg! Elvesztegetsz sok értékes időt.

Rémlátásokba lovalod bele magadat. Belegabalyodsz elképzeléseidbe, amelyek persze elképzelések maradnak, és csak még meggyőzőtörtebben, vigasztalanabban, fáradtabban kerülsz ki belőlük.

Fel a fejjel! Mindjárt az elején leállítani az ilyen gondolatokat!
Ez a gyógy mód: imádkozzál, dolgozzál, bízzál!

TORJ UTAT A NAGYSÁG FELÉ!

Túl magas célok

A jófeltételekkel egy-kettőre elkészülünk, de a hűség, az már nehéz. Legtöbbször ezen a ponton ér a csalódás. Mi az oka?

Talán túl magasra raktad fel a lécet. Vedd egy fokkal lejjebb, akkor a „belső ember” könnyebben helytáll.

Főleg arra ügyelj, hogy a jófeltételek teljesítése nem merő akarat-erőmutatvány.

Az akaratot indítékokkal kell támogatni! Nem elég a nekirugaszkodás: akarom! — Ennél többet ér így: „akarom, mert...”, vagy: „akarom azért, hogy...”

Ilyen indítékokat garmadával találsz minden napilapban, de amikhez valami személyes érdeklődés fűz, azok hatásosabbak, eredményesebbek.

Két áramlat

Az a benyomásod, hogy utad nem visz Istenhez, hanem inkább elvezet tőle.

Aggaszt, hogy a lelked csatatér, nem pedig folyó, amely szüntelen sodródással halad célja felé.

Ha komolyan vesszük a belső életet, két áramlat van bennünk: az egyik a felszíni, ahol a hullámok egymásra torlódnak, előre-hátra csapódnak; rossz hajlamaink, hibáink szerint kavarnak. Ez az öszszevisszaság feltétlenül nyugtalanítja lelkünket.

A másik áramlat, lelkünk mélyén, lassan, hűségesen, egyenletesen halad Isten felé. Létrehozója a tulajdonképpeni alapbeállítottságunk, amely őszintén akarja a helyeset és jót, és nem hagyja magát eltéríteni az egyetlen iránytól.

Ez az áramlás nyugodt és megnyugtató. Keressük meg, amikor hibáink zavaros játéka már-már megtéveszt minket.

Lendület nélkül

Lelkiéletedben nincs lendület. Gyakorlatai semmitmondóan peregnek le, minden olyan hétköznapi bennük. Nem érzel meghatottságot, nincs benned feszültség, teljesítményre törő akarat és kedv.

Különféle külső okai is lehetnek a bajnak: túlfeszítetted a munkát, kimerült és agyonhajszolt vagy, testi fájdalom kínoz. Így érthető, ha a vallásban nem tudsz örömet találni.

Tarts ki mégis minden erővel a magad és Istened törvénye mellett.

A baj másik forrása: félsz az áldozattól. Nem raksz igát magadra, énedet szabadjára engeded, nem követelsz lemondást tőle, nem fogod szorosra a gyepőt.

Hirtelen fájdalomra összerendezzen a tested.

Tartós lángolást nem várhatsz, ha vallási életed alapja nem az áldozat.

Esti önvizsgálat

Sok vesződséget szerez neked este a lelkiismeretvizsgálat.

Át kell tekintened az elmúlt napot, visszaidézve főbb eseményeit, és róluk Isten előtt még egyszer ítéletet alkotnod. Ettől undcrodsz, fáradt is vagy már.

A törekvő keresztény ember nem mulaszthatja el, hogy minden napról mérleget készítsen és önmagát kérlelhetetlenül megbírálja.

Megengedem, nem könnyű munka, de szükséges. E fáradság nélkül, egyre mélyebb önismeret nélkül ne várj haladást.

De a lelkiismeret vizsgálat csak nehéz lehet?

Milyen sokáig tartson? Két percig! Mit kérdezz magadtól?

1. Előfordult-e valami durvább hiba?
2. Hogyan hajtottam végre heti feladatomat, illetve gyónási ígéretemet?

Így könnyű is lesz a dolgod, meg eredményes is.

Isten csak áldozatot akar?

Mint törekvő keresztény, köteles vagy-e mindig azt választani, ami a nehezebb, az áldozatosabb? Kérdezed, mi itt az Isten akarata?

Az igenlő válasz kibíráhatatlan következményekkel járna és pokollá tenné az életet.

Nem! Isten nem szadista!

Amikor életed nagy döntései előtt állsz, elvből azt kell választanod, amit szeretsz, amiben örömet találsz, — igazodva persze ahhoz, ami lényegednél fogva vagy.

Állásod, hivatásod úgyis bőségesen támaszt kemény követelményeket: ezeknek legtöbbször éppen a kezdeti kedv és szeretet felidézésével lehet csak megfelelni.

Szabad is, kell is azonban időnként a keményebbet választanod ott, ahol nincs fontos dologról szó; amikor a céloed az, hogy aszkézist gyakorolj, Istent megörvendeztesd és jellemedet megszilárdítsd.

Időnkint, — nem mindig!

Felfedezések

Valami csúnya hibádra nyitottad rá megint az ajtót.

Lelkiismeretvizsgálatkor eddig ismeretlen gyöngédre bukkantál, éppen ott, ahol azt hitted, már a tennivalók végére értél.

Adj hálát! Nem sajnálni, hanem örömmel üdvözölni kell, ha lelked talajában felfedezel egy hibás magatartást, vagy bűnt. Ez az igazi haladás! Ezzel bizonyítottad be, hogy dolgozol magadon.

Az Isten ajándékozott meg az így kigyúlt fénnel, Ő küldött meghívót címedre.

Most megint látsz új utat, amelyen járnod kell. Ne is tétovázz, indulj el mindjárt.

A jó Isten csodálatosan néz arra, hogy sohase fogyjunk ki az önnevelési munkából.

Visszaesések

Valami haladásod útjába állt. Megállított. Visszavetett. Rögtön bosszus leszel, elveszted a kedved.

Szeretnél megállás nélkül haladni.

Igen, mert szeretnél mindennap tükörbe nézni: milyen szép vagy ... és egyre szebb! ...

Mi ez? Hiúság!

Menj csak egyszerű, hűséges szívvel előre Isten útján a közönséges teendőkből és légy türelmes magadhoz.

A természet nem ismer ugrást, — a természetfeletti világ sem. Egyik is, másik is a szerves fejlődést szereti. Ritka az a kegyelem, amit szent Pál kapott.

Isten nem köteles tudtunkra adni, hogyan is állunk a színe előtt. Te pedig nagyot tévedhetsz, ha minden visszaesést valódi visszaesésnek tartasz.

Légy állhatatos lelki dolgaiddban, azon túl meg hagyj rá mindent a jószágos Istenre!

Hűség és haladás

Éveken át becsületesen eleget tettél Istennek, és most mintha még nyomorúságosabb gúnyában látnád magadat Urad előtt.

Ne csodálkozz! Ennek pontosan így kell lennie. Mert fennáll az a paradox törvény, hogy minél közelebb jutsz Krisztushoz, annál jobban távolodsz el tőle.

Hogyan értsd ezt?

Az Úr nagyobb közelsége segít, hogy a vonásait jobban felismerd. De ez a felismerés mély hatással van rád: Krisztus fényénél egyre jobban megtapasztalod, milyen végtelen messze vagy az Örökkévalótól. Lelked eddig rejtett zugai feltáruznak, beléjük látsz és rájössz, milyen hosszú még az út Krisztusig.

Tehát áll a szabály: minél mélyebben érzed át szegénységedet Isten előtt, annál inkább kezdesz már ott lenni nála.

Látható haladás

Szeretnéd látni, megtapintani, lemérni haladásodat, — legalább szemmérték szerint. Nincs erre semmi mód?

Mindenekelőtt függetlenítsd magadat teljesen önnevelési és vallási sikereidről vagy kudarcaidról. Ezek dolgában nagyot tévedhetsz. Mert csak a fáradozásod a döntő. Ahol a keresztény ember iparkodik, ott mindig van haladás, ha nem is vesszük azt észre. Isten nem azt kérdezi majd, hány erénycsúcsra jutottunk föl, hanem azt, hogy verítékezve bár, de rendületlenül kapaszkodtunk-e felfelé Isten hegyeire.

De ha mégis akarod látni, haladsz-e, ezt vizsgálj meg: jobb vagy-e már az emberekhez? megértőbb-e? később-e a megbocsátásra? nagylelkűbb-e? önzetlenebb-e?

Mert a lelki haladás mértékegysége a szeretet.

A haladás többi jele

Keresztelő szent János szava kötelez: „Krisztusnak növekednie kell, nekem kisebbednem“ (Jn 3, 30).

Milyen naggyá lett benned Krisztus?

Vizsgáld meg!

1. Mekkora az együttérzésed vele és Titokzatos Testével? Milyen mélyen érint az egyházüldözés, az istentelenség, Isten parancsainak semmibevétele?
2. Mennyire lettél imádságos ember?
3. Milyen mártékban igényled Isten kegyelmi eszközeit; mennyire érzed a hiányt, ha nem jutsz hozzájuk?
4. Tudsz-e már minden eseményről természetfeletten gondolkodni?
5. Mennyire vágyódsz azután, hogy részesülj Krisztus keresztjében?

Lelki rövidzárlat

Rövidzárlatos keresztény vagy? — Lelkiéleted szabályszerűen folyik — a legközelebbi kudarcig, illetve a legközelebbi, gyakran csak nevetséges kellemetlenségig. Akkor mi történik? Egyszeriben felhagysz mindennel, imával, áldozással, misével, jófelvelelkekkel, nem csinálsz semmit — dacból, csalódottságból.

Milyen oktalan vagy!

Kiég egy biztosíték. Erre te gyorsan eloltod az összes lámpát. Mit teszel? Megfosztod magad az isteni kegyelem áramától, minden természetfölötti segítségtől és csak saját lábodon akarsz állni.

Emiatt, — lehetne-ez másképp? — nehéz, nyomasztó napokat élsz át, Istennel és magaddal perlekedsz és végül kétségbe vagy esve.

Lábad magára hagyatva, képtelen hordozni téged.

Hagyd legalább a vészjelző lámpákat égve!

Sokkal rosszabb, mint maga a bukás, hogy fekvé maradsz és nem mozdulsz többé.

Terjeszd ki szárnyaidat, és az isteni légáramlat nemsokára újra a magasba emel.

Embertársaid mások

Zavar, hogy mások milyen erényesek. Nagyon törekszel, mégsem közelíted meg őket.

Talán eleven a vérmérsékleted. Kitörsz, megbokrosodsz, mint egy csikó, pedig szorosan tartod a gyeplőt.

Te csak azért volnál kevésbé erényes, mint egy „szent”-nek látszó valaki, mert ő szerencsésebb természet?

Igaz, gyakran megbotlasz, sebeket osztogatsz, lehetetlen dolgokat művelsz, de legalább minden erődöt kifejtöd — míg embertársad fáradság nélkül erényes.

Jól jegyezd meg: fáradság nélkül az erény nem feltétlenül erény, de az elszántan ostromlott erény mindig igazi és nagy erény.

Ember maradsz

Csodálkozol, hogy lelkedben még mindig nagyon érzed, ha jogtalanság vagy hátrány ér és mellőznek, — bár kifelé nem lehet ezt rajtad észrevenni?

Ha túvel ezerszer megszűrnak, azt gondolod talán, hogy a következő szűrást már nem érzed?

A természetet nem lehet elnémítani.

Nem volnál ember, ha nem éreznéd az emberi gonoszsgot és bensőleg is át tudnál siklani fölötte, mintha nem kaptál volna sebet.

De el kell érned, hogy egyre kevesebb idő alatt tudd elfelejteni, amit kaptál..

Siker és öröm

Sikert értél el önnevelésedben, lelkiéletben, és úgy véled, máris büszke vagy teljesítményed miatt.

Miért ne szabadna az ilyen sikernek éppúgy örvendened, mint egy jó vizsgának?

Megvetsz talán ezzel másokat? Lenézed őket?

Ennek az örömnak semmi köze a büszkeséghez.

Hanem szükségszerű következménye sikeres fáradozásodnak.

Örülj csak! Használd fel ezt az örömet, élvezd ki!

Isten ajánlotta fel neked a következő küzdelemhez, amely elé nem sokára állít; ez biztosítja majd a szükséges győzelmi öntudatot.

NYUGODJ MEG!

Életed tart...

Meddig tart az életed? Mennyi van még hátra? Hány esztendő?

Az öreg ember, aki a maga 80 évére visszanéz, így válaszol: „5 perc az élet! 5 perc alatt múlik el minden.”

Avilai szent Teréz: „Az élet csak annyi, mint egyetlen éjszaka egy nyomorúságos fogadóban.”

A 89. zsoltár: „Ezer esztendő olyan, mint... egy éjszakai őrszolgálat.”

Hát akkor miért rendezkedsz be úgy, mintha 1000 évet kellene eltölteni ezen a földgolyón?

Vond le a következtetést! „Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelke kárt szenved?” (Mt 16, 26)

Mit teszel a lelkedért?

Osszeszedettség

Imádban nagyon kevés az áhítat. Nincs jólsikerült miséd vagy rózsafüzéred. A legvilágiasabb gondolatok rontanak rád és nem hagyják lerázni magukat.

„Ha az emberek tudnák, hogy egy Hiszekegyet nem tudok ájtatosan elmondani...” Avilai szent Teréz.

Ez nagy vigasz. Ki is az, aki 5 percig egyfolytában ájtatos tudna lenni? Ilyesmiért tehát ne keseregj!

Így járj el:

Imádságod előtt határozd el, hogy az adott külső és belső feltételek között a lehető legjobban akarsz imádkozni. Amíg kifejezetten vissza nem vonod ezt az akaratodat, értékes marad az imád, ha mégoly szétszórt is lennél.

Vagy pedig így: A beindulás erővel teljes legyen. Helyezkedj nagy összpontosítással Isten jelenlétébe!

Mert minél erősebben gurítasz el egy golyót, az annál messzebb gurul.

Kiszáradt lélek

Képtelen vagy bármit is imádkozni.

Bensőd földje száraz, egy fűszál sem terem rajta. Lelki világod letört, csak vonszolod magad. Fetrengsz a földön.

Nem túlzol? A legkiegiettebb sivatagban is oázis integet felénk, a legkeserűbb fájdalom után is felszakad egy sóhaj.

Igen egy sóhajra még van erőd. Ezzel mintegy kileheled magadból a fájdalmadat.

Aki azt mondja: nem tudok imádkozni, nem őszinte.

Sohasem vagy olyan elesett, hogy ajkadat ne tudnád mozgatni — egy másodpercre —, szemedet ne tudnád felnyitni.

„Uram! Uram!” — ennyit még mindig tudsz kiáltani. „Uram, nem bírom tovább!” — erre csak lesz erőd!

Imádságodra akkor van a legnagyobb szükség, amikor nem tudsz többé imádkozni.

Tétlenül Isten előtt

Kell mindig beszélned, ha Istennél vagy, az ő házában?

A tevékeny életből jössz, az elevenítő Isten előtt vagy — és megint a tevékenységed a fontos?

Hogy örülsz mindig a nyárnak, amikor testedet kiteheted a nap sugarának, hogy egészséges barna legyen a színed. Ilyenkor te tétlen vagy, annál szorgosabb a nap.

Éppen így szabad időnkint tétlenül az oltárszekrény isteni Napjának sugárzásába helyezkedned, hogy lelked is új szint kapjon. Szükséges ez a kúra, ha magad is megdermedtél a hideg emberszívek közt, hogy felolvadj az isteni tűznél.

Az isteni csend és az isteni fény erősebben hat, mint az ibolyántúli sugár.

„Ne szaporítsátok a szót” (Mt 6, 7)

Miért vagy olyan bonyodalmas, mikor imádkozol? Szóözönnel árasztod el Istent, mint a társadat szoktad lerohanni, aki lélekzethez sem jut.

Gondolj a fúróra. Sokszor teszi meg ugyanazt a fordulatot, de a hegye egyre mélyebben hatol a fába.

Éppen így, nem kell a sokféle szó az imához.

A szavak tömege zavarhatja is áhítatodat. Olykor csak egyetlen szót használj. Azt azonban mindig ismételd. Átala mintegy beleásood magad — egyre mélyebben — Isten titkába és Isten bensőséges világába.

Végül egyetlen szó is elég lesz, hogy mindent megmondj neki. Ez lesz a jele, hogy belenőtél Istenbe.

Elkoptatott imák

Imáidban már nem találsz örömet. Mondod őket évek óta, de nem hatnak rád.

Viseltes ruhádban nem érzed jól magad, az újbán viszont öntudatos, rugalmas vagy. — Az elkopott kereket ki kell cserélni. — Némelyik dal mindig szép, némelyik elcsépelet, ízetlen.

Lesznek imáid, amelyek mindig tetszeni fognak, mások egyszerűen elveszlik varázsukat és üres formulákká válnak. Az imaélet gondos ápolásához az is hozzá tartozik, hogy időről-időre felkapsz új gondolatokat, képeket és ezeket beépíted ima-kincstáradba. Az újnak mindig megvan a varázsa; nemcsak az érzékszerv, de a szellem is örömmel fordul feléje.

Ha imaéleted fáradt és döcögős lett, cseréld ki imáidat megkapóbbakra, tartalmasabbakra. Mindjárt új kedvet érzel és jobban haladsz előre.

Isten válaszai

Úgy véled, kérő imádra csak kétféle válasz jöhet: igen és nem. Isten harmadik válasza: légy türellemmel!

Isten kénytelen türelmes lenni veled. Légy te is türelmes vele... Ugye, neked is jogod van ajándékozni akkor kiosztani, amikor akarsz, vagyis ha úgy látod, hogy az ideje elérkezett? Miért akarsz ezt a jogot Istentől elvitatni?

Az ilyen várakozási idő mindig hasznos. Képesé tesz egészen más ütemben menetelni Isten felé; a belső feszültség sok értékes, kegyelmi teljesítményt hoz ki belőled.

S ha a végén mégiscsak nemet mondana Isten, ez végeredményben pluszt jelent neked, tehát a „nem”: „igen”-t.

Ez is egyik módszere Istennek, hogy fölnevelje bennünk a kereszténységet.

Gyakori gyónás?

Kérdezed, milyen gyakran gyónj?

Évente egyszer elég volna éppen, — ez az előírás. De azt látod, hogy sokan még hetenkint is igénybe veszik ezt a szentséget.

Az Egyház senkit sem kényszerít a gyóntatószékbe, akinek nincs halálos bűne. De akinek a lelkét csak egy is terheli, az ragadja meg a legközelebbi gyónási alkalmat. Egyszer az évben lelkiismeretben köteles meggyónni.

Aki vallási életét komolyan veszi, az a négy héthez ragaszkodik, mert azon túl már nem képes magát számontartani.

A szentgyónás a tökéletesség szentsége is: aki ezt a teljesebb jelentőségét is megérti, az vagy 8 vagy 14 naponként gyónik.

Minél több a megszentelő kegyelem, annál könnyebb az önelgyőzés.

„Mindig ugyanaz!”

Gyakran gyónsz és mégis ugyanazokat a kis bűnöket, hibákat gyónod. Semmi sem változik. Érdemes akkor egyáltalán oly gyakran járulni a bűnbánat ítélőszéke elé?

A hársfa mindig ugyanazokat a tulajdonságokat őrzi meg, amíg hársfa marad. Te is egy bizonyos fából vagy faragva és ez a fa sem veszíti el — legalábbis gyökeresen nem — lényeges jellemtulajdonságait. Ebbe törődj bele és ne csodálkozz többé.

De észrevetted-e: minden komoly szentgyónás után hűségesebb vagy jófeltételeidhez? Ez a szentségi kegyelem hatása!

A gyakori szentgyónás lényeges gyümölcse: növekedsz a megszentelő kegyelemben.

Ne nézz hátra!

Súlyos aggodalomban vagy: megbocsátotta-e Isten minden bűnődöt? Nem tudod eldönteni. Az ilyen gondolatok valóságosan betegé tesznek.

Tudd meg: Isten megbocsát minden bűnt kivétel nélkül. Ha életed minden súlyos bűnét meggyóntad, akkor légy nyugodt!

Ha csak kételkedsz, ezt vagy azt meggyóntad-e, jól gyóntad-e meg, akkor nem vagy köteles gyónni. De nagyon megnyugtathatja a lelkedet, ha vallomásoddal könnyítesz a szíveden.

Aki viszont ok nélkül vonja kétségbe bünei bocsánatát, vétkezik Isten ellen, kinél a kimondott igen igen marad — örökre.

A gyónásra is áll Krisztus urunk szava: „Senki, aki kezét az eke-szarvára téve hátratekint, nem alkalmas Isten országára” (Lk. 9, 62).

Művészet-e a bánat?

Vesződsz a bánat felindításával. Nem akar sikerülni: Isten megbántása felett nem érzed azt a fájdalmat, amit gyakran érzel, ha szeretett személyt bánatsz meg.

A vallásos életben az érzelem lehet erős motor, de lehet komoly akadály is. Sohasem lényeges kellék. Áldozáskor sem, bánatindításkor sem. A bánat az ész dolga. Nem kell erőszakosan csiholni az érzelmet. Ha a szív együtt dobog — örülj neki. Ha sztrájkol — nem kell aggódnod.

Mondd egyszerűen Istenednek: „Uram, szent színed előtt rossz volt ez a tett, ez a mulasztás; elismerem: törvényed ellen cselekedtem. Bocsásd meg bűnömet!”

Így a bűnbánat nem bűvészmutatvány — és mindennap felindítható!

Elég a vezeklés?

A bánattal, feloldozással minden megtörtént?

Hasonlítsd össze az utat a gyóntatószékig, meg a kis elégtételt — a megvallott bűneiddel. Bizony, olcsón szabadulsz...

Emberek közt ez a helyzet:

kárt okoztál, jóvá kell tenned; betörtél egy ablakot, meg kell fizetned; leromboltad más becsületét, vissza kell állítanod. Egy barátságatlan szót igazán csak egy barátságos szó tesz jóvá, egy rossz cselekedetet csak egy jó.

Azért mert Isten megkönnyítette a bűneidtől való szabadulást, nem szabad úgy hagynod, amit összetörtél!

Az aggályosak kiváltsága

Aggályos vagy, skrupulista. Főleg a gyónásaid: valóságos gyöt-relem!

Sajnálak. Roppant terhet cipelsz, igazán.

De jegyezd meg: éppen neked különleges kiváltságaid vannak lelki szenvedésed enyhítésére, egy kicsit a gyógyítására is.

1. Nem szükséges a lelkiismereted megvizsgálnod, ne is tedd. Hadd kérdezzen a pap!
2. Nem vagy köteles minden bűnt, amit súlyosnak érzel, a gyónásnál megvallani.
3. Bizonytalan lelkiismerettel is cselekedhetsz, például mehetsz áldozni.

Ami nagyon fontos: légy gyóntatód iránt feltétlenül engedelmes!

Fel nem használt ajándék

Reggel áldoztál. Mennyi ideig tart a szentáldozás ereje? A mise végéig? Akkor elmégy és nem gondolsz többé a fölséges ajándékra...

Ha a tó vizét mozgásba hozzuk, a hullámok a partig gyűrűznek; de jó volna, ha az Oltáriszentség ugyanígy hatna: egész nap. De nem: akadályt állítasz elébe azzal, hogy feledékeny vagy.

Az élmény újra érezteti erejét, ha felidézed. Elevenítsd fel tehát gyakran napközben a szentáldozás istenélményét. Akkor tudni fogod, hogy nem vagy egyedül; ezzel még a munkába, az emberek közé, a problémáid megoldására.

Önbizalom árad beléd, szilárdabb győzelmi erő, magasabb rendű vidámság: Krisztus benned, veled, értted — egész nap!

Kívánod érezni az Urat? hát tudatosítsd azt, hogy mindenüvé elkísér.

Idézd meg halálotal!

Komoly döntés előtt állsz vagy súlyos kísértésed van. Istened és az éned vívnak elkeseredett harcot.

Loyolai szent Ignác tanácsa: fekjüdj le ilyenkor saját halálos ágyadra és kérdezd meg:

hogyan cselekednék, ha öt perc múlva meg kellene halnom? mire mondanám halálom után egy perccel: ez volt a jó választás?

A halál közelében egészen tisztán lát az ember. Az élet sallangjai lehullanak, a hiú csillogásnak vége. Ezen a magaslaton tehát mindig helyesen döntesz.

A halál hideg lehelete kijózanít: nem fogsz beleszédülni a szakadékba.

Törekedj lélekjelenlétre, hogy bármikor képes légy találkozni halállal.

Aktív részvétel a szentmisén

Szentmise alatt nagyon kevésbé vagy összeszedett. Nem is érzed a szentáldozás hatását. Elégedetlenkedsz.

A szentmise a legnagyobb dolog a világon. Ezért illeti meg a legnagyobb áhitat. Szedd össze minden erődöt, hogy így kapcsolódhass bele a misébe:

Lépcsőimánál: megrendültség —

bűnös vagy ... Uram irgalmazz nekem!

Felajánlásnál: teljes önátadás —

ami vagy ... amid van ... Uram, birtokodba vettél!

Átváltozásnál: áthelyezed —

akaratomat az isteni Akaratba: amit akarsz, Uram, én is akarom!

Szentáldozásnál: vágyakozol —

hogy átalakulj Krisztusba: Uram, végy el engem magamtól, adj engem magadnak!

Így minden szentmise érezhetően gyümölcsöző lesz, több kedvet találsz benne és jobban igényled.

Nincs semmi igényed

Közönyös lettél — imában, misére-járásban, gyónásban, áldozásban. Bánt téged.

Amikor első szereteted lángolt, akkor még volt benned lendület, igény, éhség. Most fáradt vagy, ernyedt, szóval közönyös.

És ez most fáj neked, bosszant. Szívesen vennéd, ha úgy lenne, mint régen.

Valóban eltűnt-e a nagy szeretet? Én nem hiszem. Talán keményebb lett.

Mert ha igazán közönyös volnál, akkor a közönyösségedet közönyösen néznéd, fájdalom nélkül.

Tarts ki jófélételeidben! A kemény szeretet is igazi szeretet.

Aggodalom másokért

Akit nagyon szeretsz, távol él Istentől. Ez a legnagyobb bánatod. Hogyan vezetheted őt közelebb Istenhez?

Legyen is ez a legnagyobb bánatod, hiszen az örök életben is szeretnél vele együtt lenni.

Okosan járj el! Először is hagyj fel minden szemrehányással, dorgálással. Hagyd a túl gyakori unszolást! Ezzel csak dacossá teszed. Viszont biztosítsd magadnak a bizalmát.

Sok szeretettel halmozd el. Naponta imádkozd: „Uram a szívedbe helyezem aggodalmamat N.N.-ért!”

Hogy aggódsz érte, megmondhatod neki, de csak lélektanilag kedvező pillanatokban, négy szemközt és nagy szeretettel.

Ajánlj fel gyakran szentmisét, szentáldozást érte.

Így minden reményed meglehet.

TEDD ÉRTÉKESSÉ A NAPOT!

Legyen a napod tartalmas!

Napjaid többnyire tartalmatlanok. Mint a tehervonat üres kocsijai, úgy gördülnek tova teendőid sín párján. Üresek is maradnak — pedig örülnél, ha teli lennének.

Mindennap egyegy üres kehely. Isten adja a kezünkbe. Istennel kell színültig telnie.

Isten Igéje átváltozáskor lejön az oltárra, — jöjjön le mindenegy napodra is:

Isten Igéje a Szentírásban — legalább 3 percet olvasol a Szentírásból;

Isten Igéje a legméltóságosabb Oltáriszentségben, — lehetőleg naponta vedd magadhoz Isten Kenyerét!

És eltelsz Istennel!

„Jó” reggel

Szürke reggelre virradsz. Mogorván mész munkádra. Egész nap nem tudsz igazán felvidulni.

A jó naphoz csak kicsiségek kellenek. A kezdet legyen megfelelő! Kellő időben és frissen ugrottál-e ki az ágyból? Ne becsüld le ezt a kérdést! A napot teljesítménnyel kell kezdeni. Pontatlan, lusta felkeléssel nem indulhatsz friss nap elé.

Köszönd ugyanakkor hálásan és tisztelettel Istent. A legkevesebb egy áhitatos keresztvetés: áldás legyen rajtad és napodon.

A napot az ember teljesítménye és Isten áldása indítsa el. Az ilyen nap a jó nap.

Amilyen a reggeled, olyan az egész napod!

Kis szokások,

Milyen a keresztvetésed? Hogyan hajtasz térdet a Legszentebb előtt? Valamire gondolsz-e közben?

Annyira véreddé lettek ezek, a hit kis, mindennapos megnyilvánulásai, hogy gyakran gondolat nélkül végzed azokat, talán nem is szabályosan. Pedig mennyi erő rejlik bennük!

Nagy keresztet vess magadra, lassan, szépen, — és gondoldj a Szentháromságra. Megtapasztalod, hogyan kapcsolja össze és fogja át a testet és lelket; mindjárt összeszedettebben állsz Isten előtt és vége a szétszórtságodnak.

Egyenes tartással hajts térdet, mélyen, a földig, egyszerű szavakkal: „Köszöntelek, Uram!” — és térdhajtásod valóban imádás és hit lesz.

Keresztvetésünk és térdhajtásunk olyan legyen, hogy aki látja: épüljön, ha keresztény; térjen meg, ha pogány.

Mindent „megkeresztelni!”

A napi munka teljes összpontosítást kíván, nem tűri, hogy gondolataid másutt időzzenek. Hogyan teszed mégis a munkádat valódi istentiszteletté?

A legtöbb keresztény ember hagyja, hogy a nap, mint valami automata, reggel elnyelje, este pedig kivesse, jól megnyüzöttan. Megteszik a kötelességüket, mint becsületes, lelkiismeretes, szociálisan gondolkodó emberek. Jelszavuk: legyen az ember nemes, szolgálatkész és jó. — Az így eltöltött nap sok természetes értéket teremthet, de Isten előtt nem jön számításba.

Az embert csak a keresztség emeli isteni magasságba: a megkeresztelt embernek is meg kell „keresztelnie” minden anyagi valót, ami csak a kezeügyébe került.

A jószándék — mint keresztvíz — csorduljon rá munkáira, legálábbis a felajánlás révén: mindent az én Istenem, dicsőségére!

Csak a teljesítmény a fontos!

Miért vagy gyakran elégedetlen önmagaddal? Ingerült, ideges feszültség, kedvetlenség, rossz hangulat uralkodik rajtad.

Figyeld meg napi teendőidet! Szívvel-lélekkel végzed a munkádat és hajtod végre jófeltételedet? Vagy mindent többé-kevésbé csak félig-meddig csinálsz, lelkesedés nélkül, pontatlanul?

Elfecséreled az időt, hanyag vagy a munkában és pontatlan — ezek után ne várd, hogy elégedett leszel. Ez lehetetlenség komoly teljesítmény nélkül. Kell, hogy ilyenre mindennap rá tudj mutatni: aminek örülhetsz, ami felemel, amire büszke vagy.

Nem csodadolgokról van szó, gyakran elég egyetlen, de egész-értékű teljesítmény napi tennivalóidból. Az is képes egész napodat bearanyozni, téged megelégedetté tenni. Igen, már egy teljes erőbedobással megharcolt pillanatot, például egy legyőzött kísértés is, kiálthatja ezt a hatást.

Csak el ne gépiesedjünk!

Azt mondod, nincs időd imádkozni. Napod az utolsó percig foglalt és felemészti egész erődet.

Megengedem, nem jutsz hosszabb imákhoz, mert egyik teendő a másikat éri. De próbálkozz kis röpipákkal! Hatásuk olyan, mint a lökhajtásos gépeké. Jól illenek a mai gyorsasághoz. Időtartamuk: egy másodperc.

A röpipát kimondhatod, míg a nevedet aláírod, felveszed a telefont, megkevered a rántást, új munkához fogsz.

Nem szabad géppé válnod!

Napod munkáit istenes gondolatokkal, Isten megszólításaival kell átszőnöd.

Szalézi szent Ferenc szerint minden más imát helyettesíthetnek a röpipák, azokat viszont más ima nem pótolja.

„Ez az áhitat a nagy mesterség titka.”

„Jaj a fejem!”

Észre kell vennie mindenkinek, hogy fáj a fejed? Keserű ábrázattal jössz-mész, jajgatsz, — kihívod környezeted érdeklődését, részvétét.

Megértem. De a jobb mégis az, ha semmit sem vesznek rajtad észre. Hiszen csak jelentéktelen, mindennapos fájdalom ez, mások fájdalmához képest. Elmúlik. És ha jajgatsz, attól nem lesz jobb; csak zavarsz másokat és rontod, még inkább, a magad hangulatát.

A legkisebb fájdalom is ott van Isten tervében, ezért megvan a maga célja. Ha ezt megérted, ha magadévá teszed Isten szándékát — bár még nem látod, — erős leszel: ura maradsz a helyzetnek.

Az öröm nem sült galamb!

Olyan örömtelen vagy! Otthonod, munkád nem nyújt örömet. Társaid nem törődnek veled.

Ott állsz várakozóan az ablaknál, kitekintgatsz, jön-e már az öröm, hogy boldoggá tegyen... Jól teszed-e? Talán nagyon sokáig és hiába kell várnod!

Menj ki magad érte! Te vigyél örömet másoknak.

Ajándékozd meg őket váratlan látogatással. Adj nekik a szíved melegéből, szellemed derűjéből, adakozó kezed jóságából.

Minden öröm a tied is lesz, amit másnak szerzel.

Tehát: a vidámság szüntelenül kéznél van! Hiszen ezernyi kis alkalom kínálkozik, hogy boldogíts másokat.

„Balesetek”

Kellemetlen eset történt. Csak egy feledékenységg. De kínos... Bosszankodol, szitkozódol, pattogsz.

Érdemes így fölgerjedni, az egész házat feldúlni csak azért, mert egy hiba történt, amely kellemetlen ugyan, de bocsánatkéréssel elintézhető?

Hogyan gondolsz rá egy esztendő múlva? Ugye, addigra elfelejtetted...

Ha meg tudnád érteni: az ilyen kis balesetek csak azért fordulnak elő, hogy Isten akaratát felismerve fölérjük kerekedjél, lelki erődet összeméred velük.

Maradj nyugodt. Mondd magadban: „Uram, legyen meg az akaratod!” Így a pillanatot, amely már-már kisiklik hatalmad alól, megragadhatod és megszentelheted.

Magadnak pedig megtakarítod a fölösleges bosszúságot.

Környezeted

Egészen más felfogású környezetben élsz. Minden csak úgy leheli a földhőtapadtságot, a hiúságot, az élvezetvágyat. Kénytelen vagy a nap nagy részét itt tölteni. Veszélyben forogsz: megfertőzhet ez a szellem.

Nyáron amikor hőség van, nagyszerű érzés belemérülni a mély vízbe; jólesik érezni ennek az elemnek a hűsítő hatását.

Újjászületve lépsz ki a fürdőből.

Vesd bele magad ugyanígy Isten tengerébe.

Csak egy kemény szellemi erőfeszítésre van szükség.

Hirtelen, néhány másodpercre, vegyen körül az Isten, az Isten szeretete, szépsége, ereje! Egészen megmerülni, lubickolni az Isteni Elemben!

Boldog, üdítő élmény!

Utána könnyebben hordod azt a terhet, hogy keresztény életet élsz teljesen evilági emberek között.

Napilapod és te

Minden nap átolvasod az újságot. Pontosan áttanulmányozod. Van egypár megrendítő hír: repülőszerencsétlenség, országúti baleset, le-tartóztatás, földrengés. Borzalmas dolgok. Részvétet érzel. Semmi több. Egy negyedóráig hat rád. Elveszett idő?!

Van-e az újságodnak valami köze lelkiéleted napi teendőihez?

Nagyon sok! A szívedhez szóló hírek Isten hívásai: emberek várnak kegyelmet, vigaszt, fényt. Szenvedő lelkek kérnek segítséget. Őérettük — egy óráig lelkiismeretesen végzed munkádat; ma pontosan leszel otthon; valami imádságot mondasz el. A megdöbbentő események legyenek ösztönzőid a jóra!

Így kegyelmet szerzel. Küldd el azoknak, akik rászorulnak: a be-börtönzötteknek, a szomorúaknak, a megholtaknak!

A puszta részvétebből nem sok hasznuk van, a küldött isteni kegye-lemből annál több!

Áldó kézzel

Sok időt elvesztegetsz az utcán, villamosban, várószobákban. „Holt idők” ezek, közben alig tudsz valamit csinálni.

Biztos?

Ha elmész hazulról, mindig vidd magaddal áldó kezedet. Sok emberrel találkozol — öregek, megtörtek, sebzett szívűek, fiatalok, gő-gősek, szépek . . .

Mind hordja a maga terhét.

Az áldás nemcsak a pap feladata és öröme. Minden keresztény embernek van áldó hatalma.

És szentül igaz: ha áldást kapunk, könnyebben járjuk utunkat. A kereszt az üdvösség jele.

Persze nem kell keresztet rajzolni az emberek felé. Csak magadban mondjad: „Uram, áldd meg őt!” Mondogasd gyakran, hiszen sokakkal találkozol, sokakkal vagy együtt. Hidd el, sok jót teszel velük. Áldásod nyomán talán csak egy vidám gondolat jut eszükbe, de utána bátrabban hordják a terhüket.

A közlekedési lámpa előtt

Útkereszteződés. A piros lámpa feltartóztat. Állni, várakozni kell, baj érhet másképp.

Lelkiéletedre lehet-e jelentősége ennek a lámpának? Lehet!

A piros a szeretet színe. Minden nap kell valami jót tenned felebarátoddal. Ma tettél-e már?

Tedd meg mielőbb!

Piros az ártatlan vér, amelyet felelőtlenül ontanak keleten és nyugaton a háborúkban. Jóvá kell tenni minden gáztettet. Erőt kell kiimádkozni a vértanúknak.

Tedd meg most!

Piros a pokol tüze. Halálos bűnben vagy? Meg kell bánnod, baj érhet másképp.

Bánd meg most!

A lámpa piros fényével, úgy lehet, Isten kiált „megállj!” feléd, hogy ne tétlenül állj, míg szabaddá nem lesz az út.

Riadó az utcán

Mentőautó robog végig a városon, felbúg a tűzoltók szirénája. Hallod — és nincs semmi közöd hozzá?

Ilyenkor mindig emberek vannak bajban, rettevésben. Életek, értékek forognak kockán.

Nem, nem tudsz segítségre sietni, nem tudsz szolgálni, menteni. De a szíved elröppülhet a vágató autó után: riadóztatható a keresztény testvéri érzést.

Magadban elgondolkozni nem elég, de Istent megostromolhatod! Kérheted segítségét: az emberek védelmét, a bajbajutottak oltalmát. Feszítsd szét tulajdon éned szűk burkolatát, hadd áradjon ki szíved melege!

Légy nagylelkű, együttérző, szolgálatkész, — idegenek, távoliak felé is.

Látogatás

A gyorsan pergő órák között és az emberek forgatagában igényed támad, hogy pár percre egyedül lehess, kipihenhesd magad, erőt gyűjthess.

Templom előtt mégy el. Miért mész tovább? Menj bel

Ott egészen más a légkör: Isten szent nyugalma ölel át. Ott Ő vár. Ő, akire szükséged van, aki bátorít: „Sajnálom a népet“ (Mk 3, 3); „Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik elfáradtatok és meg vagytok terhelve: én felüdítelek titeket“ (Mt 11, 28).

Itt fellélegezhetsz, élvezheted a csendet.

Itt nyugalmat lalálsz a napi rohanás közben, tájékozódást gondolataid zűrzavarában, vigaszt minden fájdalomban.

Kitárod a szíved — és megtudod, hogy nem vagy egyedül. Isten veled jár.

Templomaink menedéket nyújtó szigetek a nap lármás tengerében. Egy kis időzés Szentségi Urad előtt visszaad önmagadnak.

Pótkocsi nélkül

Hibát követtél el. És most cipeled magaddal egész nap, hogy majd csak a lelkiismeretvizsgálatkor, a bánat idején szabadulj tőle.

Igy kellemetlen árnyék módjára kísér egész nap. Megmérgezed mindent, amit csinálsz.

Bánd meg most mindjárt! Akkor legalább kihúztad a méregfogát. Ha nemsokára rá egy kis jót is teszel Krisztus szellemében, máris kipótoltad, és nyugodtabb lettél.

Miért tegyük az életet nehezebbé, mint szükséges?

Ne közlekedj egész nap pótkocsival!

Feloldozás pap nélkül?

Halálos bűnbe estél. Gyónáshoz nem juthatsz egykönnyen. De mégsem szeretnéd napokig cipelni bűnödöt. Létezik olyan, hogy magunkat oldozzuk fel?

Igenis, ez a „fából vaskarika“ létezik: ez az eszköz a „tökéletes bánat“, más szóval a szeretetből fakadó bánat.

Hogyan történik ez? Vegyük elő az ismert fobászt: „Jézusom, irgalom!“ — és mondd őszintén: „Jézusom, te Isten fia vagy, aki ember-

ré lettél. Más sincs, akihez fordulhatnék. Légy irgalmas! Kegyelmezz nekem bűnösnek!" Ezzel a legnagyobb büntől is megszabadíthatod magadat Isten színe előtt, pap nélkül is.

Mihelyt azonban módod lesz gyónni, köteles vagy az így megbocsátott bünt az Egyház hivatalos ítélőszéke elé is terjeszteni.

A tökéletes bánatot naponta gyakorold, különben nem sikerül, amikor — rászorulsz.

Elalvás előtt

Gyakran elfelejtesz este imádkozni. Agyondolgoztad magad: lefekszel, elalszol egyetlen komoly gondolat nélkül.

Nem vagy traktor, amely lezakatolta a napi normát, és most mehet a félszer alá.

Minden este életed utolsó estéjére emlékeztet. Méltóan zárd le tehát a napot és úgy hozd rendbe magad, hogy akár máris kezdhesd a nagy költözést.

Mondj köszönetet, mert újra volt időd csűrődbe maradandó értéket gyűjteni.

Kérj bocsánatot, mert nincs nap hiba nélkül. És ha mégannyi bűn terhelve is reggeltől estig, most a legbűnösebb napra is ráüthetted az örök érvényesség pecsétjét — bánatod révén.

A bánat eke: a gazos földet megforgatja és termékennyé teszi.

Legyen időd Isten számára!

Fősvény vagy Isteneddel szemben. Meg tudod számolni a perceket, amelyeket 24 óra alatt neki szánsz?

Adtál-e már neki egy teljes napot az életedből?

Nem adhatnád-e át teljesen önmagadat Istennek életed 24 órájára? Ha nagylelkű vagy, tedd meg! Szolgáltasd ki magad Istennek — egy nap tartamára!

Hadd fűjjanak el Isten fuvallatai, ahová akarnak!

Akkor nem tartasz vissza magadnak semmit, ami miatt okod lehetne kicsinyeskedni, bírálgatni, érzékenykedni.

Jótétemény az ilyen nap!

MÉRLEGELJ, ÉRTÉKELJ, ÉPÍTS!

Életed építed

Hogyan fest a kép életedről? Milyen színeket használtál? Milyen nagygyá lett? Mennyit ér?

Néha megtörtén állsz a kép előtt. Rettegni kezdesz a szétesettségtől, amelyet elárul, az éjszakától, amely a kép háttérében leselkedik.

Kezdj valamit az életeddel! Tedd hasonlóbbá ahhoz a képhez, amelyet Isten vázolt fel rólad!

Minden ember tulajdon életének formáló mestere. Remekmű — de ritkán sikerül... A felelős: a drágalátos „én”nek tett sok engedmény.

Csak annyit ér az élet, amennyi belőle Istené és az ő szent szolgálata.

Ne engedd, hogy életed romhalmazzá legyen!

Kívánságok

Panaszkodsz: az élet nem teljesítette, amit ígért. Csalódtál házasságodban, üzleti számításaidban...

Az élet elbánt veled, lehet.

Csakhogy attól tartok, te léptél fel túl magas igényekkel.

Az a bölcs, aki már eleve szerény.

Kívánságot kívánságra halmozol... ezzel az élet képtelen lépést tartani.

Hát akkor nem vágyódhatsz semmire?

Dehogynem! Csak rendeld vágyaidat Isten akarata alá és iparkodj kevéssel beérni.

Csak egy dologban lehetsz mindig elégedetlen: hogy még nem szereted eléggé Istent, és mindig csak egy valakivel: önmagaddal.

Mennyi időt loptál el Istentől, — ami Őt illette volna! Életednek mennyi tiszta istenszolgálatból kellene állnia!

Megrémülsz a gondolatától: Isten szent jogát raboltad meg.

Szabad szomorkodnod emiatt. Az ellopott idő elveszett idő, beleesett az örökkévalóság kútjába. Nem tudod visszahozni.

Mutass olykor legalább jóakaratot, hogy az időt szeretnéd visszatéríteni Istennek: imáidhoz toldj néhány többlet-percet, vagy éppen túlórát. Egy hétig, vagy egy hónapig.

Isten észre fogja venni ezt a figyelmességet.

Te pedig könnyítesz rossz lelkiismereteden.

„Hagyd a holtakra . . .”

Volt egy „sötét” korszak életedben. Vak voltál. Isten nem létezett számodra. Legjobb éveidet tékozoltad el érzékiségben, önzésben, Isten útjától távol.

Tudtad-e mit teszel?

Milyen környezetben nőttél fel? Ez nagy melegség lehet.

Még ha átkoztad is Istent, üldözted is Krisztust, — ha őszintén bánod, rádborítja ő az isteni feledés palástját! És Krisztus parancsoló hangon szól rád: „Hagyd a holtakra, hadd temessék halottaikat!” (Mt 8, 22) Örülj, mert hallatlan dolgot tett veled Isten: feltámaszlott, látóvá tett.

Most az a feladatod, hogy — a szívedben mély hálával — méltóvá légy a kegyelemre és összegyűjts értékekből annyit, amennyit csak bírsz.

Használd ki a hátralévő időt

Próbaidőben

Életed egy szakaszát emlegeted: amikor Isten elhalmozott kegyelmeivel, és vizein duzzadó viitorlakkal siklottál. Ma pedig csapás csapást követ. Sorsod bozótosában fáradlan törzs magadnak utat.

Gondolj Isten Anyjára! Útja kezdetén: ő a Szűz, a Kegyelemmel Teljes. A végén: ő az Asszony, hét törrel a szívében, a kereszttel alatt . . .

Így is maradt ez törvény gyanánt. Isten mindig így jár el. Egykor gazdagon megáldott, — a próba idején vitéz helytállást kíván. Beválsz-e, most ezt kell bizonyítanod.

Híszen a „jó oldaláról” már ismered Istent. Elvégre, ugyanaz a kegyelem a baj is, ami ér, csak a fájdalom köntösében. Nevelő, boldogító ereje viszont sokkal nagyobb — és boldogítóbb, miután kiálltad a próbát.

Nem te vagy a legszegényebb

Te is olyan vagy, hogy csak siratod magad, mintha nem is volna nálad mellőzöttebb, szerencsétlenebb, szájalomra méltóbb az Isten nagy világában?

Nem jól teszed, hogy örökké csak arra gondolsz, amid nincsen: biztos megélhetésed, elég jövedelmed . . . Ezzel komorrá teszed egész lényedet, irigy leszel, rosszindulatú, kesernyés.

Ez helytelen!

Fogj hozzá bátran: sorold fel, e pillanatban mi a tied, melyek szellemi, vallási, testi természetes javaid.

Órákig fog tartani!

És menj el az elfekvő-kórházakba, a légerekbe, a nyomortanyákra: az igazán szegényekhez. Hálátlanságodat szégyelni fogod!

Isten harapófogójában

Mit tettem, hogy Isten így büntet? Mindig tisztességes keresztény voltam . . . Így keseregsz.

Bűn nélkül vagy? Nem, ezt nem mondhatod. Csak az Úr Jézus és a Szűzanya voltak bűn nélkül.

Bűnös vagy! Megengedem, betörő nem vagy. De mióta élsz, csak követtél el egyetlen bocsánatos, ha ugyan nem halálos bűnt — tehát van okod hallgatni.

Ezt nem tudod megérteni? Mert nincs már fogalmad a bűnről. Ha megsejted, mi is a bűn, elnémulsz.

De miért mondod biztosra, hogy a szenvedésed büntetés? Kitüntetés is lehet. Mert „megfenyíti az Úr, akit szeret” (Zsid. 12, 6).

A kereszten

Tusakodsz a kereszttel, amelyre rászegezett az Isten.

Lázadozol: Isten egyáltalában nem mutatkozik most méltónak arra, hogy szeresd...

Mit is csinálsz tulajdonképpen?

Aki a kereszten függ, le akarja tépni a kezét is, a lábát is a fáról. A sebei még nagyobbak lesznek.

Ennyi az eredmény.

Tehát: vállald el a kereszttel! Mondj igent a szenvedésedre. Suttogjad: „Uram, legyen meg a te akaratod!”

Rögtön érzed az enyhülést, a lelki vagy testi fájdalom elviselhetőbb lesz, hangulatod javul.

Mert most szövetségre lépsz erőtlenséggeddel az Isten ereje és türelme.

Átváltoztatott fájdalom

A legnagyobb fájdalmat sokszor a legkedvesebb emberektől kell elviselned. Ha az ilyesmi éveig, évtizedekig kinez, teljesen felőrölheti életkedvedet, vidámságodat —

ha nem tudsz vele mit kezdeni. Ha csak nyomasztó terhet látsz benne, érthető, hogy elmegy a kedved a nevetéstől.

De nem veszed el örömedet, ha nyersanyagként kezeled, amiből mások számára kegyelmet lehet kihozni.

Nézd meg közvetlen környezetet! Van-e valaki, akiért felelős vagy, aki gondot okoz, aki kegyelemre szorul?

Ő az, akiért a fájdalmadat átváltoztatod!

Isten taktikája

Nincs nap kellemetlen munka, bosszúság nélkül. Isten is mindig kíván valami nehezet.

Nyögsz az iga alatt.

Nézd: amikor az Úr Ábrahámától Izsákot kívánta — máris kinyúlt az égből az a kéz, amely megragadta Ábrahám halálos csapásra emelkedő karját.

Ez az Isten taktikája. Ha fájdalmasat követel, örömet tart készen. Elvesz egy természetes jót? Ad egy természetfelettit! Ajka követel — keze máris bőven osztja az áldást.

Mindig két világ növekszik egyszerre.

Az utolsó tartalék

Isten újra meg újra olyan helyzetek elé állít, amelyekben alig bírsz helytállni, minden erődöt a végsőkéig kell megfeszítened. Legjobb volna meghátrálni...

Ha már vallásos vagy, ne élj csak a jelenből. Mennyiszer állított már a múlt végül is legyőzhető legyőzhetetlenségek elé! Tanulj a múltból, így lesz a jövőben is mindig.

Minden „emberileg egyszerűen lehetetlen” azért lett Isten erejével lehetségessé, hogy hasonló esetekben már tudd, mitévő légy: bátran bízz, nyugodtan várj, — mint Atyád vidám gyermeke.

Örülj: Isten feltételezi rólad, hogy a hegyet is átugrod!

Jegyezd meg: előző áldozatból fakadt öröm ad erőt a következő áldozathoz!

Fény mindenkiben van

Nem hiszel már az emberekben. Kitapasztaltad őket, elegend van belőlük. Milyen kapzszik, ravaszak, alattomosak.

Nagy művészet tudni fényt sugározni mindenkire, azokra is, akikben ki tudja hányszor csalódtál. A leghitványabban is, akármilyen utálatos, találsz még egy kis kimutatható értéket, egy fényugarat, amely előtted az egész embert jobb színben tüntetheti föl.

Hasznos lenne elhúzódnai tőle? Nyugalmad biztosan nem lennel!

Az emberek szöglezetessége végeredményben arra való, hogy azokkal csiszoljuk le — a magunkét.

Az emberek élesek, de csak így igazán jó vésők Isten kezében. A véső nem simogat, de éppen ezért légy hálás.

A semmi — mint érték

Szenvedsz amiatt, hogy kevés a pénzed. Könnyebben élhetnél, felzabodulnál más feladatokra, apostoli, szociális, karitatív vonalon is talán.

Isten a semmiből teremtette a világot. Mindenhatósága nyomán a lét bősége támadt az ürességből.

Tudd meg: neked sem kell semmi sem ahhoz, hogy az ürességet betöltsd. Éppen az, amid nincs — bár vágyódsz reá — ér ugyananynyit, mintha megvolna.

Éppen a nincstelenséged a nagy érték. Egy világot teremthetsz e semmiből te is, mint Isten: a kényszerű lemondást átalakíthatod önkéntes, vidám lemondássá, ezt az áldozatot elküldheted a föld végső határáig, hogy a halhatatlan lelkeknek használj. Így valóságosan egy új világot építesz fel.

Megmentettél egy lelket? Érdemes volt élned!

Egyedül

Magányosan élsz, egyedül vagy. Nincs, kiről gondoskodik, rólad sem gondoskodik senki. Mindez ránehezedik a kedélyedre.

Bizony, főleg üres óráidban és az ünnepeken tölt el a keserűség, hogy nincs senkid.

Mindenekelőtt: ne gubbasz könnyesen, tépelődő lélekkel magányosságod, mint valami sírgödör felett.

Egyedül vagy — Isten akarta így. Tehát: nagy érték a magány!

Értsd meg hát! Isten kíván téged. És tiéd az Isten.

Ezenkívül: ne csak azt tedd, amit tenni kötelesség, azt is tedd, amit te választasz.

Tűzz magad elé új célt: vállalj egy apostoli munkát, egy új feladatot.

Sok ember vár a szívedre. Szereteted tékozlása közben egy kis idő múlva eszedbe sem jut, hogy egyedül vagy. Mint ahogy nem is vagy egyedül.

Tehát magadra vess, ha úgy érzed, senkid sincsen.

Ha már odaát van...

Meghalt, aki közel állt szívedhez. Gyászolod, joggal siratod és — nem akarsz megvigasztalódní. Lázadozol Isten ellen.

Fájdalmad teljesen érthető... de a magatartásod méltányos és igazságos-e?

Mintha felednéd, hogy akit ennyire szerettél, sok éven át lehetett a tied, szívével, segítségével, szeretetével.

Most Isten magához vette őt. Feltételezed, hogy visszakívánczik az emberekhez, aki már Istennél van?...

Ne sajnáld halottadtól örök boldogságát — és imádkozz!

Igen, imádkozz érte, hátha még nem látja Istent. És imádkozz hozzá! Most hatalmasabb segítőd, mint a földön.

Még kellesz Istennek

Nem kellesz már a világnak: leróttad neki adósságodat, nincs már szükség rád. Szeretnél lefeküdni — meghalni.

Környezeted, valószínűleg, már nem szorul rád. Talán terhükre is vagy.

De Istennek még kellesz! Rádszorul, hogy teljesítse tervét.

Miért nem lehetne még szándéka veled?

Rádszorul itt a földön, a lelkek érdekében: segítened kell őket megmenteni szenvedéseddel, imáddal.

Rádszorul tenmagadért. Vagy-e már annyira érett, hogy édes gyümölcsként hullhass Atyád ölébe?

Egyszercsak már nem lesz rád szüksége Istennek, — akkor halsz meg.

BÁTRAN LÉPJ BE AZ ÉJSZAKÁBA!

Ha közeleg Isten követe

Félsz a haláltól. Körülvesz ennek a sötétségnek a félelme és keserű órákat szerez.

Mióta az Úr Jézus maga is elszenvedte a halálfélelmet, nem csodálkozhatsz, hogy az téged is megkínoz.

A test fél, és ez egészen természetes: fájdalmas az elszakadás az élettől.

Gyötrődik a lélek, még inkább: bizonytalan az, ami rá vár... Hogyan él tovább?

Az Írás mondja: „Félve-remegve munkáljátok üdvösségeteket” (Fil 2, 12).

Ezért jó jel, ha szembe tudsz nézni ezzel a szorongással. Isten adja ezt is: nem „sorvasztani”, inkább „megtéríteni” akar veled, hogy jobban használd ki a hátralevő idő ajándékát.

A halál színe előtt

Mi fáj majd legjobban életed végén?

Nem annyira az fog kínozni, amit vélteztél, ami gonoszat Isten törvénye ellen tettél — inkább az, amit elmulasztottál.

Közel laktál a templomhoz, ahol az örök Isten lakik, — kényelmességed mégis messzinek találta.

A harang csengő hangon szólított szentmisére, — de te inkább aludtál.

Láttad mennyien mentek áldozni, — neked azonban ez nem volt fontos.

Hányszor mondhattál volna csöndben egy apostoli szót a barátodnak — de gyáva voltál.

Hányszor segíthetél volna a szegényeken, — de szívtelen voltál. Siess, nemsokára már csak — voltál!

Tanulj meghalni!

Szereinél jól meghalni. Mit tegyél? Hogyan készülj a jó halálra?

A meghalást is tanulni kell. Tanulja is meg mindenki — szüksége lesz rá...

Tarts kapcsolatot Istennel az imában! Akkor otthonos leszel nála. „Amilyen a vasárnapod, olyan lesz a halálnapod!” — még ma is áll. Mindennap hozd rendbe a lelkiismeretedet. Így mindig készen vagy. Gyakran áldozz!

Az Úr Krisztus barátod e földön, barátod lesz odaát is.

Szabadítsd ki magad egyre jobban a földi kötelekektől. Minél inkább meghalsz a földnek, annál inkább benn élsz Istenben: könnyű lesz hazamened.

Az irgalom mélysége

Szinte a kétségbeesésbe kerget életed adóssága, ha az ítélő Istenre gondolsz. Irgalmas bírád lesz-e Isten?

Isten igazságos. Bűneidet nem fogja egy kézlegyintéssel elintézni. De ha életed adósságát életre szóló bánattal kiegyenlited, úgy bánik majd veled, mint Mária Magdolnával, a házasságtörő nővel és a jobb latorral.

De jóságos volt az Úr!

Hidd meggyőződéssel: Isten irgalma nem sekélyvizű tó, amelybe csak a lábad merítheted meg. Mély tenger az, amelyben alámerülsz — és nem belefulsz, hanem megéled, hogyan vesz körül Isten újjászülő kegyelme.

És ha bűnöd annyi is, mint a tenger fővénye...

Pontos a könyvelés!

Túlságosan félsz, milyen is lesz az első jelenet az örökkévalóság küszöbén... „Olyan bűnös voltam életemben, ifjúságomban... Mi jót várhatok?”

Isten ítélete el nem marad. Senki sem mondhatja majd: „Uram, nem érek rá”. Senki sem menekül meg.

De öröme az Istennek, hogy ítél és kárhoztat?

Isten jó, tökéletesen jó. Elsősorban tehát azért állít ítélőszéke elé, hogy megmutassa: milyen jó voltál életedben. Szánalmas erőfeszítéseid is bekönyvelte!

Jó akartál lenni, — már ezt is elfogadta!

Az örök tűz

Borzalmas neked a pokolra gondolni. „Csak nem tartogatja Isten nekem is ezt a lehetőséget?!”

A pokol megdönthetetlen hitigazság.

Aki az élete vizsgáján Isten színe előtt megbukott, annak örökre valósággá lesz ez a borzalmas lehetőség.

Isten azonban élő embert el nem kárhoztat. És senkit sem az ördög visz a pokolba. Aki a pokolba kerül, maga és önként megy oda — a megvetett Isteni Szeretet nevében.

Amíg a földön élsz, félj a pokoltól, akkor mennyországot élvezel — odaát!

Végezd el a Jézus Szíve Nagykilencedet! Tiszteld bensőségesen Isten Anyját! A Szűzanya semmit sem felejt el.

Búcsúk

Nincs jó véleményed a búcsúkról. Szerinted az Istennél felhalmozott adósságodat így túl olcsón rendeznéd.

Véleményed nemes gondolkodásra vall, de azért — ügyetlen vagy, ha nem élsz a búcsúkkal!

A bűn adósságát, mint a bűnért járó büntetés egy részét elengedi Isten a szentgyónásban. De ki tudhatja, hogy mennyi büntetés vár még letörlesztésre?

Mindent jóvá kell tenni, vagy a földön, vagy a tisztítóhelyen. Csak az mehet be a mennyországba, aki egészen tiszta.

Az Egyház ajánlata: a bűnt jóvátenni búcsúkkal is lehet! Miért utasítanánk vissza ekkora jószágot?

Ez Istenünkre vall: azt akarja, hogy a tisztulás kínjaitól megmenekülj, halálotat mielőbb kövesse a mennyország...

És a többiek?

Léphetsz-e egyedül Isten elé? Szabad-e csak a magad lelkével törődnöd, és érzéketlennek maradnod embertársaid örök sorsa iránt?

Ilyen „barátokat” nem szeret az Isten.

Az nem lehet mindegy neked, hogy hozzátartozóid, munkatársaid, barátaid örökre üdvözülnek-e vagy örökre elkárhoznak.

Lelkiismeretemben felelős vagy értük.

Vagy hiszed, hogy minden küldetés nélkül állított melléd 40, 60 évre az Isten? Lelküket rajtad követelik!

Nem kell prédikálnod nekik — légy jellemes, vallásos, lelkiismeretes példaképük. Pazarold rájuk a szívedet, mondj nekik egy jó szót kellő helyen, kellő időben — és imádkozz, legalább imádkozz értük!

Az örökkévalóság jelképei

Sajnálod, hogy mindig a világ és az élet ragad meg, köt le.
Mily ritkán lépnek át gondolataid az örökkévalóságba!

Jelölj ki hát jelképeket az életedben, amelyek az örökkévalóság-
ra emlékeztetnek. Ilyen lehet:

Minden tágas templom, amelyben körül nézel.
Minden torony, amely az ég felé mutat.
Minden gyászjelentés, amelyet a postás kézbesít.
Minden öreg ember, akivel találkozol.
Minden patak, amely a folyóba ömlik.
Minden születésnapod, amely nyomasztóan hat rád.
Minden repülőgép, amely tovaszáll.
Minden pályaudvar és állomás, ahol kiszállsz.

Gondolj a végállomásra!

Jézus a minden

Keresel valami egyszerű, de nagyon hatásos eszközt, hogy bátran
és biztosan tudj helytállni életedben és halálodban.

Van ilyen?

Van! És pedig Megváltónk szent Neve: Jézus!

Jézus neve tájékozódás az élet útvesztőiben,
bátorság a csüggedésben,
öröm a vigasztalanságban,
gyöngéd irgalom, ha szívtelenség sújt le,
bizalom a kétségbeesésben,
nyugalom a hajszában,
béke a lelki gyötrelében,
erő a kísértésben,
bocsánat minden nyomorult bukásban,
türelem minden csapásban.
Jézus: minden!

Nincs kínos helyzet, amelyből ez az egy szó ki ne mentene. Egyet-
len szó elég, hogy jól éljünk, biztosan üdvözüljünk: Jézus!

A. M. D. G.

TARTALOM

ELŐSZÓ	5
--------	---

Karl Rahner: Szólok a hallgatag Istenhez

<i>Életem Istene</i>	9
<i>Uram Jézus Krisztus Istene</i>	13
<i>Imádságaim Istene</i>	17
<i>Ismereteim Istene</i>	21
<i>A törvények Istene</i>	25
<i>Hétköznapiom Istene</i>	30.
<i>Az élők Istene</i>	34
<i>Testvéreim Istene</i>	38
<i>Küldetésem Istene</i>	42
<i>Az eljövendő Isten</i>	46

Johannes Rosche: Élünk Isten tenyerén

<i>Előjáróban</i>	53
<i>Legyen helyes foglalmad Istenről!</i>	55
Ilyen az Isten	55
Teher az Isten	55
Szeresd az Istent!	56
A hamu — Isten ellen	56
Mégis az Isten?	56
Közel az Isten	57
Isten — kiszámíthatatlan?	57
Isteni vezetés	58
A nagyobb mindig — Isten	58
Emberi akadályok	58
Az elengedhetetlen Igen	59
Kételyek	59
Mit ad a hit?	59
Csoda történt veled	60

<i>Krisztus legyen neked élő valóság!</i>	61
Páratlan eszménykép	61
A lélek növekedése	61
Elmélkedés	62
Keresztény iskolázás	62
Találd meg Isten akaratát	63
A Krisztus-követés kezdete	63
Rokonlélek Krisztussal	63
M megbocsátani, mint Krisztus	64
Áldozatkészen Krisztussal	64
Krisztus fegyvere	65
Légy Krisztus!	65
Menj el Krisztussal!	65
Az örök élet mérlegén	66
Adj oda mindent!	66
Hivatást kaptál?	67
Diadalmasan	67
<i>Maradj meg méltóságodban!</i>	68
Aszkézis	68
Az alapvető kérdés	68
Ó, az a nyelv!	69
Ha forr a a katlan	69
Fecsegő emberek	69
Önuralom híján	70
A kibírhatatlan	70
Ha már több a soknál	70
Látni és ütni	70
Ítéleteid	71
Teli gyűlölettel	71
Hangulatember	71
Sértődötten	72
Büszke vagy — de mire?	72
Harcban a szekszualitással	73
Kiegyensúlyozatlanul	73
Viharos hullámok	73
A tépelődések	74
<i>Törj utat a nagyság felé!</i>	75
Túl magas célok	75
Két áramlat	75
Lendület nélkül	76

Esti önvizsgálat	76
Isten csak áldozatot akar?	76
Felfedezések	77
Visszaesések	77
Hűség és haladás	78
Látható haladás	78
A haladás többi jele	79
Lelki rövidzárlat	79
Embertársaid mások	80
Ember maradsz	80
Siker és öröm	80
<i>Nyugodj meg!</i>	81
Életed tart...	81
Összeszedettség	81
Kiszáradt lélek	82
Tétlenül Isten előtt	82
„Ne szaporítsátok a szót”	82
Elkoptatott imák	83
Isten válaszai	83
Gyakori gyónás?	84
„Mindig ugyanazt!”	84
Ne nézz hátra!	84
Művészet-e a bánat?	85
Elég a vezeklés?	85
Az aggályosak kiváltsága	85
Fel nem használt ajándék	86
Idézd meg haláloadat!	86
Aktív részvétel a szentmisén	87
Nincs semmi igényed	87
Aggodalom másokért	88
<i>Tedd értékké a napot!</i>	89
Legyen a napod tartalmas!	89
„Jó” reggel	89
Kis szokások	90
Mindent „megkeresztelni!”	90
Csak a teljesítmény a fontos!	90
Csak el ne gépiesedjünk!	91
„Jaj a fejem!”	91
Az öröm nem sült galamb!	92

„Balesetek“	92
Környezeted	92
Napilapod és te	93
Áldó kézzel	93
A közlekedési lámpa előtt	94
Riadó az utcán	94
Látogatás	95
Pótkocsi nélkül	95
Feloldozás pap nélkül?	95
Elalvás előtt	96
Legyen időd Isten számára!	96
<i>Mérlegelj, értékelj, építs!</i>	97
Eleted építéd	97
Kívánságok	97
Túlórák	98
„Hagyd a holtakra ...“	98
Próbaidőben	98
Nem te vagy a legszegényebb	99
Isten harapófogójában	99
A kereszten	100
Átváltoztatott fájdalom	100
Isten taktikája	100
Az utolsó tartalék	101
Fény mindenkiben van	101
A semmi — mint érték	101
Egyedül	102
Ha már odaát van ...	102
Még kellesz Istennek	103
<i>Bátran lépj be az éjszakába!</i>	104
Ha közeleg Isten követe	104
A halál színe előtt	104
Tanulj meghalni	105
Az irgalom mélysége	105
Pontos a könyvelés!	105
Az örök tűz	106
Búcsúk	106
És a többiek?	106
Az örökkévalóság jelképei	107
Jézus a minden	107

